

SEANCE DU JEUDI 30 OCTOBRE 1980
VERGADERING VAN DONDERDAG 30 OKTOBER 1980ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE :

CONGES :

Page 48.

MESSAGES :

Page 48.

Chambre des représentants.

COMMUNICATIONS :

Page 49.

Conseil d'Etat.

Cour des comptes.

Parlement européen.

Conseil de la communauté culturelle allemande.

PROJETS DE LOI (Discussion) :

Projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1980.

Discussion générale. — *Orateurs* : MM. De Clercq, rapporteur, de Wasseige, De Bondt, M. Mathot, ministre de l'Intérieur et du Budget, p. 49.

Vote des articles, p. 51.

Projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année budgétaire 1980 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois de novembre et décembre 1980.

Discussion générale. — *Orateurs* : MM. Lecoq, rapporteur, De Bondt, M. Degroove, ministre de la Région bruxelloise, M. Pede, p. 53.

Vote des articles, p. 53.

Projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget de la Communauté germanophone de l'année budgétaire 1980.

Discussion générale. — *Orateur* : M. Gramme, rapporteur, p. 55.

Vote des articles, p. 55.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1980-1981
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1980-1981

INHOUDSOPGAVE :

VERLOF :

Bladzijde 48.

BOODSCHAPPEN :

Bladzijde 48.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

MEDEDELINGEN :

Bladzijde 49.

Raad van State.

Rekenhof.

Europees Parlement.

Raad van de Duitse cultuurgemeenschap.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking) :

Ontwerp van wet waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1980.

Algemene bespreking. — *Sprekers* : de heren De Clercq, rapporteur, de Wasseige, De Bondt, de heer Mathot, minister van Binnenlandse Zaken en van Begroting, blz. 49.

Stemming over de artikelen, blz. 51.

Ontwerp van wet waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor het begrotingsjaar 1980 en welke bestemd zijn om de werking van de openbare diensten te waarborgen tijdens de maanden november en december 1980.

Algemene bespreking. — *Sprekers* : de heren Lecoq, rapporteur, De Bondt, de heer Degroove, minister van het Brusselse Gewest, de heer Pede, blz. 53.

Stemming over de artikelen, blz. 53.

Ontwerp van wet waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Duitse Taalgemeenschap voor het begrotingsjaar 1980.

Algemene bespreking. — *Spreker* : de heer Gramme, rapporteur, blz. 55.

Stemming over de artikelen, blz. 55.

DECLARATION DU GOUVERNEMENT :

Discussion. — *Orateurs* : M. Pede, p. 56. — MM. Delmotte, Van der Elst, Bertrand, Wyninckx, André, Lagae, Lagneau, Vandezande, Delpérée, Egelmeers, Mme Remy-Oger, M. Peeters, Mme Gillet, MM. de Wasseige, Van den Eynden, Payfa, Vandekerckhove, Canipel, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Noël de Burlin, Maes, p. 60.

PROJETS DE LOI (Vote) :

Projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année budgétaire 1980 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois de novembre et décembre 1980, p. 58.

Projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1980, p. 59.

Projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget de la Communauté germanophone de l'année budgétaire 1980, p. 59.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt) :

Page 85.

M. Verleysen. — Proposition de loi modifiant les articles 76 et 78 de la loi du 5 janvier 1976 relative aux propositions budgétaires 1975-1976.

REGERINGSVERKLARING :

Beraadslaging. — *Sprekers* : de heer Pede, blz. 56. — De heren Delmotte, Van der Elst, Bertrand, Wyninckx, André, Lagae, Lagneau, Vandezande, Delpérée, Egelmeers, Mevr. Remy-Oger, de heer Peeters, Mevr. Gillet, de heren de Wasseige, Van den Eynden, Payfa, Vandekerckhove, Canipel, Mevr. Bernaerts-Viroux, de heren Noël de Burlin, Maes, blz. 60.

ONTWERPEN VAN WET (Stemming) :

Ontwerp van wet waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor het begrotingsjaar 1980 en welke bestemd zijn om de werking van de openbare diensten te waarborgen tijdens de maanden november en december 1980, blz. 58.

Ontwerp van wet waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1980, blz. 59.

Ontwerp van wet waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Duitse Taalgemeenschap voor het begrotingsjaar 1980, blz. 59.

VOORSTEL VAN WET (Indiening) :

Bladzijde 85.

De heer Verleysen. — Voorstel van wet tot wijziging van de artikelen 76 en 78 van de wet van 5 januari 1976 betreffende de budgettaire voorstellen 1975-1976.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Mesotten et Bogaerts, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Mesotten en Bogaerts, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 05 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 05 m.

CONGES — VERLOF

MM. M. Toussaint, empêché; Nauwelaerts, Kuylen, Akkermans et Daulne, pour raison de santé; Mme Mayence-Goossens et M. Dewulf, pour des raisons familiales, demandent un congé.

Vragen verlof : de heren M. Toussaint, belet; Nauwelaerts, Kuylen, Akkermans en Daulne, wegens gezondheidsredenen; Mevr. Mayence-Goossens en de heer Dewulf, wegens familiale plichten.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

M. J. Gillet, retenu par des devoirs administratifs, demande d'excuser son absence à la présente séance.

Afwezig met bericht van verhindering : de heer J. Gillet, wegens ambtsplichten.

— Pris information.

Voor kennisgeving.

MESSAGES — BOODSCHAPPEN

M. le Président. — Par messages du 29 octobre 1980, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi :

1° Ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1980;

Bij boodschappen van 29 oktober 1980, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet :

1° Waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1980;

2° Ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année budgétaire 1980 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois de novembre et décembre 1980;

2° Waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor het begrotingsjaar 1980 en welke bestemd zijn om de werking van de openbare diensten te waarborgen tijdens de maanden november en december 1980;

3° Ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget de la Communauté germanophone de l'année budgétaire 1980.

3° Waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Duitse Taalgemeenschap voor het begrotingsjaar 1980.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financien.

M. le Président. — Par message du 24 octobre 1980, la Chambre des représentants fait connaître au Sénat qu'elle s'est constituée dans sa séance de ce jour.

Bij boodschap van 24 oktober 1980 heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat laten weten, dat zij zich ter vergadering van die dag geconstitueerd heeft.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Conseil d'Etat — Raad van State

M. le Président. — Comme je vous l'ai communiqué au cours de notre séance du 17 juillet dernier, le Sénat doit procéder à la formation d'une liste triple de candidats à une place vacante de conseiller d'Etat.

Zoals ik u tijdens onze vergadering van 17 juli jl. heb medegedeeld moet de Senaat overgaan tot de voordracht van drie kandidaten voor een openstaand ambt van staatsraad.

Je vous propose de faire ces présentations au cours de la séance de mercredi 12 novembre prochain.

Ik stel u voor die voordracht te doen tijdens de vergadering van woensdag 12 november a.s.

Pas d'opposition ?

Geen bezwaar ?

Il en sera donc ainsi.

Dan is aldus besloten.

Cour des comptes — Rekenhof

M. le Président. — Conformément à l'article 14 modifié de la loi du 29 octobre 1846, la Cour des comptes transmet au Sénat, par dépêche du 23 octobre 1980, la délibération du Conseil des ministres du 4 juillet 1980 (n° 136), au sujet du différend survenu entre ce collège et le ministre des Travaux publics concernant les dommages-intérêts relatifs au remblaiement de carrières d'argile abandonnées à Boom et à Niel.

Overeenkomstig het gewijzigde artikel 14 van de wet van 29 oktober 1846, zendt het Rekenhof aan de Senaat, bij dienstbrief van 23 oktober 1980, het besluit van de Ministerraad d.d. 4 juli 1980 (nr. 136), in verband met het geschil gerezen tussen dat college en de minister van Openbare Werken nopens een schadevergoeding in verband met het opvullen van verlaten kleiputten te Boom en Niel.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Parlement européen — Europees Parlement

M. le Président. — Par lettres des 24 et 27 octobre 1980 le président du Parlement européen transmet au Sénat :

1. Une résolution sur l'élimination des entraves techniques aux échanges dans la Communauté européenne;

Bij brieven van 24 en 27 oktober 1980 zendt de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat :

1. Een resolutie over de opheffing van de technische handelsbelemmeringen in de Europese Gemeenschap;

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères et, pour information, à la commission des Affaires économiques.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Zaken en, ter kennisgeving, naar de commissie voor de Economische Zaken.

2. Une résolution sur le memorandum de la Commission des Communautés européennes au Conseil relatif à la contribution de la Communauté européenne au développement des services du transport aérien;

2. Een resolutie over het memorandum van de Commissie van de Europese Gemeenschappen aan de Raad inzake de bijdragen van de Europese Gemeenschap aan de ontwikkeling van het luchtvervoer;

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères et, pour information, à la commission des Communications et des PTT.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Zaken en, ter kennisgeving, naar de commissie voor het Verkeerswezen en de PTT.

3. Une résolution sur les restrictions de la concurrence dans le domaine des transports aériens;

3. Een resolutie over mededingingsbeperkingen in het luchtvervoer;

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères et, pour information, à la commission des Communications et des PTT.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Zaken en, ter kennisgeving, naar de commissie voor het Verkeerswezen en de PTT.

4. Une résolution sur le programme pluriannuel de la Commission pour la réalisation de l'union douanière;

4. Een resolutie over het meerjarenprogramma voor de totstandbrenging van de douane-unie;

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères et, pour information, à la commission des Affaires économiques.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Zaken en, ter kennisgeving, naar de commissie voor de Economische Zaken.

5. Une résolution portant avis du Parlement européen sur la communication de la Commission des Communautés européennes au Conseil relative à un programme d'action de la Communauté européenne à l'égard des consommateurs;

5. Een resolutie houdende advies van het Europees Parlement inzake de mededeling van de Commissie van de Europese Gemeenschappen aan de Raad betreffende een actieprogramma van de Europese Gemeenschap ten behoeve van de consument;

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères et, pour information, à la commission de la Santé publique et de la Famille.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Zaken en, ter kennisgeving, naar de commissie voor de Volksgezondheid en het Gezin.

Conseil de la communauté culturelle allemande Raad van de Duitse cultuurgemeenschap

M. le Président. — Le Conseil culturel de la communauté culturelle allemande fait connaître au Sénat qu'il s'est constitué en sa séance du 21 octobre 1980.

De Cultuurraad van de Duitse cultuurgemeenschap deelt aan de Senaat mede dat hij zich ter vergadering van 21 oktober 1980 geconstitueerd heeft.

— Pris pour notification.

Voor kennisgeving aangenomen.

PROJET DE LOI OUVRANT DE NOUVEAUX CREDITS PROVISOIRES A VALOIR SUR LES BUDGETS DE L'ANNEE 1980

PROJET DE LOI OUVRANT DE NOUVEAUX CREDITS PROVISOIRES A VALOIR SUR LE BUDGET DES AFFAIRES REGIONALES BRUXELLOISES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1980 ET DESTINES A ASSURER LA MARCHÉ DES SERVICES PUBLICS DURANT LES MOIS DE NOVEMBRE ET DECEMBRE 1980

PROJET DE LOI OUVRANT DE NOUVEAUX CREDITS PROVISOIRES A VALOIR SUR LE BUDGET DE LA COMMUNAUTE GERMANOPHONE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1980

Discussion générale et vote des articles

ONTWERP VAN WET WAARBIJ NIEUWE VOORLOPIGE KREDIETEN WORDEN GEOPEND, WELKE IN MINDERING KOMEN VAN DE BEGROTINGEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

ONTWERP VAN WET WAARBIJ NIEUWE VOORLOPIGE KREDIETEN WORDEN GEOPEND, WELKE IN MINDERING KOMEN VAN DE BEGROTING VAN DE BRUSSELSE GEWESTELIJKE AANGELEGENHEDEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980 EN WELKE BESTEMD ZIJN OM DE WERKING VAN DE OPENBARE DIENSTEN TE WAARBORGEN TIJDENS DE MAANDEN NOVEMBER EN DECEMBER 1980

ONTWERP VAN WET WAARBIJ NIEUWE VOORLOPIGE KREDIETEN WORDEN GEOPEND, WELKE IN MINDERING KOMEN VAN DE BEGROTING VAN DE DUITSE TAALGEMEENSCHAP VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, la commission des Finances s'est réunie, ce matin, pour examiner les trois projets de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires pour l'année en cours, projets qui ont été transmis, hier, par la Chambre des représentants.

Deze drie wetsontwerpen staan pro memorie vermeld op de agenda van vandaag. De commissie vraagt dat zij bij spoedbehandeling en met een mondeling verslag in bespreking zouden worden gebracht.

Is de Senaat het daarmee eens ? (*Instemming.*)

Dan is aldus besloten.

Nous abordons tout d'abord l'examen du projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1980.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Clercq, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, Dames en Heren, al de begrotingen voor het begrotingsjaar 1980 zullen niet vóór 31 oktober kunnen worden goedgekeurd.

In deze omstandigheden is de regering genoodzaakt aan het Parlement toekenning te vragen van twee nieuwe voorlopige twaalfden die in mindering komen van de begrotingen die vóór einde oktober niet zullen zijn goedgekeurd en die bestemd zijn om de werking van de betrokken departementen gedurende de periode van de maand november tot einde december eerstkomend te verzekeren.

Het eerste artikel van het onderhavig ontwerp stelt per begroting de bedragen vast van de begrotingskredieten (niet-gesplitste kredieten en ordonnanceringskredieten), waarover de ordonnancerende ministers en staatssecretarissen gedurende de voormelde periode kunnen beschikken.

In een brief, op 29 oktober verzonden, merkt het Rekenhof op dat artikel 1 in een niet-gesplitst krediet voorziet van 16 700 000 frank voor kapitaaluitgaven inzake de culturele aangelegenheden van de Duitse gemeenschap en dat uit de bij het wetsontwerp gevoegde tabel II (kapitaaluitgaven) blijkt dat in feite slechts voor 1 800 000 frank niet-gesplitste kredieten behoorden vermeld te zijn, naast 14 900 000 frank ordonnanceringskredieten.

Zo de Vlaamse Raad en de Franse Gemeenschapsraad voortaan de bevoegdheid hebben zelf de aard te bepalen van de kredieten die zij in hun begrotingen zullen opnemen, dan kan niet hetzelfde worden gezegd van de Raad van de Duitse cultuurgemeenschap. Immers, noch de bijzondere wet van 8 augustus 1980, noch de gewone wet van 9 augustus 1980, tot hervorming der instellingen, hebben enige wijziging gebracht aan de wet van 10 juli 1973 betreffende de Raad van de Duitse cultuurgemeenschap en het koninklijk besluit van 3 augustus 1976 houdende uitvoering van artikel 69, vierde lid, van voormelde wet.

Derhalve behoren dergelijke kredieten nog steeds tot de rijksbegroting van de rechtspersoon « Staat » en dienen zij, wat de Duitse gemeenschap betreft, uitgedrukt te worden in niet-gesplitste en gesplitste kredieten, zoals in de vroegere begroting der Culturele Dotaties.

De minister van Begroting stemt in met de opmerking van het Rekenhof en stipt aan dat, aangezien de Raad van de Duitse taalgemeenschap nog niet dezelfde begrotingsbevoegdheid heeft als de beide andere gemeenschapsraden, het onderscheid tussen de niet-gesplitste kredieten en gesplitste kredieten moet behouden blijven.

Deze toestand zal worden geregulariseerd bij de bespreking van de desbetreffende begroting voor 1980.

De artikelen, alsmede het ontwerp in zijn geheel, werden aangenomen met 12 stemmen bij 1 onthouding.

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, chers collègues, il est pour le moins étonnant de nous demander aujourd'hui de voter les deux derniers douzièmes provisoires à valoir sur les divers budgets de l'année budgétaire 1980 de sorte que pour un certain nombre d'entre eux, nous aurons octroyé la totalité du crédit.

Avant la fin de l'année, doivent encore s'écouler les mois de novembre et de décembre. C'est sans doute par mesure de sécurité que le gouvernement nous invite à voter de nouveaux crédits provisoires pour les deux mois à venir.

On peut se demander alors ce que signifierait encore le vote des budgets restants.

Je crois utile de rappeler les motifs qui ont conduit à cette situation.

Les budgets en question ont été déposés très tardivement, sous l'un ou l'autre des gouvernements Martens successifs. La plupart ont été déposés au mois de juillet pour l'année en cours alors que normalement leur dépôt est repris dans le courant du mois d'octobre de l'année budgétaire précédente.

Le retard ne pouvait se justifier ni par la vacance du pouvoir, ni par une crise gouvernementale. Par conséquent, ce serait, me semble-t-il, abandonner en quelque sorte, nos prérogatives que de voter aujourd'hui ces deux douzièmes provisoires supplémentaires.

Si nous voulons rester logiques avec nous-mêmes et, en particulier, suivre la ligne que le président nous a tracée dans son discours inaugural, il y a quelques jours, il serait sage et raisonnable de ne voter aujourd'hui qu'un douzième provisoire. Dans les deux mois qui viennent, peut-être même au cours du mois de novembre, nous pourrions passer à l'examen des budgets qui doivent encore être adoptés par notre assemblée.

Cette manière de faire témoignerait de la volonté du gouvernement et du Premier ministre de mener les affaires rondement.

C'est pourquoi nous déposons un amendement visant à soumettre au vote un seul douzième provisoire, soit la moitié de ce qui nous est proposé. Le fonctionnement normal de nos institutions ne s'en trouverait pas perturbé, les fonctionnaires seraient payés et nous pourrions faire face aux dépenses du mois de novembre. Dans les semaines qui suivent, nous examinerions les budgets. Nous assumerions ainsi nos responsabilités et nous ferions preuve de dignité. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Mijnheer de Voorzitter, in verband met dit ontwerp wil ik een vraag stellen aan de verslaggever, of, indien hij niet in staat zou zijn een antwoord te geven op mijn vraag, aan de minister van Begroting.

Ik wilde namelijk vernemen op welke begrotingen voor 1980 de voorlopige kredieten voor twee maanden, waarover wij hier handelen, betrekking hebben en of ze wel degelijk betrekking hebben op begrotingen die ingediend zijn bij één van de Wetgevende Kamers.

Het komt mij voor dat er ook begrotingen zijn voor het jaar 1980 die nog niet bij één van beide Kamers zijn ingediend. In dat geval is dit wetsontwerp in strijd met de wet op de rijkscomptabiliteit, vermits hier kredieten voor twee maanden worden gefixeerd op basis van het bedrag van een begroting voor 1980 die niet zou bestaan. Als ik de wet op de rijkscomptabiliteit goed begrijp, zou de regering in dat geval een ontwerp moeten indienen waarbij zij verzoekt om voorlopige kredieten voor twee maanden berekend op basis van de begroting van het voorgaande jaar.

Mijnheer de Voorzitter, om niet in herhaling te vallen stel ik dezelfde vraag nu al in verband met het tweede ontwerp dat wij zo dadelijk zullen behandelen. Daar is de vraag zeker pertinent, want ik weet precies dat de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden nog niet is ingediend. Dat ontwerp is dus niet in orde met de wet op de rijkscomptabiliteit.

Men moet dus de bedragen wijzigen, zodat het gaat om twee twaalfden van de begroting van het vorige jaar. Het is dus niet juist, zoals de verslaggever het zegde, dat om voorlopige kredieten wordt verzocht omdat het de beide Wetgevende Kamers nog niet mogelijk was vóór 30 oktober de overeenkomstige begrotingen goed te keuren. Dat is alleen juist wanneer de begrotingen zijn ingediend. Zoniet moet er om voorlopige kredieten worden verzocht op basis van de begroting van het vorige jaar.

M. le Président. — La parole est à M. Mathot, ministre.

M. Mathot, Ministre de l'Intérieur et du Budget. — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, voici ma réponse à la question posée par M. De Bondt à propos de certains budgets qui n'ont pas encore été soumis au vote des Chambres. Il s'agit des budgets des Dotations, à la fois pour les Chambres législatives, les conseils communautaires et régionaux, ainsi que des budgets du Premier ministre, de la Justice, de l'Intérieur, des Affaires étrangères et de la Coopération, de l'Education nationale et des Affaires culturelles communes.

Je signale également qu'un certain nombre de budgets sont sur le point d'être adoptés par l'autre assemblée. C'est le cas, à la Chambre, pour le budget de l'Intérieur, déjà adopté par le Sénat, qui est inscrit à l'ordre du jour de la prochaine séance publique. Les budgets de l'Education nationale et des Affaires étrangères seront également soumis aux députés lors d'une des prochaines séances de la Chambre.

M. De Bondt. — Monsieur le Ministre, certains budgets ne sont pas encore déposés, et vous les connaissez.

M. Mathot, Ministre de l'Intérieur et du Budget. — Les budgets des Dotations, les conseils communautaires et régionaux...

M. De Bondt. — A l'ordre du jour de la Chambre des représentants figure l'énumération des budgets qui n'ont pas encore été déposés.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Clercq. — Mijnheer de Voorzitter, ter aanvulling bij wat de minister heeft gezegd, zou ik de heer De Bondt willen verwijzen naar het wetsontwerp nr. 639 waar wij op bladzijde 7 inzake de lopende uitgaven, de opsomming vinden van de begrotingen die reeds zijn goedgekeurd en van de begrotingen die nog niet werden goedgekeurd. Wat de kapitaaluitgaven betreft, vinden wij op bladzijde 10 dezelfde opsomming. Verder zijn, bij mijn weten, enkel de begrotingen betreffende de Gewestelijke Aangelegenheden van het Vlaamse, het Waalse en het Brusselse gewest nog niet rondgedeeld. De regering moet ter zake haar politieke verantwoordelijkheid op zich nemen.

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

L'article premier est ainsi rédigé :

Article 1er. Des crédits provisoires, à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1980 sont ouverts, à savoir :

Au ministère des Finances, pour les Dotations :

- a) Dépenses courantes : 451 500 000 francs;
- b) Dépenses de capital : 96 300 000 francs.

Au Premier ministre :

- a) Dépenses courantes : 909 500 000 francs;
- b) Dépenses de capital :
 - Crédits non dissociés : 218 300 000 francs;
 - Crédits d'ordonnancement : 21 400 000 francs.

Au ministère de la Justice :

- a) Dépenses courantes : 2 141 000 000 francs;
- b) Dépenses de capital : 26 300 000 francs.

Au ministère de l'Intérieur :

- a) Dépenses courantes : 10 642 600 000 francs;
- b) Dépenses de capital :
 - Crédits non dissociés : —;
 - Crédits d'ordonnancement : 17 200 000 francs.

Au ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement :

- a) Dépenses courantes : 1 873 600 000 francs;
- b) Dépenses de capital :
 - Crédits non dissociés : 214 500 000 francs;
 - Crédits d'ordonnancement : —.

Sur le budget de l'Education nationale, secteur commun :

Aux ministres de l'Education nationale :

- a) Dépenses courantes : 274 000 000 francs;
- b) Dépenses de capital :
 - Crédits non dissociés : 1 865 700 000 francs;
 - Crédits d'ordonnancement : 29 300 000 francs.

Au ministre de l'Education nationale, régime néerlandais :

- a) Dépenses courantes :
 - 1. Département : 18 155 500 000 francs;
 - 2. Crédits culturels : 42 100 000 francs;
- b) Dépenses de capital :
 - 1. Département :
 - Crédits non dissociés : —;
 - Crédits d'ordonnancement : 101 300 000 francs;
 - 2. Crédits culturels : —.

Au ministre de l'Education nationale, régime français :

- a) Dépenses courantes :
 - 1. Département : 16 748 100 000 francs;
 - 2. Crédits culturels :

- Crédits non dissociés : 62 200 000 francs;
- Crédits d'ordonnancement : 3 900 000 francs;
- 3. Crédits culturels allemands : 2 800 000 francs;
- b) Dépenses de capital :
 - 1. Département :
 - Crédits non dissociés : 199 300 000 francs;
 - Crédits d'ordonnancement : —;
 - 2. Crédits culturels : —.

Sur le budget des Affaires culturelles communes :

Au ministre de la Communauté flamande et au ministre de la Communauté française :

- a) Dépenses courantes : 140 000 000 francs;
- b) Dépenses de capital : 6 600 000 francs.

Aux exécutifs des communautés et aux ministres et secrétaires d'Etat ayant en charge la gestion des matières personnalisables :

1. Sur le budget du ministère de la Justice :

- a) Dépenses courantes : 671 400 000 francs;
- b) Dépenses de capital : 1 900 000 francs;

2. Sur le budget des Services du Premier ministre :

Dépenses de capital :

— Crédits d'ordonnancement : 4 500 000 francs;

3. Sur le budget du ministre de l'Intérieur :

Dépenses de capital : 5 000 000 de francs.

Budget des Dotations aux communautés et aux régions :

A l'exécutif flamand :

1. Pour les matières communautaires :

- a) Dépenses courantes : 2 035 200 000 francs;
- b) Dépenses de capital : 980 700 000 francs;

2. Pour les matières régionales :

- a) Dépenses courantes : 1 285 400 000 francs;
- b) Dépenses de capital : 1 996 000 000 francs.

A l'exécutif de la communauté française :

- a) Dépenses courantes : 1 937 000 000 francs;
- b) Dépenses de capital : —.

Aux présidents de l'exécutif flamand et de l'exécutif de la communauté française, pour les matières culturelles de la communauté germanophone :

- a) Dépenses courantes : 22 700 000 francs;
- b) Dépenses de capital : 16 700 000 francs.

A l'exécutif régional wallon :

- a) Dépenses courantes : 970 800 000 francs;
- b) Dépenses de capital : 2 129 200 000 francs.

Artikel 1. Voorlopige kredieten, welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1980, zijn geopend ten behoeve van :

Het ministerie van Financiën voor de Dotatiën :

- a) Lopende uitgaven : 451 500 000 frank;
- b) Kapitaaluitgaven : 96 300 000 frank.

De Eerste minister :

- a) Lopende uitgaven : 909 500 000 frank;
- b) Kapitaaluitgaven :
 - Niet-gesplitste kredieten : 218 300 000 frank;
 - Ordonnanceringskredieten : 21 400 000 frank.

Het ministerie van Justitie :

- a) Lopende uitgaven : 2 141 000 000 frank;
- b) Kapitaaluitgaven : 26 300 000 frank.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken :

- a) Lopende uitgaven : 10 642 600 000 frank;
- b) Kapitaaluitgaven :
 - Niet-gesplitste kredieten : —;
 - Ordonnanceringskredieten : 17 200 000 frank.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking :

- a) Lopende uitgaven : 1 873 600 000 frank;
- b) Kapitaaluitgaven :
 - Niet-gesplitste kredieten : 214 500 000 frank;
 - Ordonnanceringskredieten : —.

Op de begroting van Nationale Opvoeding, gemeenschappelijke sector :

De ministers van Nationale Opvoeding :

a) Lopende uitgaven : 274 000 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven :

— Niet-gesplitste kredieten : 1 865 700 000 frank;

— Ordonnanceringskredieten : 29 300 000 frank.

De minister van Nationale Opvoeding, Nederlandstalig regime :

a) Lopende uitgaven :

1. Departement : 18 155 500 000 frank;

2. Culturele kredieten : 42 100 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven :

1. Departement :

— Niet-gesplitste kredieten : —;

— Ordonnanceringskredieten : 101 300 000 frank;

2. Culturele kredieten : —.

De minister van Nationale Opvoeding, Franstalig regime :

a) Lopende uitgaven :

1. Departement : 16 748 100 000 frank;

2. Culturele kredieten :

— Niet-gesplitste kredieten : 62 200 000 frank;

— Ordonnanceringskredieten : 3 900 000 frank;

3. Duitse culturele kredieten : 2 800 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven :

1. Departement :

— Niet-gesplitste kredieten : 199 300 000 frank;

— Ordonnanceringskredieten : —;

2. Culturele kredieten : —.

Op de begroting der Gemeenschappelijke Culturele Zaken :

De minister van de Vlaamse Gemeenschap en de minister van de Franse Gemeenschap :

a) Lopende uitgaven : 140 000 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven : 6 600 000 frank.

De executieven van de gemeenschappen en de ministers en staatssecretarissen die belast zijn met het beheer van de persoonsgebonden materies :

1. Op de begroting van het ministerie van Justitie :

a) Lopende uitgaven : 671 400 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven : 1 900 000 frank;

2. Op de begroting van de Diensten van de Eerste minister :

Kapitaaluitgaven :

— Ordonnanceringskredieten : 4 500 000 frank;

3. Op de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken :

Kapitaaluitgaven : 5 000 000 frank.

Begroting van de Dotaties aan de gemeenschappen en aan de gewesten :

Aan de Vlaamse executieve :

1. Voor de gemeenschapsaangelegenheden :

a) Lopende uitgaven : 2 035 200 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven : 980 700 000 frank;

2. Voor de gewestelijke aangelegenheden :

a) Lopende uitgaven : 1 285 400 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven : 1 996 000 000 frank.

Aan de Franse gemeenschapsexecutieve :

a) Lopende uitgaven : 1 937 000 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven : —.

Aan de voorzitters van de Vlaamse executieve en van de Franse gemeenschapsexecutieve voor de culturele materies van de Duitstalige gemeenschap :

a) Lopende uitgaven : 22 700 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven : 16 700 000 frank.

Aan de Waalse gewestexecutieve :

a) Lopende uitgaven : 970 800 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven : 2 129 200 000 frank.

A cet article, se rapporte l'amendement oral de M. de Wasseige, tendant à diviser par deux le montant proposé pour les crédits provisoires.

M. S. Moureaux. — Cet amendement est déposé, Monsieur le Président.

M. le Président. — En effet.

Nous passons au vote sur l'amendement de M. de Wasseige.

Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer de Wasseige.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

131 membres sont présents.

131 leden zijn aanwezig.

95 votent non.

95 stemmen neen.

36 votent oui.

36 stemmen ja.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Adriaensens, André, Bailly, Basecq, Belot, Bogaerts, Bury, Busieau, Mme Buyse, MM. Chabert, Claeys, Conrotte, Coppens, Croux, Cudell, Cugnon, Dalem, De Baere, De Bondt, De Clercq, Deconinck, De Graeve, Delmotte, Mme De Looze-Raeymaekers, M. De Meyer, Mme De Pauw-Devean, MM. De Rore, De Seranno, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Deworme, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Féaux, Féris, Flaghothier, Gerits, Gijs, Mme Gillet (Lucienne), MM. Goossens, Gramme, Guillaume (François), Hanin, Mme Hanquet, MM. Hismans, Hostekint, Houben, Hoyaux, Hubin, Lagae, Lambiotte, Lavens, Leclercq, Lecoq, Lindemans, Lutgen, Mme Maes-Vanrobaeys, MM. Mesotten, Meunier, Mmes Nauwelaerts-Thues, Panneels-Van Baelen, M. Paque, Mme Pétry, M. Piot, Mme Planckaert-Staessens, M. Poulain, Mmes Remy-Oger, Rommel-Souvagie, M. Seeuws, Mme Smitt, MM. Sondag, Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Storme, Tilquin, Toussaint (Théo), Mme Turf-De Munter, MM. Vandenaabeele, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborght, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Spitael, van Waterschoot, Verbist, Verleysen, Windels, Wyninckx et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

M. Bascour, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Bertrand, Boey, Bonmarriage, Bril, Capoen, Cerf, Coen, Daems, Decoster, Delpérée, de Wasseige, D'Haeyer, Dussart, Gillet (Roland), Guillaume (Emile), Henrion, Jorissen, Lagneau, Maes, Mme Mathieu-Mohin, MM. Moureaux, Neuray, Nutkewitz, Payfa, Pede, Peeters, Vandekerckhove, Van den Broeck, Van der Elst, Vandersmissen, Vandezande, Van Ooteghem, Waltniel et Wathelet.

M. le Président. — Je mets aux voix l'article premier.

Ik breng artikel 1 in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Les crédits provisoires alloués par la présente loi ne peuvent être affectés à des dépenses courantes et à des dépenses de capital nouvelles non autorisées antérieurement par le législateur.

Art. 2. De bij deze wet verleende voorlopige kredieten mogen niet aangewend worden tot nieuwe lopende en kapitaaluitgaven vroeger niet toegelaten door de wetgevende macht.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Des autorisations nouvelles d'engagement se rapportant à l'article 60.01.A — Fonds d'expansion économique et de reconversion régionale — du titre IV du tableau annexé au projet de loi contenant le budget des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de 1980, sont accordées pour 1980 à concurrence de :

Affaires étrangères : 583 300 000 francs.

Art. 3. Met betrekking tot het artikel 60.01.A — Fonds voor de economische expansie en de regionale reconversie — van titel IV van de tabel gevoegd bij het wetsontwerp houdende de begroting van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor 1980, worden voor 1980, nieuwe vastleggingsmachtigingen verleend ten belope van :

Buitenlandse Zaken : 583 300 000 frank.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. La présente loi entre en vigueur le 1er novembre 1980.

Art. 4. Deze wet treedt in werking op 1 november 1980.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Nous abordons maintenant l'examen du projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année budgétaire 1980 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois de novembre et décembre 1980.

Wij vatten nu de beraadslaging aan over het ontwerp van wet waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor het begrotingsjaar 1980 en welke bestemd zijn om de werking van de openbare diensten te waarborgen tijdens de maanden november en december 1980.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Lecoq, rapporteur. — Monsieur le Président, Messieurs les Ministres, chers collègues, le vote du budget de la Région bruxelloise de l'année budgétaire 1980 ne pourra être assuré avant le 31 octobre prochain.

Par ailleurs, les quatre douzièmes provisoires ouverts par la loi du 30 juin 1980 seront épuisés le 31 octobre prochain.

Dans ces conditions, l'exécutif de la région bruxelloise est amené à solliciter du Parlement l'octroi de deux nouveaux douzièmes provisoires à valoir sur ledit budget. Ils sont destinés à assurer la marche des services publics pendant les mois de novembre et décembre prochains.

Le ministre du Budget signale encore qu'à l'article 8 du projet l'autorisation d'engagement de 2 098 500 000 francs, fixée à l'article 23 de la loi du 5 décembre 1979 contenant le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année budgétaire 1979 est, à concurrence de 2 068 500 000 francs, reportée à l'année budgétaire 1980 pour y être utilisée aux fins et suivant les modalités déterminées à l'article 33 de la loi susvisée du 5 décembre 1979.

Le projet est finalement adopté par douze voix et une abstention. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Mijnheer de Voorzitter, ik had graag een antwoord gekregen op de vraag die ik gesteld heb in verband met deze aangelegenheid. Hoe kan men die voorlopige kredieten in overeenstemming brengen met de wet op de rijkscomptabiliteit?

De begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor 1980 is nog niet ingediend, evenmin trouwens als de begroting van de Vlaamse Gewestelijke Aangelegenheden en die van de Waalse Gewestelijke Aangelegenheden.

Men kan dus geen voorlopige kredieten goedkeuren op een begroting 1980 die niet bestaat. Men kan dat wel op een begroting 1979, indien men tenminste een ontwerp wil indienen dat in overeenstemming is met de wet op de rijkscomptabiliteit. Ik wens op mijn vraag een antwoord te krijgen. Immers, wij zijn de jongste tijd wel erg bezorgd over de juiste behandeling van de openbare financiën.

Als er één zaak is die in orde moet zijn, is het zeker een aangelegenheid van dit type. Misschien bestaat er ter zake een antwoord dat ik niet ken en dan zou ik daar graag kennis van nemen.

M. le Président. — La parole est à M. Degroove, ministre.

M. Degroove, Ministre de la Région bruxelloise. — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, il n'aura pas échappé à l'honorable membre que les masses budgétaires en matières communautaire et régionale n'ont été déterminées par les conseils qu'au mois de juin 1980.

C'est ainsi que le 24 décembre 1979, les 4 avril et 30 juin 1980, les deux assemblées ont voté des projets de loi, devenus lois, qui ont accordé dix douzièmes de crédits provisoires aux communautés ou aux régions, en l'occurrence ici à la région bruxelloise.

Depuis lors, le comité ministériel de la région bruxelloise, en date du 21 juillet 1980, a adopté son budget de 1980. Celui-ci est à l'impression et sera déposé d'ici peu sur le bureau des Chambres.

C'est la raison pour laquelle les deux douzièmes provisoires que nous demandons ont été adaptés en fonction de l'ajustement du budget de 1980 à déposer. Monsieur De Bondt, je prendrai deux exemples pour vous permettre de comprendre la technique employée.

Avec votre permission, Monsieur le Président, je citerai un passage de la page 6 du document 642, n° 1, de la Chambre des représentants, afin d'éclairer M. De Bondt :

« Wat de lopende uitgaven betreft, zien wij onder artikel 1, voor 1980 begrotingsvoorstellen ten belope van 1 miljard 322 miljoen. De voorlopige kredieten die wij voor de voorbije maanden hebben goedgekeurd, bedroegen 101 miljoen. Wij vragen nu het resterende toe te kennen.

Uit artikel 3 van de lopende uitgaven blijkt dat wij maar 12 miljoen nodig hebben. Wij hebben tot hertoe 90,6 miljoen voorlopige kredieten. Er is dus een vermindering met 78,6 miljoen. »

Voilà la raison pour laquelle, Monsieur le Président, nous avons estimé devoir présenter ce projet, reprenant au tableau la différence en plus et en moins par rapport aux dispositions budgétaires qui ont été prises pour le budget de 1980 qui sera, je le répète, déposé incessamment sur le bureau des Chambres.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben de minister zeer dankbaar voor zijn uitleg. Die is zeer interessant maar is geen antwoord op mijn vraag. De minister zegt terecht dat wij in april of in mei...

De heer Degroove, Minister van het Brusselse Gewest. — Op 30 juni.

De heer De Bondt. — ... voorlopige kredieten hebben goedgekeurd. Dat is correct. Nu vraagt de minister echter voorlopige kredieten voor de twee resterende maanden van 1980 op de begroting 1980 die nog moet worden ingediend.

Mijn stelling is dat de minister dit niet kan doen. Hij kan enkel voorlopige kredieten vragen op een begroting die is ingediend. Vermits de begroting 1980 niet is ingediend, kunnen alleen maar voorlopige kredieten worden gevraagd op het voorgaand begrotingsjaar. Zo luidt de wet op de rijkscomptabiliteit.

De heer Degroove, Minister van het Brusselse Gewest. — Ik neem daarvan akte.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pede.

De heer Pede. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens dezelfde opmerking te maken. Als de begroting niet is ingediend, kunnen alleen maar voorlopige kredieten worden gevraagd op de laatst goedgekeurde begroting, dus *in casu* alleen maar op de begroting 1979 en zeker niet op de begroting 1980 of op de geajusteerde begroting 1980.

De heer Jorissen. — Wij gaan weer het slachtoffer worden van willekeur.

De heer Pede. — Ik wens een antwoord op mijn opmerking.

De heer Degroove, Minister van het Brusselse Gewest. — Ik heb daarnet al gerepliceerd en ik meen dat mijn antwoord duidelijk was. *(Gelach.)*

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

Artikel 1 luidt :

Artikel 1. Voorlopige kredieten, welke in mindering komen van de begroting van het Brusselse Gewest voor het begrotingsjaar 1980, zijn geopend ten behoeve van de executieve van het Brusselse gewest :

a) Lopende uitgaven :

— Niet-gesplitste kredieten : 221 600 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven :

— Niet-gesplitste kredieten : 771 800 000 frank.

Article 1er. Des crédits provisoires, à valoir sur le budget de la Région bruxelloise pour l'année budgétaire 1980, sont ouverts à l'exécutif de la région bruxelloise :

- a) Dépenses courantes :
 - Crédits non dissociés : 221 600 000 francs;
 - b) Dépenses de capital :
 - Crédits non dissociés : 771 800 000 francs.
- Aangenenomen.
Adopté.

Art. 2. De bij deze wet verleende voorlopige kredieten mogen niet aangewend worden tot nieuwe lopende en kapitaaluitgaven vroeger niet toegelaten door de Wetgevende Macht.

Art. 2. Les crédits provisoires alloués par la présente loi ne peuvent être affectés à des dépenses courantes et à des dépenses de capital nouvelles non autorisées antérieurement par le Législateur.

- Aangenenomen.
Adopté.

Art. 3. De totalen der voorlopige kredieten, geopend door de wetten van 24 december 1979, 4 april 1980 en 30 juni 1980 waarbij voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor het begrotingsjaar 1980, worden, wat de ordonnanceringskredieten betreft, verminderd van 90 600 000 frank tot 12 000 000 frank voor de lopende uitgaven en van 960 100 000 frank tot 472 200 000 frank voor de kapitaaluitgaven.

Art. 3. Les totaux des crédits provisoires, ouverts par les lois des 24 décembre 1979, 4 avril 1980 et 30 juin 1980 ouvrant des crédits provisoires à valoir sur le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année budgétaire 1980, sont, en ce qui concerne les crédits d'ordonnancement, ramenés de 90 600 000 francs à 12 000 000 de francs pour les dépenses courantes et de 960 100 000 francs à 472 200 000 francs pour les dépenses de capital.

- Aangenenomen.
Adopté.

Art. 4. Met betrekking tot het artikel 60.01.A — Fonds voor de economische expansie en de regionale reconversie — van titel IV van de tabel gevoegd bij het wetsontwerp houdende de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor 1980, worden, voor het jaar 1980, nieuwe vastleggingsmachtigingen verleend tot beloop van :

- a) Lopende verrichtingen :
 - Sector « Economische Zaken » : 384 800 000 frank;
 - Sector « Middenstand » : 174 000 000 frank;
- b) Kapitaalverrichtingen :
 - Sector « Economische Zaken » : 625 000 000 frank;
 - Sector « Middenstand » : 121 800 000 frank;
 - Sector « Openbare Werken » : 150 900 000 frank.

Art. 4. Des autorisations nouvelles d'engagement se rapportant à l'article 60.01.A — Fonds d'expansion économique et de reconversion régionale — du titre IV du tableau annexé au projet de loi contenant le budget des Affaires régionales bruxelloises pour 1980, sont accordées pour l'année 1980 à concurrence de :

- a) Opérations courantes :
 - Secteur « Affaires économiques » : 384 800 000 francs;
 - Secteur « Classes moyennes » : 174 000 000 francs;
 - b) Opérations de capital :
 - Secteur « Affaires économiques » : 625 000 000 francs;
 - Secteur « Classes moyennes » : 121 800 000 francs;
 - Secteur « Travaux publics » : 150 900 000 francs.
- Aangenenomen.
Adopté.

Art. 5. De staatssecretaris voor het Brusselse Gewest wordt ertoe gemachtigd de Nationale Maatschappij voor Huisvesting toe te laten verbintenissen aan te gaan, tijdens het jaar 1980, tot beloop van 2 782 200 000 frank.

Art. 5. Le secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise peut autoriser la Société nationale du Logement à souscrire des engagements pendant l'année 1980 à concurrence de 2 782 200 000 francs.

- Aangenenomen.
Adopté.

Art. 6. De staatssecretaris voor het Brusselse Gewest wordt ertoe gemachtigd, in naam van de Staat, de verbintenis aan te gaan op de vervaldag en binnen een maximumtermijn van tien jaar, aan de financiële instellingen, de interest en de delging te betalen van de bedragen die zij voor rekening van de Staat aan de bouwers en de kopers van volkswoningen betaald hebben als premies of als verminderingen van interest.

Elke verbintenis uit dien hoofde aan te gaan is onderworpen aan het visum van de controleur der vastleggingen en aan het Rekenhof.

Het totaalbedrag der toegestane premies is, voor het jaar 1980, vastgesteld op 11 600 000 frank.

Art. 6. Le secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise est autorisé à prendre, au nom de l'Etat, l'engagement de payer, à l'échéance, aux organismes financiers, l'intérêt et l'amortissement, dans un délai maximum de dix ans, des sommes qu'ils ont payées pour compte de l'Etat, à titre de primes ou de réductions d'intérêt, aux constructeurs et aux acheteurs de logements sociaux.

Tout engagement à prendre de ce chef est soumis au visa du contrôleur des engagements et à la Cour des comptes.

Le montant total des primes accordées est fixé à 11 600 000 francs pour l'année 1980.

- Aangenenomen.
Adopté.

Art. 7. De staatssecretaris voor het Brusselse Gewest wordt ertoe gemachtigd, namens de Staat, de verbintenis aan te gaan tot het betalen, op de vervaldag, aan de gewestelijke en lokale openbare besturen, van de interest en de aflossing, binnen een termijn van ten hoogste dertig jaar, van leningen door het Gemeentekrediet van België toegestaan ter vervanging van de toelagen aan de ondergeschikte openbare besturen voor de uitvoering van gemeentewerken die vermeld zijn in artikel 2, §§ I en IV, van het besluit van de Regent van 2 juli 1949, gewijzigd door latere koninklijke besluiten.

Die verbintenissen mogen, tijdens het jaar 1980, gaan tot een totaal aan leningen dat niet meer mag belopen dan 298 100 000 frank.

Art. 7. Le secrétaire d'Etat à la Région bruxelloise est autorisé à prendre, au nom de l'Etat, l'engagement de payer, à l'échéance, aux pouvoirs publics régionaux et locaux, l'intérêt et l'amortissement, dans un délai maximum de trente ans, des prêts accordés par le Crédit communal de Belgique, en lieu et place des subventions aux administrations publiques subordonnées en faveur de l'exécution des travaux communaux mentionnés dans l'article 2, §§ I et IV, de l'arrêté du Régent du 2 juillet 1949, modifié par des arrêtés ultérieurs.

Ces engagements pourront porter, pendant l'année 1980, sur un volume de prêts ne dépassant pas 298 100 000 francs.

- Aangenenomen.
Adopté.

Art. 8. De vastleggingsmachtiging van 2 098 500 000 frank, vastgesteld in artikel 23 van de wet van 5 december 1979 houdende de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor het begrotingsjaar 1979, kan, ten belope van 2 068 500 000 frank worden overgedragen op het begrotingsjaar 1980 om er te worden aangewend voor de doeleinden en volgens de modaliteiten bepaald in het artikel 23 van de bedoelde wet van 5 december 1979.

Art. 8. L'autorisation d'engagement de 2 098 500 000 francs, fixée à l'article 23 de la loi du 5 décembre 1979 contenant le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année budgétaire 1979, peut, à concurrence de 2 068 500 000 francs, être reportée à l'année budgétaire 1980 pour y être utilisée aux fins et suivant les modalités déterminées à l'article 23 de la loi susvisée du 5 décembre 1979.

- Aangenenomen.
Adopté.

Art. 9. Elke verbintenis aan te gaan krachtens artikel 7 van deze wet of ten laste van de vastleggingsmachtiging overgedragen krachtens artikel 8 van deze wet, wordt onderworpen aan het visum van de controleur der vastleggingen en aan het Rekenhof.

Vóór de 10e van iedere maand, legt de controleur der vastleggingen aan het Rekenhof een in drievoud opgemaakte lijst met de verantwoordingsstukken voor die, eensdeels, het bedrag vermeldt van de vastleggingen, die tijdens de afgelopen maand gevisieerd werden, en anderdeels, het bedrag aangeeft van de vastleggingen die gevisieerd werden sinds het begin van het jaar.

De lijst van de maand december maakt de jaarlijkse verzamelstaat uit.

Binnen de tien dagen na ontvangst van de jaarlijkse verzamelstaat, zendt het Rekenhof twee door het Hof afgesloten exemplaren naar de minister van Financiën terug.

Art. 9. Tout engagement à prendre, en vertu de l'article 7 de la présente loi ou à la charge de l'autorisation d'engagement reportée en vertu de l'article 8 de la présente loi, est soumis au visa du contrôleur des engagements et à la Cour des comptes.

Avant le 10 de chaque mois, le contrôleur des engagements transmet à la Cour des comptes, avec les documents justificatifs, un relevé établi en trois exemplaires, mentionnant, d'une part, le montant des engagements visés au cours du mois écoulé et, d'autre part, le montant des engagements visés depuis le début de l'année.

Le relevé du mois de décembre constitue le relevé récapitulatif annuel.

La Cour des comptes renvoie au ministre des Finances, dans les dix jours suivant leur réception, deux exemplaires arrêtés par elle du relevé récapitulatif annuel.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 10. Worden geannuleerd :

1° De vastleggingsmachtigingen van 10 600 000 frank, 165 miljoen 800 000 frank en 10 000 000 frank vastgesteld in de respectieve artikels 8, 9 en 10 van de wet van 24 december 1979 waarbij voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor het begrotingsjaar 1980;

2° De vastleggingsmachtigingen van 21 200 000 frank, 331 miljoen 600 000 frank en 20 000 000 frank vastgesteld in de respectieve artikels 8, 9 en 10 van de wet van 4 april 1980 waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor het begrotingsjaar 1980;

3° De vastleggingsmachtigingen van 35 300 000 frank, 552 miljoen 600 000 frank, 33 400 000 frank en 1 723 700 000 frank, vastgesteld in de respectieve artikels 7, 8, 9 en 10 van de wet van 30 juni 1980 waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegenheden voor het begrotingsjaar 1980.

Art. 10. Sont annulées :

1° Les autorisations d'engagement de 10 600 000 francs, 165 millions 800 000 francs et 10 000 000 de francs, fixées respectivement aux articles 8, 9 et 10 de la loi du 24 décembre 1979 ouvrant des crédits provisoires à valoir sur le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année budgétaire 1980;

2° Les autorisations d'engagement de 21 200 000 francs, 331 millions 600 000 francs et 20 000 000 de francs, fixées respectivement aux articles 8, 9 et 10 de la loi du 4 avril 1980 ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année budgétaire 1980;

3° Les autorisations d'engagement de 35 300 000 francs, 552 millions 600 000 francs, 33 400 000 francs et 1 723 700 000 francs, respectivement aux articles 7, 8, 9 et 10 de la loi du 30 juin 1980 ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget des Affaires régionales bruxelloises de l'année 1980.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. Deze wet treedt in werking op 1 november 1980.

Art. 11. La présente loi entre en vigueur le 1er novembre 1980.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Nous abordons maintenant l'examen du projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget de la Communauté germanophone de l'année budgétaire 1980.

Wij vatten nu de behandeling aan van het ontwerp van wet waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering

komen van de begroting van de Duitse Taalgemeenschap voor het begrotingsjaar 1980.

La discussion générale est ouverte.

La parole est au rapporteur.

M. Gramme, rapporteur. — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, votre commission des Finances s'est réunie le 30 octobre pour examiner le projet de loi ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget de la Communauté germanophone pour l'année budgétaire 1980.

Le ministre du Budget a exposé brièvement la justification de ce projet, en signalant particulièrement les circonstances qui l'ont rendu indispensable : d'abord la priorité donnée en fin de session aux projets institutionnels, ensuite les adaptations rendues nécessaires par le vote des lois de réformes institutionnelles, enfin la crise gouvernementale.

L'octroi des crédits ainsi proposés correspond aux situations nouvelles créées et couvrira les dépenses nécessaires à la communauté germanophone pour les deux derniers mois de l'année en cours. Une remarque technique, signalée par M. le Président de la Cour des comptes aux présidents des Chambres, sera incorporée au projet définitif, vu la tardiveté de cet avis intervenu après les travaux de la commission des Finances de la Chambre des représentants.

Les articles, ainsi que le projet dans son ensemble, ont été adoptés par 12 voix et une abstention. (*Applaudissements sur les bancs de majorité.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

L'article premier est ainsi rédigé :

Artikel 1. Voorlopige kredieten, welke in mindering komen van de begroting van het begrotingsjaar 1980, zijn geopend ten behoeve van :

Voor de minister van de Vlaamse Gemeenschap en voor de minister van de Franse Gemeenschap :

Kapitaaluitgaven :

— Niet-gesplitste kredieten : 13 200 000 frank;

— Ordonnanceringskredieten : 27 900 000 frank.

Article 1er. Des crédits provisoires, à valoir sur le budget de l'année budgétaire 1980, sont ouverts, à savoir :

Pour le ministre de la Communauté flamande et pour le ministre de la Communauté française :

Dépenses de capital :

— Crédits non dissociés : 13 200 000 francs;

— Crédits d'ordonnancement : 27 900 000 francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. De bij deze wet verleende voorlopige kredieten mogen niet aangewend worden tot lopende en kapitaaluitgaven vroeger niet toegelaten door de Wetgevende Macht.

Art. 2. Les crédits provisoires alloués par la présente loi ne peuvent être affectés à des dépenses courantes et à des dépenses de capital non autorisées antérieurement par le Législateur.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. Door bemiddeling van de minister van de Vlaamse Gemeenschap en van de minister van de Franse Gemeenschap wordt het Fonds voor de bouw van ziekenhuizen en medisch-sociale inrichtingen gemachtigd de verbintenissen aan te gaan tot het betalen op de vervaldag, van de interest en de aflossing, binnen een termijn van ten hoogste dertig jaar, van leningen door het Gemeentekrediet van België toegestaan ter vervanging van de toelagen bedoeld in artikel 6 van de wet van 6 juli 1973 tot wijziging van die van 23 december 1963 op de ziekenhuizen.

Tijdens het jaar 1980 mogen deze verbintenissen gaan tot een totaal aan leningen dat niet meer mag belopen dan 57 300 000 frank.

Art. 3. A l'intervention du ministre de la Communauté flamande et du ministre de la Communauté française, le Fonds de construction d'institutions hospitalières et médico-sociales est autorisé à prendre l'engagement de payer à l'échéance, l'intérêt et l'amortissement, dans un

délai maximum de trente ans, des prêts accordés par le Crédit communal de Belgique en lieu et place des interventions prévues à l'article 6 de la loi du 6 juillet 1973 modifiant celle du 23 décembre 1963 sur les hôpitaux.

Pendant l'année 1980 ces engagements pourront porter sur un volume de prêts ne dépassant pas 57 300 000 francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. De minister van de Vlaamse Gemeenschap en de minister van de Franse Gemeenschap worden ertoe gemachtigd namens de Staat, de verbintenissen aan te gaan tot het betalen op de vervaldag aan de gewestelijke en lokale openbare besturen, van de interest en de aflossing, binnen een termijn van ten hoogste dertig jaar van leningen door het Gemeentekrediet van België toegestaan ter vervanging van de toelagen aan de ondergeschikte openbare besturen voor uitvoering van werken die onder zijn hoog toezicht staan.

Deze verbintenissen mogen gedurende het jaar 1980 slaan op een leningentotaal van ten hoogste 7 900 000 frank.

Elke verbintenis uit dien hoofde aan te gaan wordt onderworpen aan het visum van de controleur der vastleggingen en aan het Rekenhof.

Vóór de 10e van iedere maand, legt de controleur der vastleggingen aan het Rekenhof een in drievoud opgemaakte lijst met de verantwoordingsstukken voor die, eensdeels, het bedrag vermeldt van de vastleggingen die tijdens de afgelopen maand geïsoleerd werden, en anderdeels, het bedrag aangeeft van de vastleggingen die geïsoleerd werden sinds het begin van het jaar.

De lijst van de maand december maakt de jaarlijkse verzamelstaat uit.

Binnen de tien dagen na ontvangst van de jaarlijkse verzamelstaat, zendt het Rekenhof twee door het Hof afgesloten exemplaren naar de minister van Financiën terug.

Art. 4. Le ministre de la Communauté flamande et le ministre de la Communauté française sont autorisés à prendre, au nom de l'Etat, l'engagement de payer, à l'échéance, aux pouvoirs publics régionaux et locaux, l'intérêt et l'amortissement, dans un délai maximum de trente ans, des prêts accordés par le Crédit communal de Belgique en lieu et place des subventions aux administrations publiques subordonnées en faveur de l'exécution des travaux soumis à son haut contrôle.

Ces engagements pourront porter pendant l'année 1980 sur un volume de prêts ne dépassant pas 7 900 000 francs.

Tout engagement à prendre de ce chef est soumis au visa du contrôleur des engagements et à la Cour des comptes.

Avant le 10 de chaque mois, le contrôleur des engagements transmet à la Cour des comptes, avec les documents justificatifs, un relevé établi en trois exemplaires, mentionnant, d'une part, le montant des engagements visés au cours du mois écoulé, et, d'autre part, le montant des engagements visés depuis le début de l'année.

Le relevé du mois de décembre constitue le relevé récapitulatif annuel.

La Cour des comptes renvoie au ministre des Finances dans les dix jours suivant leur réception, deux exemplaires arrêtés par elle du relevé récapitulatif annuel.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. De voorlopige kredieten geopend bij wet van 7 juli 1980 waarbij nieuwe voorlopige kredieten werden geopend, welke in mindering komen van de begroting van de Duitse Taalgemeenschap voor het begrotingsjaar 1980, worden onder artikel 1 — lopende uitgaven — van 20 200 000 frank op 14 200 000 frank teruggebracht.

Art. 5. Les crédits provisoires ouverts dans la loi du 7 juillet 1980, ouvrant de nouveaux crédits provisoires à valoir sur le budget de la Communauté de langue allemande pour l'année budgétaire 1980, sous l'article 1er — dépenses courantes — sont ramenés de 20 200 000 francs à 14 200 000 francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. Deze wet treedt in werking op 1 november 1980.

Art. 6. La présente loi entre en vigueur le 1er novembre 1980.

— Aangenomen.

Adopté.

M. le Président. — Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

REGERINGSVERKLARING

Bespreking

DECLARATION DU GOUVERNEMENT

Discussion

De Voorzitter. — Wij vatten thans de bespreking aan van de regeringsverklaring.

Nous abordons la discussion de la déclaration du gouvernement.

Het woord is aan de heer Pede.

De heer Pede. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, Dames Staatssecretarissen, geachte collega's, het is reeds de vierde regeringsverklaring die de Senaat in ruim anderhalf jaar moet bespreken. Men hoeft er zich dan ook niet over te verwonderen dat de burgers in dit land het politiek gebeuren met veel onverschilligheid aanschouwen. Wie kan zich in deze omstandigheden de moeite getroosten om voor de debatten in het Parlement nog enige belangstelling op te brengen?

Bij een vorige regeringsverklaring had ik reeds de gelegenheid om te wijzen op een geestesgesteldheid die bij de bevolking leeft en die niet bepaald gunstig is voor de politici. Ik vermeldde toen niet alleen de herhaalde verkiezingen en regeringsverklaringen, maar ook het bij iedere verkiezing stijgend aantal blanco- en ongeldige stembrieven.

Bij dezelfde gelegenheid heb ik de nadruk gelegd op de minder goede werking van het Parlement, op de laatsttijd ingediende begrotingen...

De heer Lahaye. — Mijnheer Pede, wij kunnen u niet verstaan. Het is hier een echte vismarkt. U bent fractieleider van de grootste fractie van de minderheid. Wij moeten kunnen horen wat u zegt.

De heer Pede. — ... en de noodzaak om bij herhaling een beroep te doen op voorlopige kredieten. Wij hebben zoëven voorlopige kredieten besproken. Wij hebben het voor de eerste maal meegemaakt dat men niet alleen voorlopige kredieten goedkeurt op een begroting die reeds is aangenomen, maar op een begroting die bestaat in de geest van de uitvoerende macht.

Men houdt dus andermaal geen rekening met wat het Parlement aangaande deze begrotingen zou kunnen zeggen.

Onze kritiek op deze stand van zaken, Mijnheer de Eerste Minister, is niet ingegeven door het feit dat wij ons in de oppositie bevinden. Zij is alleen een uiting van de bekommerning die wij hebben voor de goede werking van onze instellingen, voor de onafhankelijkheid van de wetgevende macht, en voor de eerbied die wij opbrengen voor onze parlementaire democratie.

Een recente opiniepeiling bij de jongeren is tekenend voor de gemoedstoestand die bij de bevolking bestaat. Nauwelijks vijf maanden geleden dienden we hier reeds akte te nemen van een regeerakkoord. In die korte tijdsspanne hebben wij slechts drie mammoetwetten besproken en goedgekeurd, met de hoop dat eindelijk in dit land de besluitvorming in goede banen zou worden geleid, en dat de bestaande politieke concertatie- en overlegorganen, het Parlement inbegrepen, zouden gedeblokkeerd geraken door het goedkeuren van een communautair dossier dat jarenlang als een vloek op het politiek gebeuren woog.

Vandaag is het voor ons duidelijk dat die hoop de bodem werd ingeslagen. Het akkoord is het bewijs dat de herwaardering van onze democratische instellingen nog niet voor morgen is.

Allereerst kunnen wij ons niet van de indruk ontdoen dat dit debat, eens te meer, een zuivere formaliteit is. Andere personen, instellingen en organisaties hebben, voor de parlementsleden er kennis konden van nemen, het genoeg gemaakt de beginselen van het akkoord onder ogen te krijgen. Dat het Parlement buiten het politiek gebeuren wordt gehouden, blijkt nog uit andere feiten uit het recente verleden. De voorzitter van de Senaat heeft er voldoende allusie op gemaakt.

Er is echter meer. In het regeerakkoord staat met veel woorden de rol beschreven die aan de parlementsleden zal worden toebedeeld, namelijk goedkeuren hetgeen extraparlamentaire instanties zullen of kunnen uitdokteren.

Ten bewijze hiervan lees ik een zin uit het regeerakkoord : « Een aantal bijzondere voorstellen van het globaal sociaal-economisch herstelplan zullen worden voorgelegd aan de sociale gesprekspartners. »

De regering is van plan de kernpunten van haar herstelplan aan deze groepen voor te leggen, namelijk op het stuk van de bevordering van de tewerkstelling, de inkomensmatiging en de financiële sanering van de sociale zekerheid. Met deze punten staat of valt uw plan, Mijnheer de Eerste Minister.

Het ware duidelijker geweest te erkennen dat over het sociaal-economisch herstelplan als dusdanig nog zal moeten worden onderhandeld met de sociale gesprekspartners. De partijen en de partijvoorzitters spelen derhalve de voor het land in de huidige crisis belangrijke items door naar andere organisaties die zich eveneens buiten het Parlement bevinden. De besluitvorming op het hoogste vlak, met andere woorden, in deze vergadering, wordt aldus volkomen genegeerd. Men wil de crisis bestrijden in vergaderingen waar men de politieke sanctie, namelijk de afkeuring van de burger, niet nodig heeft of in voorkomend geval wil vermijden. Het Parlement zal dan ook lijdzaam moeten toezien hoe tussen coalitiepartijen, de regering en pressiegroepen de bal heen en weer wordt gekaast. Bij dit alles is het voor ons schokkend te weten dat deze speelbal het lot van de burger in zich draagt.

Verleden week heeft een lid van onze vergadering een juridisch bezwaar geopperd ten aanzien van de wettigheid van de nieuwe regering. Hierop werd niet eens beleefdshalve een antwoord gegeven.

Onze fractie wil duidelijkheid over de samenstelling van de executieven zoals die is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 24 oktober 1980. Niet minder dan vier nationale ministers hebben zitting in de deelregering. Nog geen drie maanden geleden heeft het Parlement met een bijzondere meerderheid het principe goedgekeurd luidens hetwelk niemand tegelijkertijd van een executieve en van de nationale regering kan zijn. Dat beginsel van onverenigbaarheid moet sinds 1 oktober van dit jaar van toepassing zijn op de nieuwe uitvoerende machten, zelfs in de overgangperiode. Men kan toch niet loochenen dat de verantwoordelijkheid van de executieven voor hun raden reeds ten volle geldt en dat de conflictenregeling op het stuk van de belangen eveneens terstond moet kunnen werken.

Mijnheer de Eerste Minister, in de Kamer heeft u op die bezwaren een antwoord gegeven vooraleer het debat over de regeringsverklaring begon.

In de Senaat is hierover tot nu toe geen enkele opheldering gegeven.

De heer Martens, Eerste Minister. — Kent u het besluit van 18 september 1980 over de samenstelling van de executieven op basis van de nieuwe wet van de voorgaande regering? Het is verschenen in het *Staatsblad* van 24 september 1980 en bevat precies dezelfde regeling.

M. S. Moureaux. — Il fallait appliquer la loi dès le 1er octobre, date de son entrée en vigueur.

De heer Pedé. — Mijnheer de Eerste Minister, ik heb nooit gezegd dat de opmerkingen die door de heer Moureaux werden gemaakt, geen antwoord konden krijgen.

Waarom wacht u zo lang, wanneer men u een vraag stelt om, al was het maar beleefdheidshalve, te zeggen dat u het antwoord zou geven tijdens het debat over de regeringsverklaring?

De heer Martens, Eerste Minister. — Ik wil onmiddellijk antwoorden.

De heer Pedé. — Tot nu toe hebben wij daarover nog niets vernomen tenzij dat wat u nu zegt.

De heer Martens, Eerste Minister. — Ik heb veel meer te zeggen dan dat, Mijnheer Pedé.

De heer Pedé. — U moet toch toegeven, Mijnheer de Eerste Minister, dat de beslissingen en de besluiten van de onwettig samengestelde executieven als dusdanig zijn aangetast.

De heer Martens, Eerste Minister. — Neen, Mijnheer Pedé.

De heer Pedé. — Wat nog erger is, is dat dit feit misschien typerend is voor de wijze waarop een door het Parlement met bijzondere meerderheid aangenomen wet flagrant met voeten wordt getreden. Dat komt de geloofwaardigheid van onze nieuwe instellingen niet ten goede.

Ik wil hierover niet langer uitweiden omdat niemand van ons er belang bij heeft onze instellingen nog meer in diskrediet te brengen. Ik dacht nochtans dat, wanneer pas een belangrijke wet met een

bijzondere meerderheid werd goedgekeurd, de regering daaraan wat meer aandacht zou kunnen besteden.

Ik wil nu enkele woorden zeggen over het sociaal-economisch gedeelte dat meer weg heeft van een intentieverklaring dan van een regeerakkoord.

Eigenlijk kan men zeggen dat de regeringsverklaring veel minder te maken heeft met het beleid van het land, dan met de stempel die de twee grote partijen van de coalitie willen drukken op het beleid.

Het streven naar voordelen, maar ook de pogingen om door de aanwezigheid in de regering het kiezerskorps voor zich te winnen, zijn feitelijk de diepere oorzaken van de crisis waarmee ons land momenteel geconfronteerd wordt, een crisis die veel dieper reikt dan bij onze meeste naburen.

Sedert 1961, dit is bijna twintig jaar, hebben CVP-PSC en socialisten meer dan de twee derde van deze periode samen het bewind gedeeld. Voor elke neutrale waarnemer is het duidelijk dat deze coalities het land zeer duur te staan zijn gekomen. Zij hebben inderdaad gegokt op een ongebreidelde groei, maar die gok is verkeerd uitgevallen omdat zij geen rekening hebben gehouden met een adempauze in de groei of met een negatieve groei. Die adempauze was niet alleen onafwendbaar, doch onvermijdelijk wanneer de brutale stijging van de olieprijs een einde maakte aan het sprookje van de goedkope energie.

Met deze nochtans harde werkelijkheid heeft men nooit rekening willen houden. De sociale partners hebben steeds geweigerd de olieprijs uit het indexcijfer van de consumptieprijs te verwijderen en zij blijven weigeren deze nochtans in alle andere landen als normaal beschouwde stap te aanvaarden. Aldus hebben wij de schok van de hogere energieprijzen dubbel verwerkt : door de stijging van het indexcijfer en door de hogere produktiekosten als gevolg van de duurder energie.

Dit is één van de basiselementen waarmee een herstelbeleid zou moeten rekening houden om ten minste geloofwaardig te zijn. Het energiebeleid wordt alleen bekeken vanuit het oogpunt van de beperking van de olierekening. Wij krijgen een reeks voorstellen voorgeschoteld in het kader van een programma van energiebesparing.

Er is wel een verwijzing naar het prijsbeleid, doch enkel met een referentie naar « de reële kostenstructuur en de waarachtigheid van de prijzen ». De bedoelingen kent men reeds lang : zij zijn grotendeels geïnspireerd door een socialistisch wantrouwen ten opzichte van de grote multinationale bedrijven, hun produktie-eenheden en hun distributienetten.

Nergens is er sprake van het verwijderen van de energieprijzen uit de index. Men aanvaardt blijkbaar een inflatie die haar oorsprong zou vinden in verdere stijgingen van de olieprijs, dit als gevolg van een eventuele schaarste.

Mag ik er de regering in dit verband op attent maken dat, ten eerste, de aankoop van ruwe olie in Saoedi-Arabië, zonder tussenkomst van de traditionele kanalen, geen onverdeeld succes is geweest en, ten tweede, dat een zo gedetailleerde tekst in verband met de energiebesparing, de rationele aanwending van energie, de valorisatie van residuair energie en de bevordering van nieuwe en vernieuwbare energievormen, niet thuishoort in een regeringsverklaring? Ik zou er in dit verband de minister van Economische Zaken willen aan herinneren — daar hij echter niet aanwezig is, richt ik mij tot de Eerste minister — dat in de regeringsverklaring van juni 1977 reeds sprake was van een ruim energiedebat in het Parlement, nog vóór het einde van het jaar. Dat was drie jaar geleden en ondanks de publikatie van een Witboek wacht men nog altijd op een energiedebat.

Het wantrouwen ten opzichte van de energiesector komt trouwens verder tot uiting in de maatregelen die de regering plant op het vlak van de elektriciteitsproduktie.

Hier ook kan men gerust gewagen van een flinke socialistische « inbreng », waarbij men zich niet stoort aan bedrijfseconomische argumenten of aan rendabiliteitsvoorwaarden. Het bijzonderste is wel dat : ten eerste, zoveel mogelijk « zuivere » intercommunales worden opgericht waaruit de privé-sector bijgevolg wordt geweerd en dit om zuiver ideologische redenen; ten tweede, aan de openbare sector tegen 1995 voor de produktie en het groot vervoer van elektrische energie 15 pct. wordt toegewezen van het geheel van het door de producenten-verdelers opgesteld vermogen en, ten derde, de bestaande overeenkomsten tussen de gemeenten en de gemengde intercommunales op de helling worden gezet.

Men heeft dus te maken met een nieuwe stap naar een socialisering van de energiesector, die zeker niet van aard zal zijn om het zwaar geschokte wantrouwen van de investeerders in onze economie of in de visie van de bewindvoerders te herstellen.

Men beseft echter niet of onvoldoende dat dergelijke maatregelen getuigen van wantrouwen tegenover de nog rendabele privé-bedrijven.

Hoe kan men verwachten investeringen aan te trekken wanneer men begint hun realisaties in twijfel te trekken? Men kan ook niet zeggen dat de andere in het regeerakkoord vervatte maatregelen van aard zijn om veel enthousiasme teweeg te brengen bij eventuele investeerders. Het gaat om veel te schuchtere maatregelen, zeker gelet op de omvang en de scherpheid van de crisis.

Maar men begrijpt het des te minder in het licht van de verklaringen die de Eerste minister zelf dezer dagen te Luik aflegde en waarin hij de nadruk legde op de investeringen. Aan die noodzaak heeft de PVV nooit getwijfeld doch andere kringen in dit land, en vooral de pressiegroepen, hebben gemeend dat men de financiële draagkracht van onze ondernemingen kon blijven aantasten zonder dat dit op termijn gevolgen zou hebben.

Waarom spreekt u, Mijnheer de Eerste Minister, een andere taal wanneer u zich richt ofwel tot economische deskundigen ofwel tot de leden van de pressiegroepen?

Waarom heeft u het over de noodzaak van de heroriëntering van de consumptie-uitgaven, zowel van de overheid als van de privé — met inbegrip van de gezinnen — naar de investeringen, maar doet u niets aan de overheidsuitgaven? Want u kan zeker niet beweren dat hetgeen in het regeerakkoord voorkomt een teruggedraaien inhoudt van de overheidsuitgaven.

Er heerst kennelijk begripsverwarring wanneer men aan saneringen de betekenis geeft van hogere bijdragen om de tekorten van de sociale zekerheid te dekken. Dit betekent — en de Eerste minister heeft het nooit gelogenstraft — een bijkomende last voor de ondernemingen ten belope van 7 miljard. Hoe kan u dan gewag maken van de noodzaak van investeringen wanneer u de bedrijven eerst een dergelijke last oplegt?

Incoherentie is trouwens een ander kenmerk van het regeerakkoord en van het uitgestippelde beleid.

De Eerste minister verneemt kennelijk niet graag de waarheid die uit de patronale hoek komt. Waarschuwingen aan het adres van de regering hebben zeker niet ontbroken de jongste tijd. Ook het buitenland heeft ons land ertoe aangezet op zijn hoede te zijn. Wij behoren niet tot degenen die automatisch en klakkeloos deze verklaringen voor hun rekening nemen, maar niettemin dient te worden gezegd dat de veelvuldigheid ervan en de argumenten die worden aangehaald, moeilijk kunnen worden weggecijferd.

De minister van Financiën sprak gisteren of eergisteren ook enigszins in die zin tijdens een uiteenzetting voor de « Stamford Club of Belgium ».

Ernstig klinkt ook de waarschuwing van de Nationale Bank in haar recente studie over « het verlies aan levenskracht van de Belgische economie in het voorbije decennium » en waarin ervoor wordt gewaarschuwd dat zal moeten worden afgezien van een welvaartsverbetering.

Tegenover die waarschuwing staat de houding van de sociale partners, die aangaande de loonmatiging diametraal tegenovergestelde standpunten innemen.

Wanneer men bovendien vaststelt dat de regering zelf drie mogelijke alternatieven voorlegt, maar dat geen van deze alternatieven aanvaardbaar wordt geacht, dan rijst de vraag of de vertegenwoordigers van degenen die nog niet door de crisis zijn getroffen, zich wel bewust zijn van de dreiging die boven ons hangt. De Eerste minister heeft in zijn regeringsverklaring aangekondigd dat, zo geen akkoord zou kunnen worden bereikt, de regering zelf de beslissing zal nemen. Zal zij daartoe bekwaam zijn? Zal men haar toelaten dit te doen? Dat zijn toch twee belangrijke vragen die in dit verband mogen worden gesteld.

Wat ons echter het meest heeft getroffen is de verklaring die de Eerste minister aflegde voor de RTBF, waar hij het nodig vond ervoor te waarschuwen dat het politiek gezag geen weerstand zou kunnen bieden aan een hard conflict met sommige sociale partners. Wat te denken van zijn verklaring dat een « niet-klassieke » regering op de been zou kunnen worden gebracht? Tot wie is deze waarschuwing gericht? Of gaat het misschien om een vorm van afdreiging om het Parlement te verplichten klakkeloos en kritiekloos het herstelplan te aanvaarden?

Meent de Eerste minister inderdaad dat zijn regering onvervangbaar is en dat het land het ergste te vrezen heeft bij een eventuele verdwijning van zijn kabinet? Dat kan iedereen overkomen, maar de ervaring leert ons dat het zelden zo'n vaart neemt. Men doet die bepaalde sociale partners veel eer aan door te spreken van een ineenstorting van de parlementaire democratie bij een hard conflict.

Dames en Heren, gelet op de ernst van de toestand, gelet ook op het enorm begrotingstekort voor 1980 dat ongeveer 137 miljard zal bedragen in plaats van de oorspronkelijk vooropgestelde 82 miljard — ik hoop dat ik mij vergis, maar de cijfers schijnen meer en meer

bevestigd te worden —, gelet op de evolutie bij onze voornaamste handelspartners — in de Bondsrepubliek wordt voor 1981 een nulgroei verwacht —, gelet op het toenemend aantal werklozen — de jongste statistieken zijn verontrustend doch, vooral voor de jongeren —, kan men zich afvragen of het herstelplan hiervoor nog bruikbaar is.

Er is, jammer genoeg en in de eerste plaats, enorm veel tijd verloren in de voorbije jaren. Door de pogingen van de Eerste minister om een communautaire regeling uit te werken is ons land op economisch vlak verder achterop geraakt bij onze burenen. In Nederland heeft de regering reeds twee jaar zijn Bestek 80 voorgesteld en concrete maatregelen worden thans uitgewerkt. In eigen land ziet men nog niets gelijkaardigs. Er wordt niets gedaan om een einde te maken aan de financiële aderlating, er wordt evenmin iets gedaan om de staatsuitgaven af te remmen, er is geen sprake van een grondige hervorming van de sociale zekerheid.

Door telkens opnieuw de beslissingen die zich opdringen op de lange baan te schuiven, heeft men het land op de rand van het bankroet gebracht. Nu zeer snel zou moeten worden ingegrepen, verbindt de regering er zich nogmaals toe over enkele van de meest essentiële punten van haar beleid de sociale partners te raadplegen. Zal men misschien wachten tot het Internationaal Muntfonds herstelmaatregelen oplegt? Dat zou misschien « de » oplossing zijn omdat er dan geen politieke verantwoordelijkheden zouden moeten worden aangewezen voor de alsdan onvermijdelijk geworden harde maatregelen. In elk geval heeft het Internationaal Muntfonds nog maar enkele dagen geleiden, gewezen op de absolute noodzaak voor de overheid om orde op zaken te stellen.

Misschien kunnen wij de regering herinneren aan een zeer goede beschrijving van het ontbindingsproces van een industriële maatschappij, gegeven door een Deense Eerste minister, al is het niet aangenaam dit in het Parlement te herhalen.

In het eerste stadium plaatst hij de onmogelijkheid voor de regering om geldige economische beslissingen te treffen wegens bepaalde rigiditeiten; in het tweede volgt een verlies aan aanzien en prestige in het buitenland; in het derde rijzen problemen voor leningen in het buitenland; in het vierde grijpt het Internationaal Muntfonds in; in het vijfde wordt een buitenlands financieel consortium ter hulp geroepen; in het zesde — en laatste stadium — volgt de structurele en economische ineenstorting.

Deze verschillende stadia kunnen zeer snel op elkaar volgen en er is aanzienlijke politieke moed nodig om een koerswending uit te voeren.

We zijn niet alleen in het eerste stadium van dit proces terechtgekomen; het tweede en het derde melden zich reeds aan. Dit is trouwens niet te verwonderen indien men de snelle aangroei van onze buitenlandse schuld kent. De waarschuwing van het Internationaal Muntfonds, meegegeven aan de minister van Financiën, kondigt reeds het vierde stadium aan.

Zullen wij uiteindelijk een buitenlands consortium nodig hebben om onze economie en onze frank te redden?

Dit kan als een sombere voorspelling voorkomen, maar zonder doortastende maatregelen zullen wij er niet meer uit geraken. De huidige regering lijkt niet bezield met de nodige politieke moed om deze door te drukken, aangezien zij te rade gaat bij de partners die kennelijk niet van plan zijn de ten nadele van het Parlement verworven macht prijs te geven.

Wij vrezen daarom dat de burger zeer spoedig zal ervaren dat de regering-Martens IV geen oplossing zal brengen voor zijn problemen. Of het dan zo erg wordt als de Eerste minister ons voorhoudt, zullen de gebeurtenissen moeten aantonen. Eén zaak weten wij wel: het land zal de verantwoordelijken zwaar afstraffen. (*Applaus op de liberale banken.*)

De Voorzitter. — Ik stel voor deze bespreking even te onderbreken om over te gaan tot de stemming over de ontwerpen van wet betreffende de opening van nieuwe voorlopige kredieten.

ONTWERP VAN WET WAARBIJ NIEUWE VOORLOPIGE KREDIETEN WORDEN GEOPEND, WELKE IN MINDERING KOMEN VAN DE BEGROTING VAN DE BRUSSELSE GEWESTELIJKE AANGELEGENHEDEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980 EN WELKE BESTEMD ZIJN OM DE WERKING VAN DE OPENBARE DIENSTEN TE WAARBORGEN TIJDENS DE MAANDEN NOVEMBER EN DECEMBER 1980

Stemming

PROJET DE LOI OUVRANT DE NOUVEAUX CREDITS PROVI-
SOIRES A VALOIR SUR LE BUDGET DES AFFAIRES REGIO-
NALES BRUXELLOISES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1980 ET
DESTINES A ASSURER LA MARCHE DES SERVICES PUBLICS
DURANT LES MOIS DE NOVEMBRE ET DECEMBRE 1980

Vote

De Voorzitter. — Wij stemmen nu over het ontwerp van wet
waarbij nieuwe voorlopige kredieten worden geopend, welke in minde-
ring komen van de begroting van de Brusselse Gewestelijke Aangelegen-
heden voor het begrotingsjaar 1980.

— Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble du projet de loi.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over het ontwerp van wet
in zijn geheel.

127 membres sont présents.

127 leden zijn aanwezig.

100 votent oui.

100 stemmen ja.

8 votent non.

8 stemmen neen.

19 s'abstiennent.

19 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Adriaenssens, André, Bailly, Basecq, Belot, Bertrand, Bogaerts,
Bonmariage, Bury, Busieau, Mme Buyse, MM. Canipel, Carpels, Cerf,
Chabert, Claeys, Conrotte, Coppens, Cudell, Cugnon, Dalem, De Baere,
De Clercq, Deconinck, De Graeve, Delmotte, Mme De Loore-Raeymae-
ckers, M. Delpérée, Mme De Pauw-Deveen, MM. De Rore, De Seranno,
Désir, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, de Wasseige, Deworme,
Dulac, le comte du Monceau de Bergendal, Dussart, Féaux, Féir, Fla-
gothier, Gerits, Gijs, Mme Gillet (Lucienne), MM. Goossens, Gramme,
Guillaume (Emile), Guillaume (François), Hanin, Mme Hanquet,
MM. Hismans, Hostekint, Houben, Hoyaux, Hubin, Lagae, Lallemand,
Lambiotte, Lavens, Leclercq, Lecoq, Lutgen, Mme Mathieu-Mohin,
MM. Mesotten, Meunier, Moureaux, Mme Nauwelaerts-Thues, M. Noël
de Burlin, Mme Panneels-Van Baelen, M. Payfa, Mme Pétry, M. Piot,
Mme Planckaert-Staessens, M. Poulain, Mmes Remy-Oger, Rommel-
Souvage, MM. Seeuws, Smeers, Mme Smitt, MM. Sondag, Spitaels,
Storme, Sweert, Tilquin, Toussaint (Théo), Vandenaabeele, Van den
Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborght, Vangeel, Vangronsveld,
Van Nevel, Vannieuwenhuize, Van Spitael, van Waterschoot, Ver-
bist, Windels, Wyninckx et Leemans.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. De Bondt, Jorissen, Maes, Peeters, Vandekerckhove, Van der
Elst, Vandezande et Van Ooteghem.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

M. Bascour, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Bril, Coen, Cuve-
lier, Daems, Decoster, Descamps, D'Haeyer, Henrion, Kenens, Lagneau,
Lahaye, Nutkewitz, Pede, Van den Broeck, Waltniel et Wathélet.

De Voorzitter. — Ik verzoek de heer Pede de reden van de onthouding
van zijn fractie mede te delen.

De heer Pede. — Mijnheer de Voorzitter, wij hebben ons onthouden
om te kunnen verklaren dat, indien de kleinste gemeente van het land
zou doen wat de Brusselse executieve doet, namelijk ertoe zou beslissen
voorlopige kredieten te vragen op een nog niet-ingediende begroting,
de minister van Binnenlandse Zaken deze beslissing ongetwijfeld zou
schorsen.

PROJET DE LOI OUVRANT DE NOUVEAUX CREDITS PROVI-
SOIRES A VALOIR SUR LES BUDGETS DE L'ANNEE 1980

PROJET DE LOI OUVRANT DE NOUVEAUX CREDITS PROVI-
SOIRES A VALOIR SUR LE BUDGET DE LA COMMUNAUTE
GERMANOPHONE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1980

Vote

ONTWERP VAN WET WAARBIJ NIEUWE VOORLOPIGE KRE-
DIETEN WORDEN GEOPEND, WELKE IN MINDERING KOMEN
VAN DE BEGROTINGEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

ONTWERP VAN WET WAARBIJ NIEUWE VOORLOPIGE KREDIE-
TEN WORDEN GEOPEND, WELKE IN MINDERING KOMEN
VAN DE BEGROTING VAN DE DUITSE TAALGEMEENSCHAP
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1980

Stemming

M. le Président. — Je propose au Sénat de se prononcer par un seul
vote sur l'ensemble de ces projets de loi.

Ik stel de Senaat voor één enkele stemming te houden over deze
ontwerpen van wet. (*Instemming.*)

Nous passons au vote.

Wij gaan over tot de stemming.

— Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble des projets de loi.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over de ontwerpen van wet
in hun geheel.

129 membres sont présents.

129 leden zijn aanwezig.

95 votent oui.

95 stemmen ja.

14 votent non.

14 stemmen neen.

20 s'abstiennent.

20 onthouden zich.

En conséquence, les projets de loi sont adoptés.

Derhalve zijn de ontwerpen van wet aangenomen.

Ils seront soumis à la sanction royale.

Zij zullen aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont voté oui :

Hebben je gestemd :

MM. Adriaenssens, André, Bailly, Basecq, Belot, Bogaerts, Bury,
Mme Buyse, MM. Canipel, Carpels, Chabert, Claeys, Conrotte, Cop-
pens, Cugnon, Dalem, De Baere, De Bondt, De Clercq, Deconinck, De
Graeve, Delmotte, Mmes De Loore-Raeymaekers, De Pauw-Deveen,
MM. De Rore, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Deworme, Dulac,
le comte du Monceau de Bergendal, Dussart, Egelmeers, Féaux, Féir,
Flagothier, Gerits, Gijs, Mme Gillet (Lucienne), MM. Goossens, Gramme,
Guillaume (Emile), Guillaume (François), Hanin, Mme Hanquet,
MM. Hismans, Hostekint, Houben, Hoyaux, Hubin, Lagae, Lallemand,
Lambiotte, Lavens, Leclercq, Lecoq, Lutgen, Mme Maes-Vanrobaeys,
MM. Mainil, Mesotten, Mme Nauwelaerts-Thues, M. Noël de Burlin,
Mmes Panneels-Van Baelen, Pétry, M. Piot, Mme Planckaert-Staessens,
M. Poulain, Mmes Remy-Oger, Rommel-Souvage, MM. Seeuws, Smeers,
Mme Smitt, MM. Sondag, Spitaels, Storme, Sweert, Tilquin, Toussaint
(Théo), Mme Turf-De Munter, MM. Vandenaabeele, Van den Eynden,
Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborght, Vangeel, Vangronsveld, Van-
haverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuize, Van Spitael,
van Waterschoot, Verbist, Verleysen, Windels, Wyninckx et Leemans.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Bertrand, Bonmariage, Delpérée, Désir, de Wasseige, Jorissen,
Maes, Mme Mathieu-Mohin, MM. Moureaux, Peeters, Vandekerck-
hove, Van der Elst, Vandezande et Van Ooteghem.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

M. Bascour, Mme Bernaerts-Viroux, MM. Boey, Bril, Coen, Cuvelier,
Daems, Decoster, Descamps, De Seranno, D'Haeyer, Henrion, Kenens,
Lagneau, Lahaye, Nutkewitz, Pede, Van den Broeck, Waltniel et
Wathélet.

M. le Président. — Les membres qui se sont abstenus sont priés
de faire connaître les motifs de leur abstention.

Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun
onthouding mede te delen.

De heer Pede. — Mijnheer de Voorzitter, wij hebben niet neen
gestemd, omdat wij de goede werking van de Staat niet willen belem-
meren. Wij hebben ook niet ja gestemd, omdat wij niet kunnen aan-
vaarden dat begrotingen die reeds voor tien twaalfde zijn uitgevoerd,
nog niet werden ingediend of werden goedgekeurd.

De heer De Seranno. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb mij vergist, ik had willen ja stemmen.

De Voorzitter. — Akte wordt u daarvan gegeven.

M. André. — Monsieur Pedé, le texte que nous votons a été déposé sous le gouvernement précédent.

M. Pedé. — Il y a une différence entre le dépôt, la discussion et l'approbation d'un projet.

De heer Jorissen. — Zij zijn verstandiger geworden.

DECLARATION DU GOUVERNEMENT

Continuation de la discussion

REGERINGSVERKLARING

Voortzetting van de beraadslaging

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, nous reprenons la discussion de la déclaration du gouvernement.

Dames en Heren, wij hervatten de bespreking van de regeringsverklaring.

Soixante-cinq orateurs sont, jusqu'à présent, inscrits dans la discussion. Je vous propose de clôturer la liste à 16 heures. (*Assentiment.*)

J'ose espérer que chacun observera un minimum de discipline afin de permettre au Sénat de terminer ses travaux demain soir, à une heure raisonnable.

La parole est à M. Delmotte.

M. Delmotte. — Monsieur le Président, Monsieur le Premier Ministre, Mesdames, Messieurs, c'est au moment où la situation économique et sociale de notre pays connaît des heures parmi les plus préoccupantes de ces trente-cinq dernières années que se présente devant les Chambres, pour en solliciter l'investiture, un gouvernement dont le programme met un accent particulier sur le redressement indispensable qu'il convient d'opérer sous peine de connaître une des plus profondes dépressions de notre histoire.

Les problèmes communautaires et régionaux avaient, dans les précédentes déclarations gouvernementales, pris une ampleur telle, tant ils tardaient à être résolus, que d'autres problèmes ne recevaient pas l'attention qu'assurément ils méritaient.

Nous voulons tout d'abord nous réjouir de la solution intervenue pour les communautés et les régions et qui est concrétisée par la loi du 8 août 1980 réformant nos institutions.

Cette loi, nous le savons, Monsieur le Premier Ministre, est due à l'opiniâtreté et au courage de quelques personnes, dont vous-même, que nous retrouvons avec la plus grande satisfaction dans la nouvelle équipe aux destinées de laquelle vous présidez. Il s'agit là pour nous d'un gage de succès pour affronter et tenter de résoudre les problèmes qui subsistent dans le domaine institutionnel et qui, dans les domaines économiques et sociaux, s'imposent au gouvernement avec une acuité plus grande que jamais.

Monsieur le Premier Ministre, vous connaissez — d'autres que moi ont eu l'occasion de le rappeler à cette tribune — notre volonté de voir l'article 107^{quater} de la Constitution intégralement exécuté.

A ce propos, je tiens à affirmer deux positions.

La première consiste en la volonté des parlementaires socialistes d'assurer, de la manière la plus positive et la plus constructive, le rôle prévu par la déclaration gouvernementale en matière de solution de la problématique bruxelloise. Nous tenons à jouer un rôle moteur tout en restant ouverts aux propositions de l'opposition en vue d'une solution de justice et d'équité.

Notre deuxième position consiste en l'affirmation de la solidarité des socialistes wallons et des socialistes bruxellois à la fois pour qu'une solution globale de la problématique bruxelloise intervienne rapidement et qu'en attendant le statu quo soit maintenu à tous les niveaux.

Enfin, nous insistons pour qu'une des tâches prioritaires du gouvernement soit la constitution des administrations régionales et communautaires. Inutile de le rappeler à nouveau, pour nous, la régionalisation n'a jamais été abstraitement une fin en soi, mais une réforme qui permet de répondre, par des solutions spécifiques, aux besoins spécifiques des régions, un rapprochement du pouvoir et du citoyen, un moyen de résoudre des difficultés propres que l'Etat central a méconues. La régionalisation est votée. Il faut maintenant de toute urgence

doter la région de ses moyens d'action, c'est-à-dire en premier lieu d'une administration et de moyens budgétaires en application de la loi du 8 août 1980.

A ce propos, Monsieur le Premier Ministre, je ne puis passer sous silence l'argumentation d'une certaine opposition qui tente de faire croire que le gouvernement serait constitué illégalement sans tenir compte de la loi spéciale des réformes institutionnelles.

Je veux croire, Monsieur le Premier Ministre, que vous détaillerez votre position et celle de votre gouvernement de façon plus précise que dans la réponse quelque peu lapidaire qui fut donnée à l'occasion de la déclaration gouvernementale.

Je tiens à vous faire part de notre sentiment à ce sujet.

Ceux qui ont assisté aux longues séances de la commission spéciale des réformes, ceux qui ont lu les travaux préparatoires de la loi, ceux qui ont lu cette loi sans esprit partisan doivent savoir que la loi elle-même prévoit un régime transitoire et un régime définitif.

Le régime transitoire prend fin dans trois cas : lorsqu'il est constaté par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres qu'un projet de loi résolvant les problèmes bruxellois est déposé au Parlement; à partir du 1er janvier 1982 pour autant que les administrations aient été transférées; enfin, de toute manière, à la date du renouvellement intégral des Chambres législatives qui suivra le 1er octobre 1980.

Nous nous trouvons donc incontestablement dans la phase transitoire dont une des caractéristiques essentielles est que les exécutifs régionaux restent à l'intérieur du gouvernement national. C'est donc l'article 66 de la loi qui s'applique et celui-ci dispose : « A titre transitoire, le Roi désigne, au sein du gouvernement, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, le président et les membres de chacun des exécutifs. »

Le texte est parfaitement clair. Dans la phase transitoire, pour être désigné comme membre de l'exécutif régional, il faut préalablement faire également partie du gouvernement national.

Ce n'est que dans la phase définitive que les exécutifs régionaux sortent du gouvernement national. C'est à ce moment seulement que l'article 61 de la loi s'applique et que « Nul ne peut être à la fois membre d'un exécutif et membre du gouvernement national ».

On peut dès lors résumer la question de la manière suivante. Il existe dans la loi du 8 août 1980 un article 61 qui s'applique à la phase définitive et un article 66 qui s'applique à la phase transitoire.

M. S. Moureaux. — Est-ce que, d'après vous, l'article 61 s'applique dans le cadre de l'application de l'article 65 qui organise les exécutifs élus à la proportionnelle? J'aimerais alors que vous nous expliquiez la différence que vous faites entre l'article 65 et l'article 66 par rapport à l'applicabilité de l'article 61. Ce serait très intéressant.

M. Delmotte. — Je ne veux pas me livrer, Monsieur Moureaux, à cette digression à la tribune. Je me borne à faire part de notre sentiment, à l'analyse que nous avons faite. J'ai dit que je souhaitais, comme vous l'avez fait la semaine dernière, que le Premier ministre ne laisse pas votre observation sans la réponse qui s'impose. Si vous m'aviez laissé poursuivre, peut-être auriez-vous trouvé un début de réponse à la question que vous posez présentement.

J'ai dit que l'on pouvait résumer la question de la manière suivante : il existe, dans la loi du 8 août 1980, un article 61 qui s'applique à la phase définitive et un article 66 qui s'applique à la phase transitoire.

Ceux qui soutiennent que le gouvernement serait constitué illégalement, confondent, à notre sens et plus ou moins volontairement — je n'ai pas l'intention de polémiquer en aucune façon, Monsieur Moureaux — ces deux articles et les deux situations totalement différentes auxquelles ils s'appliquent.

Je voudrais, pour en terminer avec cette question préalable et parce qu'il me paraît nécessaire de faire part de notre point de vue au cours de ce débat, citer l'ouvrage de M. le ministre Philippe Moureaux, relatif aux réformes institutionnelles et publié le 15 septembre 1980, c'est-à-dire à une période non suspecte où le problème ne se posait pas encore.

Il écrit, à la page 19 : « Dès la fin de la période transitoire, l'incompatibilité est établie entre la qualité de membre d'un exécutif et celle de membre du gouvernement national. »

M. De Bondt. — Qu'est-ce que cela veut dire?

M. Delmotte. — Ce commentaire signifie de la manière la plus claire que durant la période transitoire, cette incompatibilité n'existe pas. J'ajoute qu'il est même obligatoire, dans la phase transitoire, de faire à la fois partie du gouvernement national pour faire partie des exécutifs régionaux.

La loi est donc parfaitement respectée en ce qui concerne la formation du gouvernement, et soutenir l'inverse vise à jeter une suspicion juridique sans fondement sur un gouvernement parfaitement constitué au moment où se posent les plus graves problèmes économiques et sociaux de l'après-guerre.

Pendant que, sous le gouvernement précédent, le pouvoir exécutif et le pouvoir législatif consacraient une somme de travail considérable à la poursuite de la réforme de l'Etat et à la mise en place du nouveau cadre institutionnel, l'économie mondiale s'est encore un peu plus détériorée. Le redressement qui s'était opéré fin 1979 et pendant les deux premiers trimestres de l'année 1980 ne s'est pas poursuivi; la guerre entre l'Irak et l'Iran a une fois de plus complètement perturbé le secteur pétrolier et provoqué une nouvelle flambée du prix du brut avec les conséquences que l'on imagine sur les coûts de l'énergie et les balances des comptes des pays industrialisés.

Notre pays subit de plein fouet les conséquences de cette situation générale et, handicapé par ses spécialisations traditionnelles dans une majorité de secteurs à faible croissance accessibles à tous les pays de jeune industrialisation, reçoit directement le choc d'une concurrence étrangère vigoureuse. Le chômage continue à croître dramatiquement et le niveau de vie de notre population est drastiquement menacé.

Je ne puis donc que me réjouir de la volonté que manifeste le gouvernement de vouloir profiter du climat politique nouveau créé par les réformes institutionnelles pour mettre en œuvre un plan de redressement dont il dit qu'il va poursuivre vivement les objectifs.

Quoi que l'on ait dit et écrit sur l'incidence de la rémunération de nos travailleurs à un niveau plus élevé que celui d'autres pays industrialisés, sur les coûts de production de nos entreprises, il serait absolument injustifié et dangereux d'imputer aux seuls coûts salariaux les revers de nos industriels et les faillites qui vont augmentant.

Il existe bien d'autres causes au déclin économique de ce pays que d'autres que moi ont déjà correctement analysées. Je crois que l'effort prioritaire des autorités doit porter en premier lieu sur ces causes profondes et j'attends volontiers les propositions que le gouvernement va faire à ce propos.

Force est de constater que si l'on a, dans les mois passés, beaucoup parlé de reconversion économique, les actes n'ont pas suivi les paroles et que là-même où il y a eu action, celle-ci n'a pas été toujours d'une pleine efficacité. Où en sommes-nous, par exemple, en matière d'économie d'énergie, dans l'industrie et le logement? Pouvons-nous, en âme et conscience, dire que tout a été fait, tant du côté du pouvoir que du côté du secteur privé, pour développer cette activité à la fois génératrice d'emplois et d'économie de devises? Pouvons-nous également déclarer que les organes mis en place pour assurer ou à tout le moins encourager la création d'activités nouvelles relevant des secteurs à haute technologie et partant, porteuses d'emplois nouveaux et assurés pour de longues périodes, que ces organes, dis-je, peuvent publier des bulletins de victoire et afficher des bilans positifs?

A ce propos, je me réjouis de constater que le gouvernement veut, tout en poursuivant la lutte contre la fraude fiscale et le freinage de l'évasion des capitaux, encourager les efforts de rénovation par un ensemble d'avantages fiscaux permettant l'accroissement des moyens propres des entreprises et la consécration d'une grande partie de ces moyens à la recherche de développements technologiques.

Je ne puis d'ailleurs qu'approuver la volonté marquée une fois de plus d'alléger par des mesures ad hoc les dépenses des entreprises et des ménages pour économiser l'énergie, mais, puisque l'on a tant de fois et sans résultat tangible manifesté de telles bonnes intentions, je déclare d'ores et déjà que mes amis et moi-même resterons particulièrement vigilants. Le Premier ministre n'a rien dit, et je le regrette, à propos des encouragements à prodiguer aux entreprises capables de développer de substantielles ventes à l'exportation. J'ose espérer que le gouvernement ne négligera pas de telles mesures. J'ose croire, puisqu'il n'a pas non plus parlé de la politique de relance des régions déprimées, qu'il veut marquer par ce silence que le gouvernement entend bien laisser aux régions la plus libre et la plus large initiative en ce domaine.

Il est à souhaiter que l'ensemble de ces mesures fasse l'objet d'une grande partie des travaux prévus sous le vocable « concertations sociales ». Il serait absurde de parler de démocratisation de l'économie, souhaiter l'adhésion de tous les travailleurs au programme de redressement, si ce n'était que pour demander l'avis des travailleurs que sur le seul point de la rémunération de leur travail et pour le seul assainissement de la sécurité sociale.

Il ne faudrait pas, en effet, que la politique gouvernementale en matière de redressement, porte d'abord et avant tout sur la seule introduction d'une modération des revenus limitée initialement aux seuls salaires et appointements.

Je veux retenir quatre chiffres significatifs. Le nombre des faillites augmente sans cesse, 50 p.c. de plus en comparant août 1979 à août 1980; le nombre des chômeurs complets indemnisés s'élève à 320 000 malgré les efforts déployés; le produit national brut révèle une augmentation inférieure à 1,5 p.c. contre 3 p.c. ou 3,5 p.c. précédemment; la dette extérieure s'élève à près de deux mille milliards de francs.

Selon le bureau du Plan, les perspectives d'avenir restent sombres face à cette crise économique qui atteint non seulement la Belgique mais l'ensemble des pays industrialisés.

Nous pensons que le programme économique et social proposé par le gouvernement permettra, s'il est réalisé effectivement et à temps, de faire face à la crise qui, dans un premier temps indolore, se manifeste maintenant avec une acuité particulière.

Nous voterons la confiance à votre gouvernement, Monsieur le Premier Ministre, avec plus de satisfaction en ce qui concerne l'aspect économique et social que nous ne l'avons fait pour le gouvernement que vous présidiez précédemment.

La crise mettant fin aux années d'abondance a rendu plus impérieux que jamais le choix de société. Nous ne voulons pas une société basée sur une doctrine libérale du 19e siècle, plus ou moins rénovée, où le plus fort économiquement écrase le plus faible toujours davantage.

Dans le programme de gouvernement, nous trouvons inscrites des revendications auxquelles nous tenons profondément et qui concernent ceux qui, travaillant, voulant travailler ou ayant travaillé n'ont cependant que des revenus modestes.

La fin de la croissance implique inévitablement des restrictions. Toutefois celles-ci doivent être tout d'abord équilibrées et il ne pourrait être question que les plus démunis et les moins responsables supportent tout le poids de la crise, fassent les sacrifices pour la résoudre tandis que les plus riches accroîtraient leur aisance. D'autres collègues interviendront, à ce sujet, d'une manière plus détaillée.

Malgré la crise, nous marquons notre satisfaction de retrouver dans la déclaration des mesures de progrès social que nous avons réclamées :

— Un milliard et demi affecté en 1980 à relever les petites pensions des travailleurs salariés.

— Minimum d'existence porté à 180 000 francs pour un ménage et 140 000 francs pour un isolé.

— Liaison au bien-être des prestations sociales.

— Mesures en faveur des handicapés.

— Allocations en faveur des pensionnés de 9 600 francs pour un isolé et 12 000 francs pour un ménage au titre de pécule de vacances.

J'apporte mon soutien à un programme de redressement de la sécurité sociale qui vise au maintien des avantages auxquels ont droit les plus défavorisés, qu'ils soient petits pensionnés, qu'ils soient handicapés, qu'ils soient des travailleurs rémunérés à des salaires planchers, qu'ils soient également des indépendants ne bénéficiant que d'un revenu minimum. L'assainissement de la sécurité sociale doit être la base nécessaire — et nous en sommes conscients — pour assurer la continuité du progrès social et ne peut en aucune façon être l'amorce de la régression sociale que souhaitent les forces conservatrices qui restent actives dans ce pays.

Le projet de loi établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés concrétise des principes que le parti socialiste défend depuis longtemps avec vigueur. Je veux citer le refus de la référence à l'état de besoin en matière de couverture de risques sociaux, la liaison des allocations à l'index et au bien-être, l'absence de discrimination entre hommes et femmes.

Ce projet prévoit la concertation avec les interlocuteurs sociaux et les commissions parlementaires, ce qui est de nature à nous donner des garanties.

Nous insistons, dès lors, pour que ce projet puisse être voté rapidement.

Dans ce domaine, la Commission royale pour la réforme de la sécurité sociale devrait commencer ses travaux à bref délai.

Le Parlement aura un rôle important à jouer dans la définition des bases d'une nouvelle politique sociale. Les parlementaires socialistes veilleront au maintien du respect des principes fondamentaux de notre sécurité sociale qui sont l'aboutissement d'une longue lutte contre ceux qui refusaient — et refusent parfois encore — une société solidaire.

Une des pierres angulaires du plan de redressement consiste d'abord dans la maîtrise des finances publiques et leur assainissement.

Nous pensons que votre programme propose un équilibre difficile entre cet assainissement indispensable, la relance économique et le maintien des principaux acquis sociaux.

Vous annoncez, en effet, une croissance zéro absolue pour les dépenses non indexées et non prioritaires, l'augmentation des dépenses

globales devant, d'autre part, rester inférieure à la croissance nominale du produit national brut.

Nous avons noté que les ministres qui demanderont des crédits supplémentaires devront se justifier personnellement devant les Chambres législatives.

Le déficit budgétaire doit être partiellement comblé par la lutte contre l'évasion et la fraude fiscale. Cette lutte devrait permettre une récupération de 15 milliards de francs en 1981. Il va de soi, Monsieur le Premier Ministre, que nous restons très attentifs aux mesures qui seront prises en ce domaine et surtout à leurs résultats, que nous ne manquerons pas de vous réclamer en temps utile.

Nous notons également que le décumul des revenus des époux est fixé à un niveau acceptable pour constituer une mesure de justice et non un privilège pour les hauts revenus. Corrélativement, nous souhaitons un allègement des impôts pour les revenus modestes.

Vous annoncez également un emprunt forcé pour les revenus de plus de 5 millions, ce qui ne manquera pas de mettre à l'épreuve l'efficacité des mesures que vous prendrez contre la fraude et l'évasion fiscale.

Enfin, il convient de remettre en cause les énormes privilèges du secteur énergétique et notamment les immunités fiscales dont bénéficient les intercommunales mixtes de ce secteur. Des bénéfices disproportionnés provenant d'une quasi-immunité fiscale sont injustifiables en cette période d'enrichissement de l'énergie et de déficit budgétaire.

Malgré la croissance zéro du budget, à côté de l'octroi de 1,5 milliard en matière sociale, le programme du gouvernement prévoit l'octroi de 1,5 milliard aux petites et moyennes entreprises.

Nous approuvons cette initiative si elle est faite dans un esprit de relance économique et dans le but de combattre le chômage.

Il ne s'agit pas, pour nous, d'admettre que soient accordés des cadeaux supplémentaires à ces entreprises, mais de promouvoir l'emploi que, dans les circonstances actuelles, elles sont seules à pouvoir développer. Il existe un dynamisme à ce niveau, mais il est évident que la protection des travailleurs et le respect intégral de leurs droits doit exister dans ces entreprises comme ailleurs.

La politique industrielle que vous préconisez se doit de comporter une démocratisation de l'économie. Un contrôle accru du secteur privé s'avère plus nécessaire que jamais lorsque l'on voit croître le nombre des faillites dont les vraies causes sont la désorganisation de la gestion de certaines entreprises privées et non les coûts salariaux, comme les milieux conservateurs tentent de le faire croire trop souvent.

L'initiative industrielle publique constitue un élément essentiel de notre politique industrielle. L'Etat a été amené à reprendre des entreprises que la gestion privée avait conduites à de graves difficultés. Ces entreprises doivent effectuer leur redressement dans un contexte économique plus difficile que jamais. Nous entendons que les moyens continuent à leur être donnés pour qu'elles puissent mener à bien leurs activités et leur indispensable renouveau.

Nous avons réclamé la tenue d'une conférence nationale du travail car nous voulions que la concertation sociale ait lieu dans les meilleures circonstances, de la manière la plus complète possible et avec la participation de tous les interlocuteurs concernés. Le cadre de cette grande concertation a été tracé de manière à ce que chaque groupe prenne clairement position, fasse valoir ses arguments et pèse de son poids sur les décisions. Il s'agit là d'un processus démocratique auquel nous accordons la plus grande attention.

La notion de politique des revenus n'est pas de celles qui satisfont le plus notre vision des choses mais s'il est décidé une modération des revenus, nous entendons, et nous serons vigilants à ce sujet, que celle-ci ait lieu pour chacun à quelque catégorie sociale qu'il appartienne, salarié, indépendant, actionnaire, administrateur privé ou public.

Il est évident que les mandataires publics se doivent de donner l'exemple et qu'en cette période difficile une diminution des rétributions des mandats politiques et publics est de mise. Il en va de même pour les hautes pensions et pour les revenus et tantièmes des administrateurs de sociétés.

D'autre part, nous n'envisageons pas sans souci la taxation de certains revenus de remplacement. Nous voulons que puissent cesser certains abus par lesquels des travailleurs effectuant régulièrement des tâches souvent pénibles sont discriminés par rapport à ceux qui percevaient des revenus de remplacement dans des conditions anormales.

Il est évident, qu'on nous comprenne bien, que les abus et les anomalies doivent être corrigés dans une optique de justice mais qu'il ne peut, sous ce prétexte, s'agir de régression sociale d'aucune sorte.

La plus grande prudence s'impose au gouvernement en ce domaine. Nous notons d'ailleurs que cette matière est soumise expressément à la concertation sociale, ce qui constitue une garantie de sauvegarde des intérêts légitimes des travailleurs.

Cette concertation sociale devra être globale, elle ne devra pas être une duperie et quand elle aura amené, chacun ayant été consulté, la possibilité de conclure, il appartiendra alors au gouvernement de prendre des décisions et de poursuivre avec sans-froid et autorité l'approbation de ces décisions par les Chambres législatives et l'exécution des mesures adoptées.

A l'occasion d'un débat d'investiture, il ne m'apparaissait pas indiqué de vous dicter une ligne de conduite, de vous lancer prématurément des avertissements ou de vous inviter à gouverner mieux que dans le passé.

Je n'abonderai donc pas dans le sens de l'intervention dont l'auteur à la Chambre était le président de la famille politique à laquelle vous appartenez.

Cette intervention ne m'a pas surpris, non plus que l'approbation que son contenu a reçue de l'opposition. On sait que son auteur est plus près de celle-ci et de la philosophie libérale qui l'anime naturellement que de l'esprit et de la lettre de votre déclaration. Mais vous vous méprendriez gravement si vous estimiez que la discrétion socialiste jusqu'à ce moment précis à cet égard est synonyme d'indifférence avalisant un comportement d'ailleurs prévu.

La confiance que nous allons vous apporter — même si elle est expectante — s'accommoderait mal d'une première offensive avant la lettre de la part du partenaire socialiste. Ce n'est pas pour autant que notre vigilance se situera à un degré moindre. Nous ne pourrions maintenir un appui inconditionnel si jamais l'action de tout votre gouvernement devait être infléchie de l'extérieur.

L'heure est grave. C'est un lieu commun de le proclamer à nouveau. C'est aussi, c'est surtout l'heure de la responsabilité. A la tête du gouvernement de ce pays, l'engagement que vous prenez de mieux le servir n'a que faire des injonctions de maître à penser ou de directeur de conscience.

Monsieur le Premier Ministre, nous sommes conscients de la difficulté des tâches qui attendent votre gouvernement. Nous sommes à un moment crucial où nous devons combattre le chômage, la récession économique et où nous voyons, grave souci pour les démocrates, se développer des formes de xénophobie, de racisme et de fascisme.

Nous avons pris acte de votre volonté de prendre les mesures législatives en ce domaine que le PS réclame depuis longtemps.

Toutefois, dans l'immédiat et par priorité, il convient d'appliquer les lois existantes et notamment celle de 1934 qui vous donne tous les moyens juridiques et pratiques pour mettre fin à l'action des milices privées qui heurtent de la manière la plus profonde la conscience des démocrates de ce pays.

La manifestation de Bruxelles nous a montré de la manière la plus éclatante la volonté de notre population de voir se terminer définitivement l'action des groupes fascistes. Au delà de la crise, la liberté que nous avons toujours connue en Belgique — sauf aux années sombres de l'occupation — est une de nos valeurs les plus estimables.

Ce gouvernement auquel nous accordons notre confiance se doit de tout mettre en œuvre pour que notre liberté continue d'être ce qu'elle a toujours été. (Applaudissements sur les bancs de la majorité.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van der Elst.

De heer Van der Elst. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Dames en Heren Ministers, geachte collega's, men kan eraan twijfelen of dit debat over de regeringsverklaring nog wel zin heeft en of het nog mogelijk is iets nieuws te zeggen. Sedert lang hebben de belangstellenden onder wie ook de parlementsleden in de kranten kunnen lezen wat door de regeringspartijen allemaal overeengekomen werd en wat er in het regeerakkoord zou staan, zelfs wat er overeengekomen was maar er niet zou in staan.

Welke rol heeft het Parlement nog te spelen? Zelfs over het voorzitterschap van Kamer en Senaat en van de raden werd beslist over het hoofd van deze instellingen heen, die nochtans krachtens de Grondwet zelf hun voorzitter verkiezen.

Vroeger waren de regeringsverklaringen, op basis waarvan een regering het vertrouwen van het Parlement vroeg, beknopt.

Ik heb dit nog nagekeken. Zo was de regeringsverklaring van de regering-Eyskens in 1958 een zeer beknopt stuk. Het was een intentieverklaring met enkele krachtlijnen, en de regering vroeg op basis daarvan het vertrouwen van het Parlement, doch haar beleid voerde de regering in een voortdurende samenspraak, dialoog, samenwerking met het Parlement.

De jongste jaren is het de gewoonte geworden een uitvoerig en gedetailleerd regeerakkoord op te stellen dat door het Parlement zomaar *in globo* moet worden goedgekeurd. Deze gewoonte om een zo uitvoerig en gedetailleerd regeerakkoord op te stellen vloeit natuurlijk

voort uit het wantrouwen dat tussen de politieke partijen gegroeid is. Daardoor is men ertoe gekomen bij voorbaat alles te willen regelen en afspreken. Zoniet in rechte dan toch in feite zou men kunnen stellen dat daarmee de rol van het Parlement afgelopen is, eens dit regeerakkoord is goedgekeurd.

Het Parlement heeft door één stemming *a priori* alles goedgekeurd wat de regering zal voorleggen aan het Parlement. De regering zal trouwens niet nalaten zich steeds weer opnieuw op dit regeerakkoord te beroepen. Daardoor wordt natuurlijk de vrijheid van het Parlement, het initiatief van het Parlement, de inspraak van het Parlement duchtig beperkt en aan banden gelegd.

Eens te meer trouwens is een regering gevallen buiten het Parlement. Men zou kunnen stellen dat naarmate de regeringen zwakker worden, ze het Parlement en de rol van het Parlement meer en meer negeren. Niettemin wordt het Parlement verantwoordelijk geacht door de openbare opinie voor de zwakheid en de onbeslistheid van de regeringen, die groot ongelijk hebben geen gebruik te maken van de steun die het Parlement hun kan geven.

De malaise die zienderogen is gegroeid en die de vraag doet rijzen of wij niet staan voor een crisis van het regime, die zelfs spookbeelden doet oproepen, is reëel, in zover dat men volgens een oeroude gewoonte thans op zoek is naar een zondebok en tegenover de eigen tekortkomingen de aandacht zoekt af te leiden. Zo is men op weg om het neofascisme dat, gelukkig maar, in ons land een onbeduidend randverschijnsel is, op te blazen tot een dreiging voor onze parlementaire democratie en geesten op te roepen die men beter niet oproept.

De waarheid is, dat onze parlementaire democratie niet bedreigd wordt van buitenuit maar van binnenuit. Het is aan ons te bewijzen dat het Parlement opgewassen is voor zijn taak en vast besloten is zich te doen eerbiedigen en zijn rol te vervullen.

Zo is het onaanvaardbaar dat de regering zomaar beslist dat de parlementaire vergoeding met 5 pct. zou worden verminderd. Het hoort aan het Parlement toe, aan Kamer en Senaat, daarover te beslissen. De regering miskent het beginsel van de scheiding der machten en vernedert het Parlement door zich in de plaats te stellen van deze instelling. Het is dan ook met grote voldoening dat wij hebben gehoord hoe de voorzitters van Kamer en Senaat in hun inaugurale toespraak hebben gereageerd op de miskenning van de parlementaire instellingen die de natie vertegenwoordigen en zonder het vertrouwen waarvan de regering niet eens kan bestaan. Het is te hopen dat de Eerste minister de waarschuwing heeft begrepen. Ik ben trouwens ervan overtuigd dat de regering binnenkort tot het heilzaam inzicht zal komen dat zij de steun van het Parlement niet kan ontberen.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, men ontkomt moeilijk aan de indruk dat we sedert korte tijd weer de weg inslaan van het unitarisme. Verschillende commentatoren van de politieke actualiteit hebben daar reeds de aandacht op gevestigd.

De wijze waarop de deelregeringen zijn tot stand gekomen, de vermenging van nationale en regionale bevoegdheden in hoofdte van sommige ministers, de wijze waarop de regering het onopgeloste probleem Brussel naar het Parlement toeschuift om er zich van te ontdoen, het opvallend gebrek aan belangstelling voor de communautaire problemen in de regeringsverklaring en het regeerakkoord, zijn daarvan zoveel aanwijzingen. Men vergist zich natuurlijk wanneer men denkt, na een schijnoplossing te hebben gegeven aan de gemeenschapsproblemen, ongestraft te kunnen terugkeren naar het unitarisme. Wat ons betreft, zullen wij niet nalaten de strijd voor een waarachtig federalisme voort te zetten. Wij zullen niet nalaten aan te klagen dat de Brusselse Vlamingen aan hun lot worden overgelaten. Wij zullen evenmin nalaten te betogen dat Vlaanderen in een federaal staatsverband beter opgewassen zou zijn, beter opgewassen is, tegen de economische crisis, en zijn problemen beter zelf ter hand zou nemen en trachten op te lossen. Dat wordt ons nu door het unitarisme onmogelijk gemaakt.

In Vlaanderen heerst een klimaat waarin men niet alle heil verwacht van de Staat, maar nog bereid is zelf een inspanning te leveren. Het sociaal klimaat in Vlaanderen ligt anders dan in Wallonië en zelfs in het ABVV is de taal van een Melis niet de taal van een Deunne. Eigen aanpak, ook op het stuk van het sociaal overleg, zou in Vlaanderen zeer spoedig leiden tot onverhoopte en verheugenswaardige resultaten, daarvan zijn wij overtuigd.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, het is vanzelfsprekend terecht dat in de regeringsverklaring en het regeerakkoord een grote plaats ingeruimd wordt aan de sociaal-economische problemen, doch dit kan niet verhelen dat tot nog toe de regeringen-Martens I, II en III weinig of niets op hun actief hebben. Overleg en nog eens overleg,

uitstel en nog eens uitstel; een paar halfslachtige maatregelen, beslissingen die weer ingetrokken worden; maar tenslotte staat men op dit ogenblik nog steeds, ik zou niet durven zeggen in dezelfde situatie, maar in een situatie die zienderogen verslecht.

De heer Martens, Eerste Minister. — Mijnheer Van der Elst, uw partij heeft zopas ertegen geprotesteerd dat wij, bijvoorbeeld op de pensioenen boven 310 000 frank per jaar een inhouding van 2,18 pct. vragen ingevolge de budgettaire wet. Dat is één van de voorbeelden van de maatregelen die wel zijn genomen.

U zegt dat er geen maatregelen worden genomen, maar bij de eerste maatregel protesteert u.

De heer Van der Elst. — Mijnheer de Eerste Minister, het is vanzelfsprekend dat wij er ons ook van bewust zijn dat er offers moeten worden gebracht, maar men moet redelijk blijven. De inhouding waarover u spreekt treft ook pensioenen lager dan de door u genoemde grens.

De heer Martens, Eerste Minister. — Dat is een onjuiste informatie. Het gaat over pensioenen boven de 310 000 frank per jaar. Lees de wet.

De heer Van der Elst. — Dan is er hier een misverstand.

De heer Vangeel. — Mijnheer Van der Elst, alleen op gezinspensioenen boven de 307 000 frank per jaar wordt 2,18 pct. voor de ziekteverzekering ingehouden. Voor de alleenstaanden is dit bedrag 260 000 frank.

De lagere pensioenen worden door die maatregel niet getroffen. Dit werd uitdrukkelijk meegedeeld in de commissie tijdens de bespreking van de budgettaire wet aan de leden van de oppositie die het anders hadden begrepen. Niettegenstaande die verduidelijking werd toch nog een amendement ingediend in de openbare vergadering. Allicht heeft men het nog steeds niet begrepen.

Zelfs sommige gepensioneerde ambtenaren die vroeger wel een bijdrage voor de ziekteverzekering betaalden hoeven dit nu niet meer te doen wanneer hun pensioen ligt onder de grensbedragen die ik zoeven heb vermeld.

De heer Van der Elst. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, het is nu al duidelijk dat de gestelde objectieven inzake de lopende begroting niet zullen worden bereikt. De Eerste minister heeft zich herhaaldelijk sterk gemaakt dat het tekort op de lopende uitgaven moet blijven beperkt tot 80 miljard en dat de regering daartoe de nodige maatregelen genomen had, maar in augustus werd het tekort op de lopende uitgaven reeds op 100 miljard geraamd. Op het ogenblik wordt het tekort op 137 miljard geraamd. Wat de begroting voor 1981 betreft, weten wij reeds, en dat heeft de Eerste minister ook toegegeven, dat zij niet meer beantwoordt aan de realiteit.

Inzake de economische crisis staat men echter niet machteloos omdat het een internationaal verschijnsel zou zijn. Men weet op zijn minst toch wat men moet doen en wat men niet mag doen.

Voor de Raad van Europa te Straatsburg sprak enkele weken geleden jonkheer van Lennep namens de OESO over de economische crisis. De OESO is waarschijnlijk onze beste braintrust. Jonkheer van Lennep gaf duidelijke, concrete, ik zou zelfs zeggen voor de hand liggende richtlijnen die wij best in ons land zouden toepassen.

Het eerste en het primordiale probleem voor België is dat de staatsfinanciën moeten worden gesaneerd omdat op het ogenblik de toestand van die staatsfinanciën zo erbarmelijk is dat men het instrument van de financiële politiek niet eens meer kan hanteren. Dat betekent dat de staatsuitgaven moeten worden verminderd. Het ondraaglijk geworden deficit van de begrotingen mag niet worden bestreden door de fiscale en parafiscale druk nog te verzwaren. Wij weten zeer goed dat, naarmate de fiscale druk zwaarder wordt, de ontduiking ook groter wordt omdat de verleiding om te ontduiken ook groter wordt wanneer deze druk te zwaar wordt.

Essentieel is juist dat men de belabberde toestand van de staatsfinanciën in de gegeven omstandigheden niet kan saneren door de inkomsten te vergroten, maar dat men noodzakelijk de uitgaven moet verminderen.

De kapitaalmarkt in ons land is ontreedderd omdat de Staat al te veel leent in zoverre dat men verplicht geweest is zelfs in het buitenland te gaan lenen. Dit alles is in strijd met de aanbevelingen die sedert jaren door alle deskundigen worden gegeven. Daardoor is de rente naar omhoog gejaagd en werd het risicodragend kapitaal, zo nodig voor investeringen, steeds schaarser en steeds duurder. Het is niet met

te decreteren dat alle departementen twee procent moeten bezuinigen dat men iets bereikt. Een belangrijke en blijvende vermindering van de uitgaven is slechts mogelijk door ingrijpende maatregelen. De toestand is onhoudbaar geworden.

De Nationale Bank vestigde er zojuist nog de aandacht op dat wij bezig zijn ons vermogen op te eten. Ook van de zijde van het Internationaal Muntfonds kreeg België aanmaningen en waarschuwingen te horen. Maar, van jaar tot jaar wordt het erger. Regeringen komen en gaan, maar beslissingen blijven uit of zijn totaal ontoereikend.

De eerste taak en de eerste bekommernis moeten zijn, de publieke financiën te saneren en opnieuw in evenwicht te brengen. In de tweede plaats moet onze betalingsbalans weer in evenwicht worden gebracht. Daarvoor moeten wij vanzelfsprekend onze uitvoer opdrijven. Want, onze invoer beperken betekent, hoe dan ook, een verarming.

Iedereen weet dat onze lonen en sociale lasten tot de hoogste van de wereld behoren. Wij weten dat ze te hoog zijn om competitief te blijven op de wereldmarkt en zelfs binnen de EEG. Zelfs de arbeiders en de bedienden beseffen dat het er nu op aankomt bedrijven en dus werkgelegenheid te redden. Alleen sommige vakbondsleiders schijnen dit niet te beseffen.

Er bestaat op het ogenblik een kloof tussen de holle en hoogdravende verklaringen van arrogante vakbondsleiders en de angst voor de toekomst van honderdduizenden gezinnen, zowel van de werkzoekenden als van zij die nog aan het werk zijn, maar vrezen voor de toekomst van hun bedrijf. Iedereen beseft dat een loonmatiging nodig is, dat een verlichting van de sociale lasten nodig is en dat een nieuw industrieel beleid nodig is.

Het toppunt van de absurditeit hebben wij toch bereikt met het voorstel van de regering om de bedrijven te bestraffen die een loonsverhoging zouden toestaan. Ons land telt honderdduizenden werklozen. Wanneer ik dan in de brievenbus een kaartje vind van een firma die een telefoniste zoekt — en het is niet de eerste maal dat zo'n kaartje van huis tot huis wordt rondgedragen, want onlangs was er een soortgelijk kaartje van een firma die een poetsvrouw zocht —, dan vraag ik me toch af wat er in dit land misloopt. Er schort klaarblijkelijk iets. De heer van Lennep heeft wellicht de vinger op de wonde gelegd wanneer hij zegde dat het verschil tussen het inkomen van degenen die werken en het inkomen van degenen die niet werken te gering is dan dat er nog een aansporing zou zijn om werk te aanvaarden.

Wij gaan er vanzelfsprekend mee akkoord dat de offers niet van één deel van de bevolking mogen worden gevraagd, maar dat zij moeten worden gespreid. Op het ogenblik krijgt men echter de indruk dat de inkomensmatiging een doel op zichzelf is geworden. Wij moeten daarmee voorzichtig zijn. Wij moeten immers beducht zijn voor een aantasting van de koopkracht wat ten nadele van de binnenlandse consumptie uitvalt. Nu wij reeds een groot deel van onze uitvoer verloren hebben, zouden wij ook nog de fout kunnen begaan om te komen tot de ineenstorting van onze binnenlandse markt.

Wanneer ik bepaalde kranteartikels lees of bepaalde toespraken hoor, vraag ik mij in alle oprechtheid af waar sommigen naartoe willen. Wat willen sommige mensen toch? Willen zij dat wij uit de EEG treden en dat wij de *Devisenschutz* invoeren, zoals in de landen van het Oostblok? Willen zij misschien de totale ineenstorting van onze economie om deze te vervangen door een staatseconomie naar communistisch model, waarvan toch bewezen is dat het niet deugt?

De regering heeft ons lot en de toekomst van ons land in handen. Niettegenstaande de onhoudbare toestand verheffen nog altijd allerlei pressiegroepen hun stem om van de Staat nieuwe uitgaven te eisen. De financiële verplichtingen van de Staat zijn gewoon angstwekkend. Er zijn immers niet alleen de zichtbare uitgaven en het rechtstreekse beroep van de Staat op de kapitaalmarkt, maar ook de onzaglijke bedragen die geleend werden en waaraan staatswaarborg werd verleend. Ik vraag mij af welk bedrag dit alles samen op het ogenblik reeds moet bereiken en hoeveel miljarden er reeds zijn verloren, waar de Staat borg voor staat en die door de Staat uiteindelijk zullen moeten worden betaald.

Al deze waarschuwingen zijn slechts herhalingen van wat tot in den treure eerder werd gezegd. Wij moeten helaas vaststellen dat deze toestand nu reeds jaren duurt en dat niettegenstaande allerlei plechtige beloften en plechtige verzekeringen hij verder verslecht. Men kan alleen maar hopen dat er verandering in zal komen.

Daarnaast groeit in het Vlaamse land een onmiskenbare misnoegdheid. Er zijn een aantal incidenten die doen twifelen zowel aan de kordaatheid van de Vlaamse deelregering die in Vlaanderen overkomt als een schimregering, als aan de houding van de Eerste minister die blijkaar voor alles de Walen en de Franstaligen naar de ogen kijkt.

Het aanslepend en treurig schouwspel rond het Vlaamse schoolje in Komen is symptomatisch. Dit is geen lokaal incidentje, maar een

test-case. Het gaat hier om principes. Men kan aan Franstalige zijde niet doorgaan met zich enerzijds te beroepen op de taalvrijheid en de taalrechten van de Franstaligen in het Vlaamse land, doch anderzijds in Wallonië vast te houden aan het beginsel van « l'intégrité et l'homogénéité de la Wallonie ». Men begint ook aan Vlaamse zijde in te zien dat men niet voort kan werken met twee maten en twee gewichten en dat men evenmin beginselen kan invoeren die men weigert toe te passen in eigen gebied. Zo is men gekomen tot een vertoning — een autowed tegen een schoolje — die ik niet aarzel wansmakelijk te noemen en die in het Vlaamse land terecht wrevel en grote misnoegdheid heeft verwekt.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, ik moge besluiten met te stellen dat wij geen vertrouwen kunnen schenken aan de regering-Martens IV. Wij kunnen dit niet omdat wij vaststellen dat wij terugkeren naar het unitarisme, dat de Brusselse Vlamingen doodgewoon aan hun lot worden overgelaten, dat er een gemis is aan klaarheid en aan krachtadigheid in de aanpak van de financiële en de sociaal-economische problemen. Wij mogen er, meen ik, terecht aan twifelen of degenen die het in een recent verleden niet goed hebben gedaan, en zelfs verre van goed hebben gedaan, in staat zullen zijn het in een nabije toekomst beter te doen. Wij hopen van wel, omwille van het land, maar wij kunnen het niet geloven. In elk geval kunnen wij deze regering geen vertrouwen schenken. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Bertrand.

M. Bertrand. — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, les péripéties de notre vie politique ont inspiré quelques caricaturistes, en tout cas dans les journaux de langue française. Il est vrai qu'elle s'y prête et que nous leur fournissons souvent l'occasion d'exercer leur verve.

Alors qu'on vous a déjà donné beaucoup d'apparences, Monsieur le Premier Ministre, je m'étonne qu'on ne vous ait pas encore vu sous les traits du phénix, non pas phénix comme l'entend Larousse, au sens figuré du terme, « personne supérieure, unique en son genre » — nous n'irons pas jusque-là — mais plutôt au sens mythologique de l'oiseau fabuleux qui vivait plusieurs siècles, se brûlait lui-même sur un bûcher et renaissait de ses cendres.

Voilà quelque dix-huit mois, Monsieur le Premier Ministre, que vous ne cessez de vous immoler ou que l'on vous immole, et que vous renaissiez effectivement, toujours animé des meilleures intentions du monde.

C'est votre quatrième gouvernement en dix-huit mois. La IVe République est battue! Je pense qu'elle n'a jamais réussi la prouesse de désigner quatre gouvernements en dix-huit mois. En tout cas, si tel n'était pas le cas — je n'ai pas vérifié le point historique —, vous savez, Monsieur le Premier Ministre, ce qui vous reste à faire pour l'égaliser.

M. Martens, Premier Ministre. — C'est le même Premier ministre! Là est la différence.

M. Bertrand. — C'est le même Premier ministre, sans doute, mais cette évidente crise de régime — ce sont les sociologues et les politologues du Crisp, institution extrêmement sérieuse, qui le disent — est si profonde qu'aucune formule gouvernementale ne réussit plus.

Toutes les combinaisons politiques — n'employons pas le terme au sens péjoratif — ont été utilisées. Nous avons, les uns et les autres, participé à tour de rôle au pouvoir. Vous avez même tenté une dernière expérience qui a avorté lamentablement: « l'union sacrée » des trois partis traditionnels. Malgré une majorité écrasante, ce dernier gouvernement n'a pu résister plus de trois mois et s'est révélé peut-être plus inefficace encore que les précédents.

A force de vous draper dans un programme que je qualifierai de manteau d'arlequin, vous réussissez, phénix que vous êtes, cette prouesse de vous succéder à vous-même à la tête de quatre gouvernements successifs. Avec le même sérieux et animé de la même conviction, vous faites des déclarations gouvernementales qui ne peuvent évidemment être tout à fait les mêmes ni tout à fait autres puisqu'elles traduisent l'opinion de majorités différentes.

Vous comprendrez que la présente déclaration gouvernementale ne peut, pas plus aujourd'hui qu'hier, nous inspirer confiance. Les observateurs politiques, comme le public de plus en plus restreint d'ailleurs qui s'intéresse encore à la vie politique de notre pays, n'y croient pas davantage.

Au surplus, ces quatre gouvernements successifs doivent — et vous êtes du nombre, Monsieur le Premier Ministre — être composés d'hommes d'une exceptionnelle valeur, à faire pâlir Pic de la Mirandole, ce célèbre Florentin de la Renaissance, réputé pour son savoir et ses connaissances universelles.

En effet, certains de vos ministres ont changé quatre fois de portefeuille en dix-huit mois. Une telle polyvalence peut-elle être véritablement crédible aux yeux de l'opinion publique? Si ces hommes étaient réellement si polyvalents, que n'avez-vous réussi dans vos tentatives antérieures? Je doute que vous réussissiez mieux à présent.

Plus grave encore, et d'autres que nous y ont fait allusion, est l'image catastrophique et dérisoire que nous donnons de la démocratie parlementaire à un moment où elle est particulièrement mise en péril par une renaissance du fascisme.

Il est évident, et certains membres de la majorité l'ont déclaré récemment, que ces diverses péripéties n'améliorent pas notre image au sein de l'opinion publique. A cet égard, qu'on le veuille ou non, majorité et opposition font l'objet des mêmes critiques.

Il y a quinze jours, nous avons pu constater que la constitution des bureaux de nos assemblées législatives nationales était subordonnée à la composition du gouvernement. Même l'attribution des présidences d'assemblées, y compris celle des conseils régionaux et communautaires, a donné lieu à des chassés-croisés dignes des meilleures comédies de boulevard. Feydeau a dû se retourner dans sa tombe!

Si le législatif national se trouve paralysé, le législatif communautaire et régional n'est guère mieux loti. La presse a eu raison de le mentionner et nous sommes les premiers à le regretter.

Lors des « rentrées », qui ont été bel et bien ratées, on a assisté à plusieurs « couacs ». Ce fut la démonstration — qui se continuera au fil des mois — de la subordination communautaire et régionale au pouvoir national.

De plus, vous n'avez pas échappé à la critique de viol des articles 61 et 66 de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980. Notre collègue, Serge Moureaux, qui a accroché le grelot, si je puis me permettre cette expression, viendra s'en expliquer dans le cadre du débat général. Je n'insisterai donc pas sur ce point afin de ne pas prendre inutilement le temps précieux de cette assemblée.

Votre plan de redressement, sur lequel plusieurs intervenants de notre groupe s'expliqueront en détail, ne répond pas à la situation qualifiée, d'après les journaux, de « ahurissante » par les responsables, au niveau de l'exécutif national, des finances publiques et du budget. Il semble, en effet, se confirmer que le déficit entre les recettes et les dépenses courantes de l'Etat sera de quelque 130 milliards pour 1980 et sans doute de 140 milliards environ pour 1981. C'est pratiquement la faillite de l'Etat.

Divers membres de notre groupe vous diront également qu'il est assez curieux, en économie politique, d'espérer relancer l'emploi en modérant les revenus, ce qui provoquera une diminution de la demande intérieure, donc une réduction de la consommation et, par conséquent, moins de taxes, tant directes qu'indirectes, c'est-à-dire, moins de recettes fiscales de toute nature.

Cela paraît contradictoire. Et vous arrivez à faire croire à d'aucuns, par un tour de passe-passe qui ne nous a pas convaincus, que vous pourriez régler ainsi ensemble les problèmes des finances publiques et de l'emploi!

Dans votre déclaration, nous ne trouvons pas trace non plus d'une politique industrielle régionale sérieuse ni de l'annonce que les zones régionales de développement seront enfin proposées par le gouvernement. Or, comme vous le savez, nous sommes en infraction sur ce plan avec les règles communautaires et la CEE attend une prise de position nouvelle depuis dix ans déjà!

Vous n'envisagez aucune mesure d'économie pour les dépenses publiques grandioses engagées particulièrement dans le nord du pays : Zeebrugge, dont l'intérêt économique est de plus en plus contesté, et ce pour des raisons sur lesquelles nous reviendrons plus en détail dans d'autres circonstances, avec, en compensation, l'aménagement des boucles de l'Escaut; des autoroutes nouvelles en Flandre, au besoin en échange de l'école flamande de Comines; des crédits aux constructions navales qui sont venus se substituer aux subsides aux charbonnages que l'on savait devoir fermer; les crédits au centre nucléaire de Mol...

Comme par hasard, les dépenses les plus importantes dans le secteur public se situent curieusement au nord de la frontière linguistique...

Depuis combien d'années attend-on un débat parlementaire sur la politique de l'énergie? Trois ans, je crois.

M. Martens, Premier Ministre. — M. Claes a déposé son *Livre blanc* depuis deux ans.

M. Wyninckx. — A la Chambre!

M. Bertrand. — J'aimerais que l'on disposât enfin du temps nécessaire pour discuter de la politique de l'énergie, ce qui se justifie particulièrement dans les circonstances actuelles.

La réforme de l'Etat, quant à elle, nous intéresse quand même au premier chef, puisque nous sommes constituants. Le silence est complet sur les quelque soixante dispositions constitutionnelles prévues dans la déclaration de révision du 15 novembre 1978 qui envisagent diverses hypothèses de réforme de l'Etat.

Nous avons « vidé » — combien partiellement puisque notamment le problème de Bruxelles n'est pas résolu — l'aspect strictement communautaire.

Croire que la réforme est terminée serait nous la bailler belle! Nous ne le croyons pas.

Il reste à régler le volet le plus important — le sort de Bruxelles — pour que vous puissiez affirmer que, selon vous, le problème communautaire est résolu. Vous le savez comme moi, c'est là une arête énorme que le gouvernement a en travers de la gorge.

M. Boey, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

Mais que deviennent les autres hypothèses de modification de la structure et de réforme de nos institutions, dont nous sommes saisis par cette déclaration de révision du 15 novembre 1978, et spécialement la réforme du Sénat, complément logique de la régionalisation? Aucun mot sur ce point important — on ne désire sans doute pas y toucher — n'apparaît dans votre déclaration gouvernementale. Faire la régionalisation sans réformer le Sénat, c'est, suivant l'expression familière, poser un emplâtre sur une jambe de bois.

Nos amis du FDF vous parleront abondamment du statut de Bruxelles au cours de ces deux journées de débat. Vous vous contentez de renvoyer au Parlement le sort de « la problématique bruxelloise », selon les termes entrés dans notre vocabulaire, ce même Parlement qui a rejeté le projet 261 et provoqué la crise du 9 avril sur la composition des conseils... Vous mettez donc là une condition que l'on sait impossible.

Pour n'abuser du temps de personne, je terminerai par ces mots. Nous avons sacrifié au rituel de la discussion de la déclaration du gouvernement, non dans l'espoir de faire œuvre utile — nous n'avons même plus cette illusion —, mais parce que ceux qui nous envoient siéger dans cette assemblée attendent de nous que nous traduisions leur pensée. Nous sommes, bien entendu, leur porte-parole.

Faut-il le répéter une fois de plus, notre conviction, qui est peut-être aussi la vôtre et qui gagne du terrain dans nos régions respectives est qu'il ne peut y avoir de stabilité pour l'Etat belge sans des réformes infiniment plus profondes que celles que vous avez entreprises, réformes qui reconnaîtraient enfin la dimension régionale et communautaire avec, cette fois, des pouvoirs réels et non plus des pouvoirs subordonnés.

L'Etat réformé a donné en dix-huit mois sa véritable mesure : quatre gouvernements et, bientôt sans doute, quatre échecs, puisque les meilleurs augures vous donnent six mois d'existence politique et que vous allez devoir passer le difficile cap de la discussion avec les organisations syndicales.

Dès lors, ne vous étonnez pas si, de part et d'autre de la frontière linguistique, l'opinion publique considère de plus en plus que l'ultime recours sera celui du droit des peuples à disposer d'eux-mêmes. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, geachte collega's, uw vierde ploeg sinds de verkiezingen van december 1978 staat zo mogelijk voor een nog grotere uitdaging dan de drie vorige. Immers, nu u met veel durf en uithoudingsvermogen alle parlementaire klippen hebt omzeild in verband met de staatshervorming, bevindt u zich kennelijk voor een nieuwe situatie. Uw opdracht wordt er trouwens niet eenvoudiger om. Sommigen, allicht in het nauw gedreven door uw verbeterheid, achten klaarblijkelijk het ogenblik aangebroken om het u nog minder gemakkelijk te maken dan voorheen. Dit stemt ons tot nadenken, Mijnheer de Eerste Minister, wij, die loyaliteit eerder als bewijs van politieke moed beschouwen dan afstandelijkheid. Wij oordeelden en oordelen nog altijd, dat eerbied voor onderschreven akkoorden, goedgekeurde regeerakkoorden, en onbetwistbare vetrouwenstemmingen, verplichtingen meebrengen voor een parlementair van de meerderheid, die een even onmisbaar onderdeel uitmaken van onze parlementaire democratie, als recht op vrije meningsuiting en op strekkingen, en dit zowel binnen als buiten het Parlement.

In de moeilijke weken die voor ons liggen, zal er ook een grote dosis solidariteit en cohesie nodig zijn binnen de regering en binnen de partijen van de meerderheid. Er zal dus weinig ruimte zijn voor solistenwerk, nog minder voor improvisatie. Wanner, wij, Vlaamse socialisten,

derhalve eenparig achter uw regering staan, dan zal dit niet zijn omwille van gebrek aan politieke moed, maar juist omwille van onze politieke moed. Dit betekent dat wij zowel binnen als buiten dit Parlement de loyale verdedigers zullen zijn van het regeerakkoord en van uw regering. Wij zullen dit ook proberen te blijven, maar dit zal niet altijd van onszelf afhangen.

Zoals u, Mijnheer de Eerste Minister, zijn wij ongerust, en samen met ons zeer velen in dit land. Hoe vaak hebben wij het reeds gezegd. De toenemende internationale spanning, de hernemende bewapeningswedloop, het doodlopen van de Noord-Zuid-dialoog, het toenemende geweld, de rassenhaat, de onverdraagzaamheid, het eigenbelang of het corporatisme, het zijn waarschijnlijk alle nevenverschijnselen van de aanslepende crisis, maar zij bevorderen ons gevoel van onrust. Samen met u zien wij uit naar een sprankel hoop temidden van de opeenstapeling van wanhoop. U vertolkt de vrees van de tussengeneratie, die te jong was om de jaren dertig en veertig te kunnen beoordelen, maar er toch veel heeft over gehoord, gezien en gelezen. U hebt terecht het gevaar dat ons democratisch parlementair regime bedreigt aangewezen, wanneer deze regering niet in haar hoofdplicht moest slagen, namelijk het herstel van het sociaal-economisch en budgettair evenwicht.

Sommigen spraken tot voor kort van de vierde republiek, anderen denken vandaag reeds aan de Weimar-republiek. Het zijn zeer gevaarlijke vergelijkingen, waarvan de betekenis niet zal ontgaan aan degenen die zich de moeite willen getroosten de geschiedenis te herlezen. Dit alles is voor onze generatie, die nu tot de middenmoot behoort, een bijna dramatisch gesprekstema. De oudere generatie zal misschien met gelatenheid reageren, en zich afvragen of het dan allemaal tot niets heeft gediend. De jongere generatie dreigt het slachtoffer te worden van verwarring, misleiding en volksverlakkerij. Maar voor mij komen vandaag mannen en ook vrouwen, in de kracht van hun leven, bedrijfsleiders die het niet meer zien zitten, kaderleden die alle hoop hebben verloren, arbeiders en bedienden die geen kans meer krijgen. Zij zouden genoeg kracht, scheppingsdrang en kans op initiatief moeten krijgen om het getij te keren, ten voordele van de jongeren, die het leven nog voor zich hebben, of ten voordele van de ouderen, die hopen de vrucht te kunnen plukken van jarenlange arbeid en inspanningen.

Ondertussen worden wij aangegrepen door het beklemmende gevoel van onmacht, dat wij per se uit de weg moeten ruimen, willen wij dit Parlement en dit democratische regime behouden voor avonturen, die nog meer ellende, verzieking, onverdraagzaamheid en misschien zelfs geweld zouden meebrengen.

Dit is de ondertoon die wij heden in vele uiteenzettingen vinden, maar wat zal er morgen van terug te vinden zijn als van allen offers worden gevraagd. Het zal wel weer zo zijn dat iedereen met veel overtuiging de offers zal aanduiden die de anderen kunnen opbrengen.

Ik ben goed geplaatst om het te weten : een kleine stap in de richting van een rechtvaardig pensioenbedrag voor iedereen, wacht nog steeds op uitvoering, maar ondertussen wordt koortsachtig gemanoeuvrerd door allerlei belangengroepen om aan de toepassing van die wet te ontsnappen, zelfs hier in dit huis. En als de regering de parlementsleden om een bescheiden inbreng vraagt binnen het kader van haar geplande inkomensmatiging, dan wordt de scheiding van de machten ingeroepen. Waarom nemen wij dan vandaag of morgen niet eenparig een resolutie aan, waarbij wij de quaestoren opdracht geven om onze vergoeding te beperken, en om te onderhandelen met de regering over het intrekken van het onrechtvaardige besluit van 22 september jongstleden? Waarom zouden de fractieleiders van meerderheid en oppositie niet samen dit initiatief nemen?

Wij, Vlaamse socialist, gaan akkoord met een inkomensbeleid dat het moet mogelijk maken de zeer grote inkomens te beperken, de middelmatige inkomens te stabiliseren, maar de zeer kleine inkomens waarborgen te geven voor een toenemende koopkracht. Maar terstond wordt er dan gezegd en geschreven dat wij rekening moeten houden met het belastingsstelsel, dat zwaarder drukt op de zeer hoge dan op de middelmatige en kleine inkomens. Op dezelfde wijze heeft men indertijd geargumenteed tegen de beperking van sommige schandalige pensioenen in de overheidsector. Het is één van de argumenten van degenen die zich nog altijd niet hebben neergelegd bij de bepalingen van de anticrisiswet 1978. Ondertussen werd de koopkracht van de kleine pensioenen op amper twee jaar afgetakeld met een belangrijk percentage, en ook in absolute cijfers, spijs alle verklaringen over een politiek ten voordele van de allerkleinste pensioenen en de gewaarborgde inkomens.

Ondertussen worden de socialist, en ook sommige christen-demokraten, op vergaderingen, in de pers en in verklaringen voor radio en televisie, beschuldigd van samenzwering met sommige vakbondsleders, of van beïnvloedbaarheid vanwege bepaalde vakbondsorganisaties. Wie spreekt echter over de collusie van sommige gezagdragers met de banken en de holdings, de kringen van nijverheid, handel en land-

bouw? Wij, Vlaamse socialist, zijn bereid voor onze sociale organisaties dit regeerakkoord in zijn uitvoering te verdedigen. Maar mogen wij dit van iedereen verwachten? Wanneer morgen het sociaal overleg en de Nationale Arbeidsconferentie mochten mislukken, dan zijn wij, Vlaamse socialist, bereid onze verantwoordelijkheid op te nemen. Maar is iedereen daartoe bereid? En welk zal de invloed zijn van sommigen, wanneer zij voor hun « onzichtbare pressiegroepen » gaan pogen uit te leggen, wat wij openlijk zullen verdedigen, ook als dit bij ons deel van de publieke opinie niet altijd in dank zal worden aanvaard? Wat waren tot op heden de concrete inspanningen van bijvoorbeeld de banken en de holdings, de energiesector, bepaalde vrije beroepen, om de crisis te keer te gaan?

En wat zullen hun inspanningen morgen zijn? Zijn de woordvoerders van het VBO en van het VEV altijd zo zachtmoedig en medewerkend als de regering hun een bijdrage vraagt om de crisis te keer te gaan?

U hebt er goed aan gedaan uw verwittiging te richten tot iedereen in dit land, Mijnheer de Eerste Minister, maar dit wordt dan onmiddellijk beschouwd als een bewijs van dubbelzinnigheid, onstandvastigheid, onvoldoende doorzettings- of overtuigingskracht. Zouden sommigen dat ook zeggen wanneer u enkel matiging zou prediken voor gepensioneerden, werklozen en zieken, en wanneer u de gezondmaking van de financiën van de rijks sociale zekerheid enkel zou doorzetten op de rug van de werknemers?

Wij hebben de jongste dagen enkele bravourstukjes van budgettaire en fiscale dubbelzinnigheid gehoord en gelezen, die een veel grotere hypotheek leggen op het anticrisisbeleid dan de uitlatingen van Houtuys en Debusse. En als ooit de geschiedenis wordt geschreven over het debat van de schromelijke fiscale bevoordeling van de grote elektriciteits trusts, dan zal blijken hoe ikzelf dit reeds bijna tien jaar geleden aangeklaagd heb tijdens de bespreking van de fiscale hervorming, en dat zelfs nu nog de mistige weergave van deze vorm van fiscaal privilege, zoals deze werd gegeven door zogezegde specialisten van het zogezegde neutrale Controlecomité, er enkel en alleen op gericht was de bijdrage van de elektriciteits trusts tot het herstelbeleid te omzeilen. Was hier dan geen sprake van dubbelzinnigheid, of erger nog, van medeplichtigheid aan een wettelijk georganiseerde vorm van fiscale fraude, die nochtans langer gekend was dan sinds vorige zomer?

Ook soortgelijke situaties vormen een bedreiging voor de democratie, maar zij worden door de weldenkende pers weggemoffeld achter de voortdurend terugkerende aanvallen op wantoestanden die zouden heersen in diverse sectoren van de maatschappelijke zekerheid. Welke bijdrage leveren de zorgverstrekkers bij het gezondmaken van de ziekteverzekering? En welke bijdrage levert het patronaat bij het bestrijden van misbruiken inzake werkloosheidsvergoeding?

U weet zelf, Mijnheer de Eerste Minister, dat u zich met uw voorstellen begeeft op een mijneveld. Wij, Vlaamse socialist, zijn bereid u te helpen om er doorheen te geraken, maar wij kunnen deze verantwoordelijkheid niet alleen dragen.

Daarom zijn wij bezorgd over de mist, die sommige vandaag reeds over dit mijnneveld uitspreiden, zodat incidenten, of accidenten, u altijd kunnen overkomen.

Wij, Vlaamse socialist, vrezen soortgelijk incident, omwille van zijn gevolgen. Spengler heeft gezegd dat men dikwijls angst heeft voor het gevaar, maar dat men zich snel neerlegt bij voldongen feiten. Wij hebben vandaag het reële gevaar voor ogen van het wederoplevende fascisme, of van sommige tot mislukking gedoemde gauchistische avonturen. Maar wij zijn niet bevreesd, en zwichten ook niet voor de chantage, die schuil gaat achter de herhaalde bedreiging met een sterke man, een sterke regering of een sterke Staat. Wij zijn bereid degenen die ons hun vertrouwen schonken zelf de weg te wijzen, doorheen de moeilijke weken, maanden en misschien jaren, die ons wachten. Maar wij kunnen dit slechts doen in loyale samenwerking, bij een billijke spreiding van de inspanningen en de offers. En dan zeggen wij dat de minst-bevoorrecht reeds genoeg offeren, en dat lage inkomens niet alleen te vinden zijn bij zieken, gebrekkigen, gepensioneerden of werklozen, maar ook bij brede lagen van arbeiders en bedienden. Dan zeggen wij meteen dat er nog altijd categorieën van de bevolking zijn, klein in aantal maar groot in invloed, die nog niet gewaar werden dat de crisis voortduurt, laat staan erger wordt.

En daar bevinden wij ons op één golfengte met de beide grote syndicale organisaties. Ik heb de openhartigheid om dit op deze tribune te benadrukken. Er zullen de komende weken op u en op uw ministers andere drukkingsgroepen afkomen, die occult of openlijk andere belangen zullen komen verdedigen. Het zal erop aankomen het juiste evenwicht te vinden. Wanneer inderdaad het sociaal overleg en de nationale arbeidsconferentie mochten mislukken, dan zal uw regering haar verantwoordelijkheid moeten nemen. Maar ook dat zal dan moeten gebeuren met zin voor rechtvaardigheid en voor spreiding van de inspanningen. Als echter het gezond verstand van de Belgen, van de

sociale partners, van alle sociale partners, maar vooral van alle bevolkingsgroepen, het haalt, zullen u en uw ministers de kans krijgen om het noodzakelijke herstel op sociaal, economisch, budgettair en monetair vlak door te zetten. Dan zult u terzelfder tijd een boodschap van hoop en vertrouwen kunnen brengen, aan de verweesde burgers van dit land, vooral aan de jonge generatie, die dan zal inzien dat binnen de parlementaire democratie meer heil te vinden is dan binnen extremistische of autoritaire systemen.

Aan deze opdracht te kunnen meewerken is voor de Vlaamse socialistische een eervolle taak. Dit is ook de reden waarom wij dit regeerakkoord onderschrijven, uw regering ons vertrouwen schenken, en waarom wij er alles zullen op zetten opdat u en uw ministers hun taak tot een goed einde kunnen brengen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. André.

M. André. — Monsieur le Président, j'aurais voulu, dès le début de la brève intervention que je me permets de faire au nom de mon groupe, dire à M. le président Leemans un grand merci. Lors de sa réélection à la présidence de notre assemblée, il y a quelques jours, il a déclaré, avec toute l'autorité qui s'attache à sa fonction mais aussi celle qui lui vient de la façon exemplaire dont il remplit depuis plusieurs années son mandat parlementaire, à peu près tout ce que la plupart d'entre nous pensions en ce moment de la mise en place du nouveau gouvernement.

Son collègue de la Chambre des représentants, le président Joseph Michel, a exprimé de son côté, avec la même calme fermeté que la sienne, les sentiments du Parlement devant un certain nombre de péripéties politiques de ces dernières semaines.

Ces sentiments, le gouvernement doit le savoir, ne sont pas simplement des états d'âme. Nous sommes nombreux, dans cette assemblée, à considérer que, dans les négociations récentes de la rue Lambermont, des erreurs ont été commises, erreurs dont Talleyrand aurait dit : « Pires que des crimes, elles sont des fautes ! » Je songe notamment au fait que, malgré les avertissements qui avaient été donnés, on a prétendu à tout prix s'immiscer dans le fonctionnement même des assemblées : assemblées nationales comme assemblées communautaires et régionales. Je songe aussi à l'obstination, apparue une nouvelle fois, à vouloir conclure des accords politiques détaillés jusqu'à l'extrême et qui, s'ils devaient être respectés dans toute leur rigueur, enlèveraient au Parlement le libre arbitre auquel la Constitution lui donne le droit le plus impérieux.

Je songe encore aux curieux exercices de gymnastique politique accomplis en matière de constitution de l'équipe gouvernementale, et qui, s'il est possible de les dire conformes à la lettre de la loi, n'en sont pas moins fort infidèles à son esprit.

Monsieur le Premier Ministre, parce que nous avons confiance en vous et en vos ministres, particulièrement en ceux qui nous sont politiquement proches, parce que nous souhaitons pour le bien du pays que, dans les circonstances extraordinairement difficiles d'aujourd'hui, votre gouvernement réussisse, parce que nous tenons intensément au système démocratique qui régit l'Etat et parce que nous voulons éviter à notre pays on ne sait quelles aventures, nous avons cru utile de vous dire tout ceci, amicalement sans doute, calmement, mais sans cacher la détermination qui sera la nôtre.

Monsieur le Président, plusieurs de mes amis politiques interviendront dans le débat pour traiter, chacun selon ses propres préoccupations, des divers chapitres de la déclaration gouvernementale.

Je me bornerai, pour ma part, à dire ceci. Le programme que vous nous présentez nous paraît, dans ses grands traits, mériter notre approbation. Nous y trouvons l'expression de ce que nous croyons devoir être les lignes de force de la politique à mener par un gouvernement digne de ce nom, face à une crise qui, au fur et à mesure qu'elle se prolonge, pèse de plus en plus lourd sur l'ensemble de nos concitoyens.

Ces lignes de force sont les suivantes : d'abord, une véritable solidarité entre les habitants de ce pays devant les efforts à accomplir, qui doivent être consentis par tous, sans doute, mais doivent aussi être répartis équitablement, selon les possibilités de chacun.

Deuxième ligne de force : la priorité au travail, au dynamisme, à l'initiative, qui seuls peuvent nous sortir de l'ornière. Tout ce qui est prévu dans votre déclaration en faveur des entreprises nous agré, car c'est du renouveau de l'entreprise que viendra notre salut.

Troisième ligne de force : une confiance plus grande dans les hommes et leur capacité d'agir que dans les structures bureaucratiques et administratives. La crise, selon nous, se combat d'abord et avant tout dans les ateliers et les usines.

Enfin, quatrième ligne de force, une attention, allant au delà des promesses et des discours, pour les moins favorisés de notre société,

hélas encore très nombreux et pour qui la crise, peut-être simplement ennuyeuse pour d'autres, est, au sens propre du terme, douloureuse.

Monsieur le Premier Ministre, si votre gouvernement veut agir en s'inspirant de ces grands principes, il pourra compter sur notre appui le plus actif. Mais il faut qu'il agisse.

A cet égard, permettez-moi de vous donner modestement un conseil. Depuis un certain temps, l'organisation du travail au sein des gouvernements pêche par un excès de centralisation et la responsabilité individuelle des ministres devient de plus en plus illusoire.

M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée

Toutes les décisions sont ramenées « au sommet », comme on dit. Pour un oui ou un non, on fait appel au cabinet de politique générale, ce fameux *kern* dont la réputation devient quasi mythique. Et tout cela au prix de quelles pertes de temps, de quelle déperdition d'énergie, de quelles fatigues physiques et psychologiques.

Monsieur le Premier Ministre, dites à vos ministres de faire leur travail et de prendre eux-mêmes les décisions qui leur incombent. Dites-leur aussi de venir s'expliquer personnellement devant nous. Soyez, vous, Monsieur le Premier Ministre, le chef d'orchestre. Vous en avez tous les dons et c'est pourquoi nous comptons sur vous. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Lagae.

De heer Lagae. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Mijnheer de Minister, geachte collega's, bij de bespreking van de regeringsverklaring willen wij blijven stilstaan bij twee teksten die helaas niet nieuw zijn en die wij bijna elk jaar zien terugkomen, hetzij bij een regeringsverklaring, hetzij bij de Rijksmiddelenbegroting. Deze teksten betreffen de sanering van de overheidsfinanciën en de sanering van de sociale zekerheid, of het herstel van een gezonde budgettaire toestand als aanloop van een algeheel economisch herstel.

Ik hoop dat het overbodig is uit te weiden over de ernst van de financiële moeilijkheden van de overheid. De deficittaire toestand duurt reeds verschillende jaren en de tekorten hopen zich op zulke wijze op dat genezing steeds moeilijker wordt, zoniet onmogelijk, zodat men, omdat wij ons doel niet bereiken, misschien van al onze oefeningen en inspanningen op een bepaald ogenblik zal zeggen : *too late and too little*.

De opbrengst van de belastingen ligt bestendig merkbaar lager dan verwacht terwijl de uitgaven, spijs samendrukkingen en besnoeiingen — op papier of echt — steeds hoger liggen dan gepland. De buitenlandse schuld stijgt voortdurend wegens de aanzienlijke bedragen die moeten worden opgenomen door de Staat, door de parastatalen of door andere overheidsorganen. Hoewel het mij overbodig lijkt uit te weiden over de beklemmende gevolgen van deze financiële toestand, over de situatie van de handelsbalans of over de hoge energierekening, heb ik toch de indruk dat deze feiten ofwel nog niet tot iedereen zijn doorgedrongen, ofwel bepaalde personen niet raken omdat ze blijkbaar geloven in alternatieven die ik niet zie.

Ter bevestiging van wat wij menen te moeten beklemtonen, hebben wij de waarschuwing van het Internationaal Monetair Fonds, het belangrijk artikel in het jongste bulletin van de Nationale Bank, het zeer interessante maar ook beklemmende artikel van de Faculteit van de Economische Wetenschappen van de Universiteit van Leuven.

De regeringsverklaring bevat inzake de financiële toestand verschillende elementen die thans wel voldoende gekend zullen zijn en waarbij wij, Mijnheer de Eerste Minister, een aantal vragen willen stellen.

Ten eerste : denkt de regering eraan de begrotingen voor 1981 te herzien en nieuwe beleidsopties voor te leggen, of zal het Parlement verplicht worden zich uit te spreken over documenten die door de feiten voorbijgestreefd zijn en die blijkbaar niet meer de wil van de regering, of de wil van de hele regering, weergeven ?

Ten tweede : de regering plant besparingen en zoekt nieuwe middelen in de sector van de sociale zekerheid om het evenwicht te herstellen, maar denkt ze voor de uitgaven buiten die van de sociale zekerheid dan niet aan andere maatregelen dan de nulgroei, indexering niet meegerekend ?

De uitgaven voor de werkloosheid zullen onvermijdelijk stijgen. De last van de overheidsschuld zal toenemen wegens haar omvang enerzijds, en wegens de interestvoeten anderzijds. De regionalisatie zal zekere uitgaven meebrengen. De energierekening zal nog hoger oplopen en de last van de pensioenen zal meer dan evenredig stijgen. Er zijn ook de uitgaven in verband met de spoorwegen en met de bedrijven in moeilijkheden. Al deze posten stijgen merkbaar en de andere uitgaven, volgens de regeringsverklaring, zouden weliswaar niet mogen stijgen maar

zouden ook niet moeten dalen. Kan men werkelijk niet meer dan dat doen? Moeten wij zelf departement per departement nagaan en onderzoeken of er niet meer kan worden gedaan?

Op een totaal van 1 200 miljard uitgaven is 1 pct. gelijk aan 12 miljard. Wij pleiten niet voor lineaire formules, zoals bijvoorbeeld de 2,2 pct, zonder dat men terzelfder tijd posten aanwijst waar reële besparingen moeten gebeuren, zonder enige wijziging aan de wetten die op de uitgaven van toepassing zijn en zonder inspraak van het Parlement over de besteding van de gelden. Dan kan ik beter pleiten, Mijnheer de Eerste Minister, voor volmachten aan de regering. Men moet zich niet afvragen welke uitgaven moeten worden beperkt, maar veel meer welke uitgaven verantwoord zijn, welke uitgaven prioriteit verdienen in deze grondig gewijzigde financiële toestand en tot hoever zij prioriteit verdienen.

Dat geldt ook voor de ondergeschikte besturen. Ondanks alle opwerpingen van deze ondergeschikte besturen, stellen wij vast dat vele onder hen nog uitgaven doen waarvan de opportuniteit betwistbaar is. We hebben ons die uitgaven niet veroorloofd, Mijnheer de Eerste Minister, in een periode van welvaart. In de zogezegde *golden sixties* hebben wij ons niet gepermitterd wat wij nu soms als normaal durven opeisen.

Ten derde: geeft de regering zich ervan rekenschap dat in deze regeringsverklaring zelf nieuwe dervingen van ontvangsten en nieuwe uitgaven voorkomen, waarvan de omvang niet gemakkelijk te ramen is, waarvan men, terecht, een gunstige weerslag verwacht, maar die ons in elk geval voorlopig verder verwijderen van ons doel en die, hoe sympathiek ook, ons verplichten uitgaven te doen die wij vroeger niet durfden te doen, zelfs niet in de beste jaren.

Ten vierde: er zal opnieuw worden gedokterd aan de directe belastingen. Mag ik hier de aandacht van de regering vragen en meer in het bijzonder van de minister van Financiën? Welk is de juiste bevoegdheid van de minister van Financiën? Kan hij alleen de belastingen invorderen? Kan hij alleen leningen aangaan?

Kan hij alleen te rade gaan bij de Nationale Bank, of heeft hij ook een reële macht over de uitgaven van de overheid?

Er zijn bepaalde anomalieën weg te werken in ons huidig fiscaal stelsel, zoals het tot stand is gekomen door de wet van 8 augustus 1980.

Wat echter nog dringender is dan het wegwerken van die anomalieën, is het opnieuw orde op zaken stellen in de taxatie van de personenbelastingen van 1979 en 1980. Ik durf niet zover gaan om een deel van de financiële moeilijkheden toe te schrijven aan de verwarring die op het ogenblik heerst op de administratie van de directe belastingen. Degenen onder ons echter die de materie van dichtbij volgen, weten voldoende voor welke onoplosbare problemen de taxatie-ambtenaren nu staan op een ogenblik dat de belastingen zeer vlot zouden moeten binnenkomen en waarop de ambtenaren de wijzigingen aan de wetgeving op de directe belastingen zouden moeten kunnen verteren en waarop wij hun volle medewerking nodig hebben in de strijd tegen de fiscale fraude. Geen enkele opdracht op dit ogenblik is dringender dan orde scheppen in de taxatie. Er mag op dit punt niet meer worden geïmproviseerd.

Het is tijd om inzake de belastingen twee principes in ere te herstellen.

Ten eerste, de belasting moet worden berekend volgens de draagkracht van de belastingplichtige. Het inkomen van een gezinshoofd, wanneer het moet worden verdeeld over vijf personen, bijvoorbeeld, mag niet zwaarder worden belast dan hetzelfde inkomen dat door twee personen wordt verdiend en door twee personen wordt uitgegeven. Een belasting welke in bepaalde gevallen tot boven de 100 pct. gaat zal de ambtenaren niet aansporen om hun werk met toewijding te doen.

Een tweede principe is de gelijkheid van de belastingplichtige ten aanzien van de personenbelasting. Al wie over hetzelfde inkomen beschikt, betaalt dezelfde belasting, ongeacht allerlei beschouwingen waarmee men uiteindelijk niets anders bereikt dan dat iedereen een reden vindt om minder of niets te betalen. Vooral de heffingsregelen inzake belasting moeten in het Parlement worden vastgesteld en niet erbuiten.

De burger is bereid om offers te brengen voor het saneren van de overheidsfinanciën, maar dat vraagt een zekere billijkheid in het spreiden van de offers. Voor het spreiden van de offers, Mijnheer de Eerste Minister, heb ik geenszins die groepen op het oog die zich wel bereid verklaren hun deel te dragen in de lasten van de crisis, maar aan deze bereidheid zoveel voorwaarden verbinden dat de crisis nog groter wordt gemaakt, zoveel voorwaarden dat zij de zekerheid hebben dat hun opofferingen toch niet zullen moeten worden gebracht. Op die manier verliest men vanzelfsprekend nog veel meer tijd. Ik heb veel meer degenen op het oog die werkelijk verantwoordelijkheidszin willen opbrengen en zich niet beperken tot slogans.

Wat zijn de alternatieven?

Ten eerste, de verhoging van de belastingen.

Ten tweede, de bestrijding van de fiscale fraude.

Ten derde, de heffing van hogere sociale bijdragen.

Ten vierde, de bezuinigingen.

Misschien zijn de vier maatregelen samen noodzakelijk.

In verband met de verhoging van de belasting wil ik het volgende opmerken.

De herziening van het kadastraal inkomen, die louter voortvloeide uit de toepassing van de wet, heeft ons geleerd dat er niet zoveel bereidheid is om nieuwe offers te brengen.

Wij hebben overigens slechts enkele weken geleden, onder meer door het afschaffen van de cumulatie en door het invoeren van de *splitting*, de belastingen verminderd. Er moeten nog meer verminderingen worden toegepast indien wij aan het stelsel enige harmonie willen teruggeven. Nieuwe belastingen zijn overigens onvermijdelijk nieuwe lasten voor de bedrijven. Wij betalen reeds in de bedrijven nieuwe belastingen, bijvoorbeeld in de vorm van de zeer zware intrestvoeten wegens de huidige situatie.

Iedereen is voor de bestrijding van de fraude; de commissie voor de Financiën wellicht nog het meest. De administratie van het departement van Financiën spant zich in om de volledige invordering van de belastingen te bereiken, maar wanneer de opbrengst van al dit werk tot gevolg zou hebben dat de cijfers worden bereikt die in de begroting zijn vermeld, dan zou dit een onverwacht groot succes zijn. Samen met andere collega's neem ik mij voor om in de commissie voor de Financiën een grondige bespreking aan dit onderwerp te wijden.

Wat de verhoging van de sociale bijdragen betreft, wil ik twee opmerkingen maken.

Vooreerst lijkt het weinig waarschijnlijk dat de verhoging van de sociale bijdragen een ander resultaat zal hebben dan het verzwaren van de reeds te zware lasten op het bedrijfsleven. Wij zullen hierdoor verliezen in de plaats van te winnen. Vervolgens verwondert het mij sinds geruime tijd dat men zo gemakkelijk offers vraagt in de vorm van belastingen en bijdragen en zo moeilijk offers aanvaardt langs de zijde van de uitgaven. Noteer dat het in de beide gevallen om offers gaat. Maar, offers die worden gevraagd langs de weg van de belastingen en de bijdragen hebben het grote nadeel dat zij het bedrijfsleven, de arbeid en het sparen ontmoedigen en de fraude in de hand werken.

Men wil steeds voorrang geven aan het behoud van alle uitgaven. Men schijnt een heilige schrik te hebben om die te beperken. Maar de belastingen en de bijdragen nemen wij af van personen die wij kennen en waarvan wij ook het inkomen kennen, om ze uit te geven aan personen die we niet kennen en van wie wij ook de inkomsten niet kennen en van wie wij niet weten of zij behoeftig zijn. Men wenst zelfs niet na te gaan of degenen die de voordelen ontvangen een reële behoefte hebben aan de uitkeringen of niet. In vele gevallen aarzelt men zelfs een ernstige controle te organiseren om na te gaan of de voorwaarden voor de uitkering vervuld zijn. Men weigert de uitkeringen voor te behouden aan personen die er werkelijk behoefte aan hebben. De voorkeur wordt bijvoorbeeld gegeven aan het betalen van 20 000 frank belastingen door personen die slechts over een netto-inkomen van 200 000 frank beschikken, om niet te moeten raken aan bepaalde « abatementen » voor personen die meer inkomen hebben en die minder belastingen betalen en om ook niet te moeten raken aan de integrale uitbetaling van zogenoemde kleine prestaties van twijfelachtige noodzaak aan personen die vijf- of tienmaal zoveel verdienen. En dit in volle crisistijd.

Noteer dat wij in geen geval kunnen ontsnappen aan het inkrimpen van de uitgaven. Denken wij aan de ontwikkeling van het aantal bejaarden, met de gevolgen daarvan in de sector van de pensioenen en in de sector van de ziekteverzekering. Bekijk wij ook de ontwikkeling van het aantal werklozen met de terugslag daarvan op de begroting van de sociale zekerheid enerzijds en op de begroting van de Staat anderzijds.

Dit weigeren om te bezuinigen of, juist, om de uitgaven doelgericht toe te spitsen op die personen die er terecht het meest aanspraak mogen op maken, is geheel in strijd met elke sociale beweging en met elke prioriteit aan de zwaksten of aan diegenen wier toestand het meest behartenswaardig is. Wie weigert immers rekening te houden met het inkomen van de gerechtigde? Diegene die vreest dat hij geheel of gedeeltelijk zal moeten betalen, met andere woorden, diegene die weet dat hij geen recht heeft op prioriteit.

Ik stel ook vast dat inzake uitkeringen buiten de sociale zekerheid, bijvoorbeeld inzake studietoelagen, steeds meer personen zich pogen te onttrekken aan het onderzoek van het inkomen van de ouders van de aanvrager en dat dit steeds meer gelukt. Men onttrekt zich aan dat onderzoek met de medewerking van de administratie en tegen onze wetten in. Wie onttrekt zich aan dat onderzoek en wie verdedigt deze handelwijze? Diegenen natuurlijk die weten dat hun inkomen te hoog is en dat zij geen recht hebben op een studietoelage.

Kunnen wij, die beweren dat prioriteit moet worden gegeven aan de zwakkeren, dit verdedigen en aanvaarden?

Ik stel eveneens vast dat de openbare centra voor maatschappelijk welzijn meer en meer voordelen toekennen zonder een ernstig onderzoek naar het inkomen, zonder recht van terugvordering en zonder de onderhoudsplicht in te roepen. Wie beschermt men hiermede? Diegenen die weten dat hun inkomsten te hoog zijn en dat zij geen recht hebben op steun.

In volle welvaart durfde men zo niet te werk gaan, maar nu, in volle crisis, zien wij deze praktijken steeds meer toenemen. De wil om hier- tegen in te gaan schijnt te ontbreken.

Mijnheer de Eerste Minister, geachte collega's, mijn fractie zal de doelstellingen van de regeringsverklaring steunen. Wij moeten de rege- ring steunen om nieuwe beleidsopties te realiseren en wij hopen dat zij bij het kiezen van deze nieuwe beleidsopties zich zal laten leiden door deze beschouwingen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lagneau.

M. Lagneau. — Monsieur le Président, Monsieur le Premier Ministre, chers collègues, le présent débat d'investiture permet de s'interroger tout d'abord sur les circonstances qui ont accompagné la fin du dernier gouvernement et la constitution de la nouvelle équipe.

On savait depuis la fin du mois de septembre que des difficultés existaient en ce qui concerne les projets d'assainissement de la sécurité sociale et le réexamen de l'esquisse budgétaire tracée au début du mois d'août.

La famille libérale avait, à plusieurs reprises, adopté sur le sujet une attitude ferme qu'elle s'est vue injustement reprocher.

La démission du gouvernement Martens III, suivie immédiatement, sans les consultations d'usage, de la redésignation de M. Martens en vue d'une bipartite, a constitué, en fait, une révocation déguisée des ministres libéraux. On ignorera toujours si cela était voulu par le Premier ministre, mais cette « révocation » était incontestablement l'objectif de certains membres de la majorité. D'ailleurs, ceux-là ne l'ont pas caché.

Lors du récent congrès du « Socialistische Partij », un militant a félicité le président Van Miert pour « avoir réussi à « foutre » les libéraux à la porte » ! Mes excuses pour ce terme peu parlementaire, Monsieur le Premier Ministre, mais je l'ai trouvé dans la presse bien pensante.

M. Martens, Premier Ministre. — Non parlementaire !

M. Lagneau. — Vous voyez que la vérité n'est pas que dans la bouche des enfants !

D'autre part, le mercredi 22 octobre 1980, aux journaux parlés de 7 h et 8 h de la RTBF, on a pu entendre une étrange déclaration dans les termes ci-après : « Les présidents de parti ont désigné les membres du nouveau gouvernement. Le Roi en aura la primeur et recevra le serment des nouveaux ministres. »

Le nouveau formateur a ainsi mal servi le Chef de l'Etat dans la procédure suivie, en laissant les chefs de parti usurper ostensiblement les prérogatives royales, ce qui s'est traduit dans les déclarations de la RTBF que je viens de rappeler.

Dans son *Cours de droit constitutionnel* cet éminent juriste qu'est M. Pierre Wigny, ancien ministre de la Justice, s'exprime comme suit :

« En cas de crise ministérielle, le Roi accomplit donc les actes nécessaires pour former le nouveau gouvernement : consultations, désignation d'un formateur, nomination des ministres. C'est peut-être le moment où l'influence du Roi a la plus grande importance. Dans l'exercice de cette fonction, il fait un choix personnel qui toutefois n'est pas arbitraire mais qui doit aboutir à la formation d'un gouvernement qui, dans son opinion, étant soutenu par une large majorité parlementaire sera stable et pourra poursuivre une politique efficace. »

En fait, le Roi des Belges a un pouvoir d'appréciation plus large que le souverain d'Angleterre (*shadow cabinet*, chapitre X).

C'est précisément parce que la situation du Roi est plus délicate en Belgique que la formation d'un gouvernement se fait dans notre pays selon une procédure beaucoup plus élaborée : consultation de nom- breuses personnalités politiques et même extra-politiques, intervention des partis, désignation éventuelle d'un informateur, etc. »

Il y a quinze jours, l'influence du Roi, dans la désignation des ministres, a été ouvertement et publiquement réduite au niveau d'une formalité de pure courtoisie.

Cela est inconvenant et tous ceux qui, dans cette assemblée, sont attachés à la personne royale l'ont profondément ressenti, en même

temps qu'ils sont inquiets pour le fonctionnement de nos institutions à l'avenir.

Voilà pour l'institutionnel.

Nous aborderons maintenant la déclaration gouvernementale elle-même en tant qu'elle proclame l'intention de redresser les finances publiques et l'économie.

L'économie mondiale reste marquée par les hausses importantes et répétées des prix du pétrole et par les incertitudes monétaires. L'Europe a partiellement réussi à surmonter ces difficultés monétaires par le SME qui doit cependant encore franchir des étapes avant de répondre complètement aux besoins qui ont provoqué sa mise en œuvre.

Dans ce contexte comment se passent les choses pour la Belgique sur le plan financier et sur le plan économique ?

Pour éviter un diagnostic trop long, je ne retiendrai que quelques données de base. Nos finances publiques souffrent de deux maux majeurs et intimement liés : le déficit budgétaire important de l'Etat et l'accroissement accéléré de la dette publique. Facteur aggravant en ce qui concerne notre dette publique, nous devons des montants importants à l'étranger et il est connu que des emprunts extérieurs stimulent l'inflation. En outre, pour une large mesure, ils ont servi à financer des opérations courantes.

Puis-je ici poser une question brève mais à laquelle j'attends une réponse nette : va-t-on poursuivre les emprunts massifs à l'étranger jusqu'au moment où notre crédit international en sera affecté ? Ou bien va-t-on essayer de retrouver sur le marché interne, par des méthodes plus audacieuses, l'épargne dont on a besoin ?

Jamais la situation de notre pays n'a été aussi grave depuis la dernière guerre. Toutes les observations se rejoignent pour démontrer la détérioration de nos finances publiques et les conclusions du rapport Van Houtte de 1976 sont aujourd'hui dépassées. Elles révélaient en tout cas une situation moins pernicieuse et moins contraignante que celle que nous subissons aujourd'hui. Seule note réconfortante dans ce tableau, un taux d'inflation modéré, mais à quel prix !

Il y a quelques jours un journal de Bruxelles titrait : « L'Etat belge file droit vers une véritable débâcle financière » et je résumerai les considérations qu'on y trouvait pour 1980 en disant que le solde global à financer prévu serait de 285 milliards au lieu des 231,7 milliards prévus au budget initial.

Pour le budget de 1981, l'auteur de l'article n'hésite pas à dire que la catastrophe de 1980 pourrait se transformer en effondrement; l'administration des Finances prévoit un déficit de nos dépenses courantes de 137 milliards au bas mot, au lieu des 90,7 milliards annoncés au budget. L'actualisation du budget est donc un problème bien à l'ordre du jour.

Cette information semble très sérieusement fondée et il faut que le gouvernement dise par quelles mesures il compte écarter ces perspec- tives désastreuses pour nos finances et pour notre économie. La stabilité de notre monnaie sera mise en cause si une politique budgétaire d'une extrême rigueur n'est pas appliquée et ces considérations rappellent la question fondamentale que posait récemment un responsable, au plus haut niveau, de la CEE : « Quand donc la Belgique aura-t-elle un véritable budget ? » Je ne crois pas qu'il soit nécessaire de citer l'auteur de cette observation.

Dans son rapport annuel la Commission de la CEE n'a pas manqué de souligner à quel point notre déficit budgétaire et l'importance de la dette publique restreignent les possibilités de redressement de notre économie. Elle invite le gouvernement belge à réduire le déficit de son budget. L'austérité est nécessaire, elle est inévitable et la première étape à franchir est de mettre fin aux multiples gaspillages et abus que nous apercevons chaque jour autour de nous dans les services publics.

Le réalisme et le sérieux de l'avis de la CEE m'incitent à vous lire quelques lignes consacrées au déficit de la balance des paiements courants de la Belgique. « Ce déficit », écrit la CEE, « n'a cessé de se creuser au cours des récentes années; il pourrait atteindre l'équivalent de 5 p.c. du produit intérieur brut en 1981, malgré la croissance à peu près nulle et l'augmentation modérée des prix attendues pour l'année. »

La persistance de tels déficits pourrait graduellement devenir un obstacle insurmontable à une expansion économique satisfaisante ainsi qu'à la résorption du chômage dont l'extension risque au contraire de se poursuivre en 1981. »

En fait il faudrait lire la totalité de l'avis que la Commission de la CEE consacre à notre pays.

Elle nous avertit aussi que nos efforts devront être poursuivis pendant de nombreuses années et le premier de ces efforts doit viser à réduire le déficit de l'Etat pour modérer la demande de consommation et permettre d'améliorer notre outil de production. La situation

très difficile de notre sécurité sociale n'a pas échappé à l'examen de la CEE qui nous invite à ne pas alourdir les charges de l'entreprise à l'occasion de la réforme qui devra être mise en œuvre en ce domaine.

J'en arrive à quelques remarques plus précises en matière financière.

Le gouvernement estime que la lutte contre la fraude fiscale lui rapportera l'an prochain 15 milliards. Je partage la volonté du gouvernement en ce domaine et je crois que l'objectif mentionné pourrait être atteint en quelques années. En un an, cela me paraît tout à fait improbable. Je vous renvoie, Monsieur le Premier Ministre, aux propos de votre ministre des Finances qui paraît lui-même fort sceptique sur cet objectif.

Deuxième remarque : le gouvernement annonce qu'il va modifier la composition du conseil des Finances et élargir ses tâches. Peut-on connaître d'une manière plus explicite les intentions du gouvernement à cet égard ?

Troisième remarque : le gouvernement a décidé de limiter le décumul à 1,5 million. Puis-je rappeler que le système du cumul des revenus est un mauvais système qui n'existe qu'au Portugal et en Belgique. En réduisant le décumul, le gouvernement prend une très mauvaise décision dont les conséquences seront néfastes à notre économie.

J'en arrive à parler des aspects plus particulièrement économiques de notre situation et il n'est pas exagéré de dire que l'anxiété étreint beaucoup de responsables dans ce secteur.

Le recul de nos capacités concurrentielles est dramatique et se traduit par la perte de nombreux débouchés à l'étranger. Même sur le marché national, nous ne parvenons plus à défendre nos positions traditionnelles. En présence de cet effondrement de notre capacité de produire et de vendre, un problème se pose dans toute sa cruauté : que serons-nous encore capables de produire demain ?

De 1974 à 1979, nous avons été le pays de la CEE qui a connu le plus grave déclin industriel avec une perte de 16 p.c. des emplois dans ce secteur alors que la moyenne pour l'Europe des Neuf est de 5,7 p.c.

Nos productions coûtent trop cher et nos entreprises ne réussissent plus à générer les revenus nécessaires à leur adaptation à une concurrence internationale, mondiale, d'une vigueur jamais connue dans le passé.

Les vérités économiques s'imposent à nous et rendent dérisoires certaines querelles idéologiques.

Le coût salarial est en Belgique le plus élevé du monde.

La durée du travail est plus réduite ici que chez nos concurrents.

La charge fiscale a augmenté jusqu'à un niveau prohibitif et je pourrais continuer la liste des handicaps, parler de la pénurie des capitaux, de leur coût, et de bien d'autres choses encore.

Notre niveau de vie est menacé et je crois qu'il est juste de nous attendre à la voir diminuer.

Notre actuel ministre des Finances l'a prévu et annoncé dans un article daté de septembre : « Il faut restreindre la consommation finale et particulièrement l'importation de biens de consommation, tout en maintenant et en augmentant la production de biens d'investissement orientée vers la rénovation de notre industrie. »

Notre rénovation industrielle ne pourra se produire sans une remise en ordre de nos finances publiques et de notre sécurité sociale. J'ai déjà dit les recommandations dans ce domaine de la CEE et je rappelle que toute politique de rénovation est illusoire tant que nos entreprises ne retrouvent pas leur rentabilité. Aussi longtemps qu'elles devront supporter des charges salariales, fiscales et sociales supérieures à celles de nos concurrents, nous serons battus par ces concurrents. Redevenir compétitif est la condition qui permettra de lutter contre le chômage et de créer des emplois nouveaux. C'est nécessaire aussi pour rééquilibrer notre balance des comptes si mal en point actuellement.

Dans sa politique de rénovation, l'Etat a l'intention de porter davantage son aide aux entreprises dynamiques, aux industries de pointe mais par contre de la réduire aux entreprises relevant de secteurs en déclin.

De l'avis général, l'Etat s'est révélé souvent peu adapté pour accorder et répartir judicieusement son aide à l'occasion de la politique pratiquée jusqu'à présent. Les résultats ont été souvent jugés sévèrement en raison de leur très relative efficacité. Une politique favorable aux entreprises porteuses d'avenir exigera des capacités de jugement et d'intervention plus affinées encore que celles dont on a eu besoin dans le passé. Comment le gouvernement envisage-t-il de répondre à cette exigence accrue ?

L'accord de gouvernement se dit soucieux de protéger les entreprises créancières de l'Etat.

Il y a plusieurs mois j'avais suggéré d'appliquer en Belgique une mesure mise en œuvre en France depuis un certain temps : les entre-

prises créancières de l'Etat qui ne sont pas payées dans les délais imposés, peuvent retarder le paiement des impôts qui viennent à échéance, jusqu'à ce que satisfaction leur soit donnée.

Voilà une mesure simple et équitable qui éviterait parfois à l'Etat de devoir ouvrir un dossier d'aide économique en faveur d'entreprises qu'il a lui-même mises en difficulté.

La recherche scientifique constitue un facteur très important de notre rénovation industrielle mais l'accord de gouvernement reste fort discret à ce sujet.

Sous le gouvernement Martens III, un avant-projet de modification des compétences du Cen, de l'Inix et de l'Ire a été discuté mais on n'était pas parvenu à un accord.

La déclaration du gouvernement n'indique pas si celui-ci entend tenir compte des deux impératifs suivants :

La répartition régionale des investissements et des dépenses de recherche appliquée doit être équilibrée au niveau régional. En outre, le personnel francophone occupé dans les centres de recherche doit être en nombre comparable au personnel néerlandophone.

Un contrôle budgétaire plus strict doit être également appliqué dans ce domaine. Les tâches des divers centres ayant été définies, il convient que l'autorité publique veille à la bonne utilisation des crédits.

Notre rénovation industrielle dépend aussi pour une part essentielle des connaissances techniques et professionnelles de tous ceux qui participent aux processus de production.

On ne cesse de redire la nécessité d'adapter la formation de notre jeunesse aux besoins d'un monde en évolution accélérée. En particulier on souligne souvent l'inadaptation de la formation professionnelle aux exigences actuelles de l'industrie et on n'a que trop de preuves de cette vérité. Il fait que dans ce domaine on montre de l'audace et que l'on ait le courage d'aller vite.

Ce qui se fait au Japon à cet égard est impressionnant et je vous cite quelques lignes laconiques mais révélatrices d'un journaliste français, sur ce qui se fait dans ce pays.

« Par l'éducation, le jeu, l'apprentissage, la jeunesse japonaise incorpore dans sa culture les objets du XXIe siècle. Le niveau de formation supérieure des cadres est exceptionnellement élevé : les ouvriers ont un niveau d'instruction supérieur de trois ans à leurs homologues européens. »

Et j'en arrive à quelques remarques ponctuelles sur l'accord de gouvernement.

Nous sommes d'accord avec les mesures prévues pour la relance de la construction, il y a grande urgence en ce domaine et il convient donc de les mettre en œuvre sans retard.

Je souhaite que le gouvernement élargisse l'éventail de ses préoccupations et que l'on recherche des mesures susceptibles d'alléger la charge d'intérêt supportée par ceux qui empruntent pour construire. Le poids des intérêts dans la construction reste fort lourd et il est un obstacle réel à la reprise dans ce secteur.

Le gouvernement a l'intention de consacrer 1,5 milliard à des mesures visant à encourager les jeunes et les chômeurs à s'établir indépendants. Pour que cette politique soit efficace il conviendrait qu'elle comporte d'abord une étude sérieuse du marché du travail indépendant afin de repérer les secteurs où il y a pénurie, ce qui permettra d'orienter les mesures d'aide vers les secteurs qui en ont vraiment besoin.

C'est aussi l'intention du gouvernement d'étudier le remplacement éventuel du système actuel des subventions par un système de détaxation. Je n'aperçois pas quels pourraient être les avantages de la détaxation par rapport à ce qui existe en ce moment. Il me semble au contraire que dans bien des cas il sera difficile de juger rapidement et avec précision du niveau de l'avantage accordé par la détaxation.

Quelques mots sur l'énergie.

L'ampleur du problème de l'énergie ne me permet de n'en aborder qu'un seul aspect, la nécessité de faire des économies. On a pu dire avec raison que les économies d'énergie étaient le gisement le plus immédiatement exploitable et le plus rentable.

Avons-nous des indices qui permettent de croire que le pays a déjà fait, en ce domaine, les efforts qui s'imposent ? Nos compatriotes ne paraissent pas toujours convaincus de l'impérieuse nécessité d'économiser l'énergie.

Pourtant, la réduction de la consommation d'énergie est une condition prioritaire d'une amélioration de notre situation économique. Malheureusement cette vérité ne s'est pas encore imposée à tous et de multiples gaspillages s'étalent sous nos yeux en ce compris dans les services publics. Dès lors, il conviendrait qu'une grande campagne d'information pour les économies d'énergie soit lancée rapidement et avec l'utilisation de tous les média.

Les gains, dans ce domaine, se traduiront par un allègement immédiat de nos paiements à l'étranger.

L'accord de gouvernement reste aussi fort discret sur les traités Escaut-Meuse. Sous le gouvernement Martens III, un groupe de travail réunissant des représentants des ministres du cabinet de politique générale et des exécutifs régionaux avait exprimé son accord sur la nécessité de procéder à des études complémentaires sur les conséquences régionales des projets de traités. Ces études sont indispensables avant d'engager les discussions avec les Pays-Bas.

En outre, il est clair que les négociations bilatérales avec la France doivent être engagées en même temps car un accord avec ce pays est nécessaire pour garantir l'exécution des arrangements envisagés avec les Pays-Bas. Toute autre solution serait insupportable pour la région wallonne.

La déclaration du gouvernement envisage, dans son chapitre VII, une série de mesures en faveur de la démocratisation de l'économie. Nous croyons qu'il y a des mesures à prendre dans ce sens et une meilleure information de tous ceux qui sont concernés par la vie de l'entreprise est certainement une mesure utile et nécessaire.

Le PRL réclame aussi, et depuis longtemps, que le rôle spécifique des cadres soit reconnu et valorisé. Et je souhaite dire ici combien ce grand pays industriel qu'est le Japon, je le prends pour exemple une seconde fois, a montré d'initiative et d'originalité dans sa conception du rôle des cadres. J'emprunte à un économiste français déjà cité quelques lignes révélatrices à cet égard.

« Le cadre », écrit-il, « au Japon, n'est pas un décideur ou un transmetteur d'ordres du haut vers le bas. Il est, d'abord, un expert en relations humaines, un catalyseur d'initiatives, qui considère que sa tâche est de créer une atmosphère qui motive ses subordonnés à trouver des solutions meilleures. La communication latérale est aussi très développée entre les services opérationnels qui n'attendent pas que les échelons supérieurs traitent pour eux des problèmes de coordination. »

Voilà, Monsieur le Premier Ministre, des exemples à propos desquels il y aurait lieu de méditer dans l'avenir.

Par contre, nous sommes très déçus de constater que rien n'est prévu en ce qui concerne la participation. Ainsi donc, une méthode de gestion plus sociale, plus responsable, qui a fait la preuve de son efficacité dans de grands pays industriels, est ignorée chez nous au moment où il convient de rassembler toutes les bonnes volontés, toutes les énergies, pour assurer la rénovation industrielle de nos entreprises et du pays.

Puis-je rappeler que le PRL a déposé des propositions de lois visant à engager les grandes entreprises dans la voie de la participation ? J'espère que le gouvernement et les commissions parlementaires compétentes les étudieront avec l'attention qu'elles méritent.

J'en viens à parler du plan. Le sujet est déjà abordé au premier alinéa, page 4, de l'accord de gouvernement. J'ignore ce que dit le texte néerlandais. Toutefois, pour ce qui est du texte français, je crois qu'en le supprimant on n'aura rien changé à l'accord de gouvernement, mais on aura gagné en concision et en clarté.

Vous le savez, un nouveau plan sectoriel a été lancé il y a quelques semaines en vue de favoriser le développement de nos exportations.

Saurons-nous trouver les moyens financiers nécessaires à une politique économique à moyen terme alors que nos finances publiques sont si mal en point et que les capitaux manquent gravement ?

Des hommes particulièrement bien informés ont estimé que, jusqu'à présent, le bilan de la planification n'était pas très exaltant. Un de ces hommes écrivait il y a peu — croyez bien que je choisis des citations bien modérées — : « La fonction essentielle du plan doit être de poser de façon claire et simple les véritables choix de nature stratégique qui se posent au pays. » On ne peut qu'être d'accord avec cette appréciation mais ce qui importe, c'est ce que le gouvernement fera en ce domaine et je vous serais reconnaissant, Monsieur le Premier Ministre, de bien vouloir nous fixer à ce sujet car nous sommes ici dans l'incertitude la plus totale.

Je cite maintenant la déclaration du gouvernement :

« Le caractère opérationnel du plan devra, entre autres, découler d'une programmation budgétaire précise et réaliste, notamment par l'intégration du plan pluriannuel d'assainissement des finances publiques ainsi que par une coordination plus rigoureuse entre le Bureau du Plan et les administrations et les institutions publiques. »

Voilà qui dit bien ce que notre planification n'a pas réussi à être en une vingtaine d'années d'existence. Quel extraordinaire constat de carence !

Croyez-vous vraiment, Monsieur le Premier Ministre, que nous serons capables de tant de rigueur et de discipline alors que notre histoire financière récente est dominée par l'absence de ces vertus ?

Par contre, et très curieusement, je n'ai pas trouvé un seul mot sur le document intitulé *Les lignes de force du plan 1981-1985*, édition de juillet 1980, dont le ministre du Plan et la presse ont révélé les avis fort inquiétants pour notre avenir économique et financier.

Faut-il en conclure que ce document est déjà dépassé et que les prévisions sont actuellement plus sombres encore que celles présentées dans le document évoqué ?

Puis-je ici vous poser une question précise ? Le plan de relance du secteur textile ayant été approuvé, le gouvernement ne croit-il pas qu'il est urgent de passer à sa mise en œuvre ?

Au delà des accords gouvernementaux, la question que se pose le public et que l'on retrouve partout dans la presse est simple : « Le gouvernement Martens IV aura-t-il la force d'engager le redressement économique et financier ? » La très grande majorité des journalistes est fort sceptique. Telle est aussi l'opinion qui prévaut dans tous les milieux.

Le PRL estime que votre gouvernement n'a pas les moyens de la politique qu'il prétend mettre en œuvre. Il apparaît d'ailleurs que certains membres de votre majorité vous soutiennent sans grand enthousiasme.

Pour toutes les raisons que je viens d'évoquer, Monsieur le Premier Ministre, nous ne vous accorderons pas notre confiance. (*Applaudissements sur les bancs libéraux.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandezande.

De heer Vandezande. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, het is niet mijn bedoeling om mij aan een bepaald thema uit het regeerakkoord te houden. Ik zou een wandeling willen maken, Mijnheer de Eerste Minister, in de tuin van Eden die zoals u toegeeft nu weliswaar geen tuin van Eden meer is, maar die u toch bloeiend wil maken. Ik vrees evenwel dat daartoe niet alle middelen aanwezig zijn. Misschien is het wel verloren tijd, omdat de regering op beweegbare grond is gebouwd. De Franse koningen zijn opgeklommen tot een eerbaar getal dat tussen de 10 en de 20 ligt. In minder dan geen tijd staan we nu voor Martens IV, wat weldra nog zal stijgen, zodat de Franse koningen door de huidige Eerste minister nog zullen worden overtroffen.

Wat het energiebeleid betreft, stelt de regering, terecht, dat er bespaard moet worden op het energieverbruik. Reeds tijdens de vorige regeringen wilden de regeringen de temperatuur in de openbare gebouwen op 19 graden terugbrengen. Blijkbaar heeft dit weinig succes gehad, vermits men thans een sanctie invoert, in die zin dat het werkingsbudget zal worden verminderd in overeenstemming met het vastgestelde meerverbruik in vergelijking met het vorig jaar. Als dat toegepast wordt, kan de vraag worden gesteld welke temperatuur er dan zal zijn gedurende de volgende jaren in de openbare gebouwen, nadat de sanctie zal zijn toegepast en of men reeds heeft nagedacht over de gevolgen die dit zal teweegbrengen voor de werknemers der openbare diensten.

Anderzijds zijn we benieuwd te vernemen wat er terecht zal komen van de vermindering van de verlichting van de autosnelwegen. Ware deze maatregel toegepast tijdens de voorgaande jaren zou men al veel miljarden uitgespaard hebben. Of zijn hier misschien andere belangen in het spel ?

Wat de elektriciteitssector betreft, kondigt men wetgevende maatregelen aan voor een gemeente, om zich na de wet op de samenvoegingen, terug te trekken uit een intercommunale. Dit is een vanzelfsprekende zaak, doch waar de regering nooit voor ijvert is de oplossing van het probleem van de grensoverschrijdende gewestelijke diensten. Wij hebben er altijd voor geijverd de grensoverschrijdende intercommunales, die in feite gewestelijke diensten zijn, zoniet af te schaffen, dan toch te reduceren. Dat was een belofte die in 1963 door minister Gilson afgelegd werd en nog niet werd gerealiseerd. Integendeel, de huidige Eerste minister van de Vlaamse deelregering en vroeger minister van Financiën heeft de tweede gewestelijke directie van de belastingen van Brussel naar Leuven overgebracht — wat een goede zaak is — doch de randgemeenten heeft hij bij Brussel gevoegd, net zoals destijds minister Vanden Boeynants de rijkswacht van de randgemeenten naar het district Brussel heeft overgeheveld en gewezen minister Humblert het Zoniënwoud naar de directie van Waters en Bossen te Brussel die de executieve van het gewest Brussel al wil inpalmen.

Het tegenovergestelde dus van wat in 1963 werd beloofd. Men is blijkbaar de uitbreiding van de 19 gemeenten reeds aan het voorbereiden en dit niettegenstaande in de tekst van het politiek akkoord voor de executieve van het Brussels gewest te lezen staat dat het Brussels gewest zonder uitbreidingsmogelijkheden is. Wie houdt men voor de aap wanneer steeds meer diensten van Brussel de randgemeenten reeds omvatten en dit door zeer recente beslissingen?

Wij kunnen niet zwijgen, Mijnheer de Eerste Minister, wanneer de huidige minister van Buitenlandse Handel de taalkaders in de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel op basis van vijftig/vijftig opstelt terwijl gewezen minister de Bruyne taalkaders op basis van zestig Nederlandstaligen/veertig Franstaligen had voorgelegd aan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

Daarvoor bestonden gegronde redenen omdat meer dan 60 pct. van de exporterende bedrijven in het exportregister opgenomen, uit het Vlaamse land komen. Herhaaldelijk heb ik er u aan herinnerd of wij daarvoor in 1962-1963 samen de taalwet hebben bestreden en u hebt mij steeds geantwoord dat dit niet het geval was voor de door mij aangeklaagde punten. Dat hebt u gedaan voor de school in Komen, niettegenstaande u formeel het advies van de Raad van State hebt overtreden. Ik heb u daarover op 6 december 1979 geïnterpelleerd, doch zonder succes. U omzeilde netjes het advies en beloofde de zaak te onderzoeken. U onderzoekt ze nog en nog vóór het reces heb ik u uw belofte in herinnering gebracht naar aanleiding van de interpellatie van collega Capoen. Helaas weer eens tevergeefs. En nu de wet in de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel overtreden wordt, klopt ik weer aan een gesloten deur. Wanneer de minister van Buitenlandse Handel belast wordt met een relanceplan voor de export, dan moet u dat doen volgens de bestaande wetten en met de diensten die genoeg dynamiek hebben om de export te bevorderen. De instrumenten voor dit relanceplan zijn aanwezig, doch u gebruikt ze niet. Daarom is uw passus over de buitenlandse handel doodgewoon een slagzin of een scherm waarachter de minister zich kan verstoppen, om de taalwet te overtreden.

Het akkoord van de executieve van het Brusselse gewest vermeldt:

a) Dat in alle organen van de Brusselse parastatalen er een verhouding 2/3 Fr. en 1/3 N. zal bestaan, terwijl wij in 1963 een pariteit hebben moeten toestaan in de centrale besturen. Ik heb bij de bespreking van de wet op de gewone instellingen een amendement ingediend om diezelfde pariteit tot stand te brengen in het Brussels gewest, doch u hebt daarvan de verwerping gevraagd en bekomen. En waar blijft de pariteit vanaf de graad van directeur?

b) Dat de taalaanhorigheid van de Nederlandstaligen en Franstaligen bekrachtigd wordt door de executieve van het Brusselse gewest. Zijn er dan geen objectieve normen meer, die geen bekrachtiging vergen? Of gaat men hier ook doen wat men in de Brusselse Agglomeratieraad heeft gedaan: *truquer le trucage* en Vlamingen kweken?

c) Dat de beheerders worden voorgedragen door de betrokken taalgroep. Wanneer en volgens welke criteria behoort men daartoe?

d) Dat aanwervingen, benoemingen en bevorderingen worden gedaan op voordracht van de betrokken taalgroep. Waarom hebt u niet bepaald dat die slechte taalverhoudingen dan minstens geschieden per kader en met de gestelde verhoudingen in elke graad?

Weet u dat u voor de eerste maal in het gewest Brussel de eenaligheid van de ambtenaar en de tweetaligheid van de diensten heeft toegestaan, zoals in de centrale administratie, waar het een fictie is die alleen maar speelt in het nadeel van de Vlamingen? De Franstalige Brusselaars hebben gestreden voor dit zo lang door hen begeerde beginsel, omdat het hun het meesterschap geeft over de diensten en u hebt het hun gretig toegestaan. Mijn amendementen werden verworpen. Na jaren strijd hebben de Franstaligen de slag thuis gehaald. Het potsierlijke van het geval is dat voor de 19 gemeenten nog steeds de tweetaligheid van de ambtenaren en de eenaligheid van de diensten geldt; voor het hoger bestuur evenwel, namelijk het gewest, geldt dit niet meer en zijn voor de diensten plots andere normen van toepassing dan voor de ondergeschikte besturen. Waanzinnig!

Voor het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap heeft men eerder een bescheiden personeelsformatie, met een kleinere personeelsbezetting en voor de ministeries van de Franse Gemeenschap en van het Waalse Gewest, spreekt het vanzelf dat er een grotere bezetting is en vooral aan de top, met andere woorden Vlamingen betalen voor Franstaligen. Ook hier heb ik de Eerste minister tevergeefs geïnterpelleerd.

Mijnheer de Eerste Minister, is het voor al deze zaken dat wij samen hebben gemanifesteerd? Wat blijft er nog over van de zaken waarvoor u dan wel hebt gemanifesteerd? En evenals u behoort ik tot de inrichters van de manifestatie. Daarom vraag ik mij af, niet zonder bitterheid, of het dat is dat u toen hebt gewild. Zo ja, wat blijft er nog over van ons gemeenschappelijk streven?

Wat de staatshervorming betreft, kom ik niet meer terug op het labyrint dat u tot stand hebt gebracht en dat alle doorzichtigheid mist en hoogst ondoelmatig is. Ik verwijs hier naar de uiteenzettingen van onze fractievoorzitter Van der Elst tijdens de bespreking van de wetten van 8 en 9 augustus 1980 en naar zijn uiteenzetting van vandaag.

Toch wilde ik nog opmerken dat de uitbreiding van het Cultuurpact tot de persoonsgebonden materies een zaak is die afhangt van het Parlement en dat de administratieve diensten moeten worden onttrokken aan het ministerie van Cultuur. Zo niet is de minister, die de Cultuur onder haar of zijn bevoegdheid heeft, op die manier rechter en partij. Daarom is het hoogst noodzakelijk dat de administratie van de Cultuurpactcommissie een onafhankelijk bestaan moet kennen.

De regering neemt zich voor de Brusselse problemen op te lossen ten laatste voor de gemeenteraadsverkiezingen. Hoe dit zal moeten, zal haar een zorg zijn. Waar evenwel niet over gesproken wordt, is het geven van waarborgen aan de Vlamingen te Brussel. Het ziet er naar uit dat de regering zich daar niet veel om bekommert. De verklaring van de executieve van het gewest Brussel is reeds een eerste belediging voor de Vlamingen. Ik heb reeds aangetoond, bij de bespreking van de speciale wet op de instellingen, dat artikel 5 van die wet, die de volksgezondheid tot een persoonsgebonden materie verklaart, totaal uitgehold werd en ondoelmatig is voor de Vlamingen. Men zou het zo kunnen stellen dat te Brussel de Vlamingen de volksgezondheid kunnen regelen met uitzondering van de volksgezondheid.

Tenslotte belooft men de Duitstalige gemeenschap in feite een lege dop. Hun insluiting in het Waalse gewest is een voldongen feit. Daarom had men artikel 107^{quater} alleszins niet mogen uitvoeren, zonder vooraf artikel 59ter van de Grondwet te hebben herzien. Nu kloppen de Duitstaligen in feite als bedelaars aan een gesloten deur.

Wat de aangepaste administratie betreft, kondigt men een hele reeks maatregelen af, die op het einde van de regering-Martens IV waarschijnlijk onuitgevoerd zullen zijn. Dat de geografische deconcentratie van de centrale besturen moet worden doorgezet, ligt nogal voor de hand. Ik heb al een cijfer van 8 200 personeelsleden horen vernoemen, wat natuurlijk een peulschil is.

De heer Martens, Eerste Minister. — Achtduizend driehonderd ambtenaren, noemt u dat een peulschil?

De heer Vandezande. — Ik weet niet of het cijfer juist is, maar ik heb in de krant gelezen dat 8 200 het aantal ambtenaren is die in aanmerking komen om te werken in de gedeconcentreerde diensten. Ik noem dat een peulschil. Hebt u mij begrepen?

De heer Martens, Eerste Minister. — Ik denk het wel.

De heer Vandezande. — Ik zou evenwel graag vernemen welke deze gedeconcentreerde diensten zijn en op hoeveel personeelsleden hun bezetting wordt geraamd.

Het is zeker een goede zaak het administratief statuut geregeld te zien van het personeel van het Wegenfonds, de Regie der Gebouwen, de Fondsen voor schoolgebouwen, provincies en gemeenten, doch hier zal de lijdensweg nog groter zijn dan voor de andere parastatale instellingen waarvoor men na veel druk van onzentwege uiteindelijk gekomen is tot het koninklijk besluit van 8 januari 1973. Doch er zijn nog andere parastatale instellingen die men ongemoed laat in plaats van ze onder te brengen onder een eenvormig administratief statuut.

Volgens de regeringsverklaring wil men voorts steun verlenen aan de dagbladers om de democratie te bestendigen. Sinds jaren vragen wij echter ook te denken aan de weekbladers. Sinds jaren werd ons de oprichting van een commissie beloofd om het probleem te onderzoeken. Bij mijn weten is deze commissie nooit tot stand gekomen. Derhalve werd de zaak nog steeds niet onderzocht.

Wat Justitie betreft, is er in de Kamer van volksvertegenwoordigers veel over al de problemen gesproken. Ik wil er toch één uitpikken, namelijk het wegwerken van de achterstand van hoven en rechtbanken, door het ontwerp tot uitbreiding van de bevoegdheden van de politierechtbanken. Eerlijk gezegd, ik geloof er niet in. Het doet mij denken aan een volgeladen vrachtwagen die men omkipt op een braakliggende grond, waar geen arbeiders zijn. Men zou enig succes kunnen verwachten van dit ontwerp indien de politierechters en vrederechters niets te doen hadden, doch dit is niet het geval. Het succes zal derhalve relatief zijn.

Wat tenslotte de veiligheid van de burgers betreft, spreekt men voortdurend van het beveiligen van de privacy. Sinds jaren dring ik aan op een wettelijke regeling van het rijksregister en in iedere regeringsverklaring komt dezelfde passus voor als in de uwe. Als u het niet bij holle woorden houdt, zou het een goede zaak zijn, doch ik betwijfel het en bij Martens V zal ik hier waarschijnlijk weer moeten op terugkomen. (Applaus op de banken van de Volksunie.)

M. le Président. — La parole est à M. Delpérée.

M. Delpérée. — Monsieur le Président, Monsieur le Premier Ministre, chers collègues, ce n'est pas la première fois que nous lisons des textes semblables à ceux que le gouvernement a déposés concernant la sécurité sociale des travailleurs salariés. D'une déclaration gouvernementale à l'autre, c'est toujours, à quelques mesures près, la même chanson. C'est pourquoi mon intervention portera essentiellement sur la nouvelle et première mesure que préconise le Premier ministre en la matière, c'est-à-dire sur l'adoption du projet de loi concernant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

Excusez ma prétention, mais je demanderai à mes collègues de ne pas suivre l'avis du Premier ministre. Ce projet ne peut venir tel quel devant le Parlement. Durant la dernière session, le gouvernement a imposé à sa majorité des textes discutables sur la Constitution, sur les propositions budgétaires 1980, mais le projet de loi sur la sécurité sociale, et surtout son exposé, dépasse encore ces textes du point de vue de la médiocrité.

J'ai consacré un bref article à l'étude de ce projet dans le *Journal des tribunaux du travail*. A la suite de cet article, le meilleur des professeurs de droit social de l'Université de Bruxelles m'a écrit : « Comment pouvez-vous être aussi indulgent à l'égard de ce monstre juridique ? »

M. Martens, Premier Ministre. — De quel projet de loi parlez-vous ?

M. Delpérée. — Du projet de loi Dhoore; c'est la première mesure de l'accord de gouvernement.

M. Martens, Premier Ministre. — Non, ce projet de loi a été approuvé par le gouvernement précédent.

M. Delpérée. — Dans l'accord actuel de gouvernement, la première mesure dit : « Nous déposerons ce projet... ».

M. Martens, Premier Ministre. — Non, nous demandons la discussion et l'adoption.

M. Delpérée. — D'accord. L'essentiel de ce monstre juridique est basé sur le chapitre deux relatif aux principes généraux de la sécurité sociale. Ce chapitre peut parfaitement disparaître. Il se borne à reproduire — parfois plus mal — les principes consacrés depuis trente ans dans les conventions internationales de l'OIT, dans celles du Conseil de l'Europe. Il y a quelques années déjà, la Belgique a ratifié le Code européen de sécurité sociale. Elle a même ratifié le protocole additionnel qui est, j'y insiste, l'instrument international fixant les normes les plus élevées que peut atteindre un régime de sécurité sociale. Ces normes, nous les avons ratifiées. Chaque année, nous déposons un rapport devant le Bit pour démontrer que nous appliquons ces normes. A présent, le gouvernement veut nous amuser avec l'examen de textes inutiles qui disent la même chose — ou peut-être moins — que ce qui figure déjà explicitement dans des textes internationaux.

De toute évidence, Monsieur le Premier Ministre, vous n'êtes pas personnellement responsable de ces textes, mais cela prouve que l'on vous a trompé, comme on a trompé les chefs de parti. Je suis peiné lorsque l'un d'eux, que j'estime beaucoup, déclare en toute bonne foi : « En contrepartie de notre participation gouvernementale, nous avons obtenu la régionalisation et le projet de loi sur la sécurité sociale. » Ce projet de loi est vide. J'en reviens au chapitre 2 qui en est l'essentiel. Ces fameux principes sont proclamés, au plan européen, depuis belle lurette et nous les appliquons.

Ce projet est de plus vide de contenu matériel réel. Il ne contient pas une seule donnée concrète. S'il contient un seul chiffre, 203 milliards d'intervention de l'Etat, celui-ci est faux comme les autres chiffres du budget. Ce projet est tellement vide de contenu que l'accord de gouvernement ajoute : « Ce projet de loi sera complété notamment en ce qui concerne les nouveaux critères d'intervention de l'Etat dans la sécurité sociale et les plafonds salariaux. » Voilà, je crois, chose qui nous intéresse dans cette assemblée. Mais de cela le gouvernement en parlera en dehors du Parlement pendant qu'il nous fait parler sur des textes vides de sens. Ce projet est une tromperie à l'égard des travailleurs. Ce n'est pas moi qui le dis. C'est le Conseil d'Etat qui écrit que « ce projet ne nous engage à rien pour l'avenir ».

Constatons que, cette fois, certains conseillers installés dans les cabinets ministériels sont allés fort loin. Ce projet, c'est la faillite de certaines méthodes de travail du gouvernement. Les techniciens de l'administration de la sécurité sociale ne sont pas responsables de ce monstre juridique, et l'opinion publique doit le savoir, car il en est de même dans d'autres secteurs.

Le Parlement — et je pense le Parlement tout entier — doit mettre fin à ces méthodes de travail parallèles qui aboutissent à des textes exécrables et qui discréditent l'élite du pays.

Nous sommes, Monsieur le Premier Ministre, devant le type même du problème qui est à la base du mal belge. Nous changeons de ministres; nous changeons de coalition politique mais, dans l'un ou l'autre parti, les mêmes personnes restent en place, les cabinets restent les mêmes. C'est ainsi depuis quinze ou vingt ans, les mêmes irresponsables continuent à s'emparer des compétences administratives, à faire leur politique, celle de leur mutualité ou celle de leur université. L'opinion publique s'attaque aux syndicats qui, eux, ont le courage de jouer sur l'avant-scène et elle ne voit pas le rôle de ces potentats qui dirigent la rue de la Loi au nom de sous-groupes de pression qui se gardent bien d'intervenir publiquement. Les cabinets dirigent le pays; ils nous coûtent trois milliards et font du mauvais travail, à preuve le projet de loi dont je parle.

Votre première mesure, en matière de sécurité sociale, peut être ramenée à une dizaine d'articles sans grande importance. Ce qui compte, ce que nous attendons, c'est la réforme du système de sécurité sociale. Or, le Conseil d'Etat lui-même écrit que votre projet n'introduit aucune réforme. D'ailleurs le Conseil d'Etat a fait enlever ce mot du titre du projet.

C'est pourquoi, j'adjure mes collègues de ne pas participer à l'hypocrisie générale qui semble s'instaurer concernant ce projet de loi et la déclaration relative à la sécurité sociale.

Au sujet de celle-ci, je me bornerai à deux ou trois remarques.

Le Premier ministre déclare qu'il va aider les plus démunis. Et chacun d'entre nous d'applaudir. Evidemment, c'est une façon d'alléger notre conscience. Mais permettez-moi de vous signaler que la loi est faite de telle façon qu'un de nos honorables collègues — qui m'a autorisé à révéler ceci — est rangé de par la définition existante dans « les plus démunis ». C'est vous dire comment les choses se passent !

J'ai déjà déclaré cela en commission des Affaires sociales; je l'ai dit quatre fois, depuis quatre ans, à cette tribune. Je l'ai dénoncé devant deux Premiers ministres. Des collègues CVP ont fait les mêmes remarques à cette tribune, de même que des membres du *Socialistische Partij*. Mais tout continue année après année, les mêmes gaspillages en matière sociale, les mêmes dépenses qui ne servent à rien. On n'écoute même pas les parlementaires du CVP.

M. Lagneau. — Ce n'est pas perdu pour tout le monde, Monsieur Delpérée.

M. Delpérée. — Pour la cinquième fois, je me permets de vous demander de nous donner une définition des « plus démunis » et surtout, au-delà, d'organiser les services en conséquence, afin de mettre fin à ce système de cadeaux inutiles.

Ma dernière remarque sera encore plus brève. Les nouvelles recettes de pensions résulteront en partie du transfert de 50 centimes des cotisations des allocations familiales au secteur des pensions. Quelqu'un retirera un bénéfice de cette opération, mais je n'ai pas été éclairé à ce sujet par le texte de l'accord de gouvernement.

En effet, la cotisation de 50 centimes sur allocations familiales est calculée sur des salaires et traitements non plafonnés. Dans le secteur des pensions pour employés, la cotisation de 50 centimes va être calculée sur des traitements plafonnés à 60 000 francs. Les cotisations qui ne seront plus perçues au-delà de 60 000 francs, à qui vont-elles bénéficier ? Aux employés supérieurs ? Aux entreprises ? A l'Etat ? C'est un renseignement que nous aimerions beaucoup obtenir.

J'imagine difficilement que les interlocuteurs sociaux n'aient pas soulevé un tel problème.

Cela dit, j'en reviens à mon point de départ. Le projet de loi sur les principes généraux est inacceptable dans sa forme actuelle. Il ne s'agit pas d'un problème de droite ou de gauche, de majorité ou d'opposition; si nous refusons ce projet ou, en tout cas, si nous demandons sa modification fondamentale, c'est une question de simple bon sens et de dignité pour le Sénat. (*Applaudissements sur les bancs du FDP-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Egelmeers.

De heer Egelmeers. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, geachte collega's, het is opvallend dat in de regeringsverklaring en in het regeerakkoord met betrekking tot de sociale zekerheid in het algemeen veel minder woorden worden geschreven dan het het geval was in dezelfde documenten voor de regering-Martens III. Dat is nog niet alarmerend.

Het accent werd gelegd enerzijds op het ontwerp met betrekking tot de algemene beginselen van de sociale zekerheid en anderzijds op de bij wet ingestelde koninklijke commissie en haar opdracht, inzonderheid de hervorming van de sociale zekerheid. Men hoeft inderdaad niet veel woorden om zijn bedoelingen kenbaar te maken. Nochtans roept het bij mij enkele vragen op waarop ik een antwoord verwacht van de regering.

Ik zal niet ingaan op het ontwerp over de beginselen waarvoor de regering de prioriteit vraagt. Ik krijg de kans nog wel wanneer het ontwerp aan de beurt komt.

Voor ons is het duidelijk dat voormeld ontwerp de fundamentele hervorming niet in de weg mag staan. Voor het inschrijven van een innovatie en met nog wat pleisterwerk daarbij, zou het wel eens kunnen dat de zo nodige hervorming wat het eindresultaat betreft op de lange baan zou geschoven worden. Dat zou het ergste zijn. Dat de regering het nodige zal doen opdat de koninklijke commissie haar werkzaamheden aanvat, is als positief te nemen maar is niet overtuigend inzake de hervorming. Hier ware een duidelijk antwoord van de regering noodzakelijk. Voor de Vlaamse socialisten is het zaak dat de catastrofale situatie van de sociale zekerheid in gunstige zin zou omgekeerd worden via een herziening van het geheel van al de regelingen, waartoe de reeds zoveel geciteerde koninklijke commissie een uitstekend middel is.

In welke richting men wil gaan, zal het werk zijn van de commissie-leden die op polyvalente basis worden aangewezen. Laten wij er dus werk van maken met absolute voorrang voor de fundamentele hervorming. Wat de sociale zekerheidsregelingen betreft, zullen enkele collega's van onze fractie meer in detail de kernproblemen onder de loupe nemen.

Nog een laatste woord over de sociale zekerheid van de zelfstandigen. Onder die rubriek van het regeerakkoord lees ik dat de regering het voorstel zal verbeteren dat zij aan de zelfstandigen gedaan heeft om de schuldenlast van het verleden geleidelijk op te vangen. Mag ik weten, Mijnheer de Eerste Minister, over welk voorstel het hier gaat? Voor de eventuele verbeteringen zal ik dan wel geduld hebben tot latere datum om die te vernemen. Hiervoor ook verwacht ik van de regering een passend antwoord. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Remy.

Mme Remy-Oger. — Monsieur le Président, Messieurs les Ministres, chers collègues, la semaine dernière, M. le Premier ministre a terminé sa déclaration gouvernementale par ces termes :

« Les objectifs à poursuivre sont clairs et les moyens proposés sont équilibrés et réalistes. Il appartient à chacun, non seulement dans cette enceinte, mais dans le pays tout entier, de prendre courageusement la part qui lui revient dans cet effort solidaire. Il n'est plus permis de s'épuiser en de vaines querelles, de s'abriter derrière des faux-fuyants ou de se dérober à ses responsabilités. »

Cette conclusion, qui fait clairement appel à la responsabilité, à la conscience, voire au sens civique de l'ensemble de la population, est certes nécessaire au moment où doivent s'amorcer un redressement de notre société et un rééquilibrage de la situation financière et budgétaire de l'Etat.

J'ai accepté, avec mon parti, le contenu de l'accord de gouvernement en ce compris les mesures qui devront être choisies ou définies après la grande concertation sociale.

J'accepte, dès lors, la portée de la déclaration de M. le Premier ministre.

Il m'est cependant difficile, au delà du vote positif que j'émettrai avec mon groupe, le moment venu, de ne pas traduire dans cette enceinte un sentiment de malaise que je ressens et ce malaise est de deux ordres.

En matière de modération salariale, quelle que soit la mesure qui sera proposée ou adoptée, seuls seront frappés, sans aucune exception, les salariés et les appointés; aucune mesure concrète, dès lors efficace, ne peut être préconisée à l'égard de certaines couches de la population, des professions libérales en particulier.

J'ai bien lu qu'à partir du 1er octobre 1980, et pour une période de douze mois, les rémunérations de quelque nature qu'elles soient ne pourront être supérieures à celles en vigueur au 1er octobre de cette année; que, chaque fois que cela est possible, un barème officiel sera établi et publié; que le barème des notaires sera revu !

Il n'en reste pas moins que ce chapitre constitue un des points faibles de l'accord.

La catégorie de citoyens visée entendra-t-elle l'appel qui lui est lancé et prendra-t-elle vraiment sa part dans l'effort solidaire qui est demandé au pays ?

Et pourtant, il y aurait deux moyens pour elle de participer à cet effort : la modération des honoraires de tous ordres, comme le prescrit la déclaration gouvernementale, qu'il s'agisse des médecins, des avocats, des architectes, des conseillers fiscaux — et mon énumération est loin d'être exhaustive —, mais aussi une plus grande rigueur dans les déclarations fiscales. Il doit, me semble-t-il, y avoir dans ce domaine un manque à recevoir pour l'Etat.

Qui ne connaît, pour les avoir subies, les différences énormes entre les honoraires pratiqués par des chirurgiens, des dentistes, des neurologues, des pédiatres, des psychiatres, des radiologues pour l'accomplissement des mêmes actes ? La qualité des soins justifie-t-elle toujours ces différences et les déclarations fiscales les reflètent-elles toujours exactement ?

Dans le domaine de la santé, l'individu qui est avant tout porteur d'une angoisse, accepte n'importe quel sacrifice financier pour être guéri, sinon rassuré, et souvent il s'inscrit dans un système coûteux de consommation de soins sans en avoir vraiment conscience. Comment va-t-il faire pour continuer à consentir de telles charges, lui dont les revenus vont être soumis à modération, s'il a la chance d'être de ceux qui bénéficient encore d'un travail ?

Au delà des mesures ténues, vous en conviendrez, qui sont envisagées — et je reconnais qu'il est bien malaisé d'en définir d'autres dans un domaine qui échappe à un contrôle systématique —, est-il impossible d'envisager — vous allez me qualifier d'utopiste — de lancer avec force un appel de collaboration volontaire aux personnes exerçant une profession libérale pour qu'elles comprennent qu'il y va aussi de leur devenir qu'elles s'inscrivent efficacement dans cette politique de sauvetage qui passe, entre autres, par une modération des revenus ? Il serait inconcevable que cette politique ne frappe que ceux de nos concitoyens qui ne peuvent rien celer de leurs revenus !

Un autre aspect des mesures de restrictions envisagées est inquiétant : c'est celui qui vise les mesures à prendre en matière de chômage et plus spécialement celui des non-chefs de ménage, c'est-à-dire des jeunes et des femmes.

Celles-ci sont déjà frappées plus durement que les hommes par une crise qui touche d'abord les infrasalariés. Victimes d'une société qui ne leur procure plus le travail qu'elles effectuaient ou celui auquel elles aspiraient, les femmes ouvrières ou employées seront-elles victimes plus que d'autres encore des mesures de restriction ?

S'il doit être mis fin à des abus, les mesures doivent frapper tous les abus et ceux-ci ne sont pas le monopole des seules femmes.

Je prie instamment les responsables, au niveau gouvernemental d'abord, et dans les administrations concernées ensuite, d'agir avec discernement et équité. Méfions-nous d'une ségrégation subtile qui s'installe à la faveur de nos difficultés.

Hommes ou femmes qui travaillaient régulièrement et qui maintenant sont victimes de la récession économique ont droit aux mêmes égards, au même traitement, aux mêmes mesures. Ne nous faisons pas complices d'une discrimination supplémentaire.

Si des choses sont à mettre au point en matière d'octroi d'allocations de chômage, qu'elles le soient, mais non à sens unique.

Le projet de loi-cadre établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés, évoqué par M. Delpérée, prévoit au paragraphe premier de l'article 14 que, lors des prestations sociales et des conditions d'octroi, aucune discrimination ne peut être faite entre assurés sociaux se trouvant dans la même situation.

J'espère, Monsieur le Président, que M. le Premier ministre me rassurera et me dira qu'il n'y a pas d'antinomie entre l'esprit du projet 508 et les intentions de la déclaration gouvernementale reprises sous le chapitre « Emploi » et sous le titre IV « Hommes et femmes » du chapitre consacré à la politique du bien-être.

J'ai voulu souligner, Monsieur le Président, deux aspects de la déclaration gouvernementale qui me sensibilisent tout particulièrement, et je crois ne pas être la seule.

Dans les deux cas auxquels je me suis attardée, c'est un souci d'équité qui m'a motivée.

L'article 6 de la Constitution stipule que « les Belges sont égaux devant la loi » : égaux en devoirs, mais aussi égaux en droits.

Pour les premiers auxquels j'ai fait allusion, il s'agit d'accepter les mêmes devoirs et pour les secondes de recevoir les mêmes droits.

J'ai rappelé une définition constitutionnelle qui, elle, n'est pas soumise à révision. Puis-je espérer qu'il n'y sera pas porté atteinte ou plutôt que tout sera fait pour qu'il en soit ainsi ? (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Peeters.

De heer Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, geachte collega's, wij leven in een wereld waar wij dagelijks, meer en meer alarmerend worden geconfronteerd met de grenzen aan de groei en dit op alle vlakken van ons maatschappelijk bestel.

Ook in de sector van onze zogenaamde sociale zekerheid moeten wij op een pijnlijke wijze vaststellen wat de bekende socioloog Schumacher onlangs, bij de aanhef van een boeiende maar ontvullend-scherpe analyse, deed schrijven: « Het feest is afgelopen. »

In alle westerse landen heeft de sociale zekerheid een kritische fase bereikt. Gemiddeld wordt één vierde van het nationaal inkomen aan het stelsel van de sociale zekerheid gespendeerd.

Ook in ons land neemt de huidige en toekomstige financiële toestand van de sociale zekerheid dramatische proporties aan. Nochtans is, niettegenstaande deze enorme inspanningen, bestaansonzekerheid nog steeds — en ik zou zelfs durven stellen meer dan ooit — een overweldigend feit voor heel wat groepen uit onze samenleving. Deze vaststelling doet onafwendbaar vragen rijzen naar het doel en de doelmatigheid van de sociale zekerheid.

Ondanks een enorme groei van de functies en de uitgavenvolumes van de sociale zekerheid sedert de oorlog is er pas sinds 1970 een spoor van herverdeling naar de laagste inkomenscategorieën toe merkbaar. Het aanbod van de sociale zekerheid richt zich tot alle lagen van de bevolking, maar het drama is dat de verschillende sociale lagen er een ongelijk gebruik van maken, om redenen die nauw met hun sociale positie verbonden zijn. De verdeling van de zogenaamde sociale prestaties toont aan dat ons stelsel van sociale zekerheid zodanig is opgebouwd dat mensen er meer van genieten naarmate ze rijker zijn, naarmate ze een hoger vormingsniveau hebben en als ze deel uitmaken van de brede middengroep van onze maatschappij.

De herverdeling wordt ook tegengewerkt door de politiek-economische kringloop, door de belangenstrijd én van de zogenaamde sociale partners in de zogeheten overlegdemocratie én van de regeringen en politieke partijen die steunen op het kiesgedrag. Daaruit is hoegenaamd geen herverdeling gegroeid die de bestaande inkomens- en welvaartsverhoudingen kon omverwerpen.

De sociale partners hebben, in hun opeenvolgende eisen gedurende de vette jaren, de voordelen van de sociale zekerheid steeds gericht op een middengroep, die geen wezenlijke of helemaal geen bestaanszekerheidsproblemen meer heeft, maar die kwantitatief electoraal veruit de belangrijkste is. Ze hebben het financiële volume van de sociale zekerheid doen groeien en de richting naar deze middengroep verlegd. Maar intussen is de bodem van de sociale lagenverdeling niet meer opgetrokken en zijn de mensen die geen sociale organisaties achter zich hebben — chronische zieken, langdurige werklozen, gepensioneerden — al te dikwijls in de kou blijven staan.

Dit alles brengt mee dat indien men als norm voor de financiële bestaanszekerheid, respectievelijk bestaansonzekerheid, het socio-vitale minimum per type van gezinsel neemt, men tot de ontstellende slotsom komt dat, op dit ogenblik, niet minder dan één op vier van onze gezinnen bestaansonzeker is, daar waar integendeel de helft van de bevolking bestaanszeker blijkt te zijn ook zonder sociale zekerheid.

Bovendien blijken deze « moderne armen » zich vooral te bevinden in de huishoudelijke cellen met een gezinshoofd dat een vervangingsinkomen heeft. Deze totaal scheefgegroeide toestand heeft geleid tot wat we zonder meer de « paradox van onze sociale zekerheid » kunnen noemen, namelijk dat net die mensen die van de sociale zekerheid moeten leven, bestaansonzeker zijn. Naarmate gezinnen immers aangewezen zijn op een vervangingsinkomen, vervangingsinkomen dat in hun bestaanszekerheid zou moeten voorzien, neemt integendeel hun bestaansonzekerheid toe.

Het is dan ook zonder meer duidelijk dat ons stelsel van sociale zekerheid, dat minder en minder sociaal, dat minder en minder zeker kan worden genoemd, dat dit totaal misgroeide en bovendien onbetaalbaar geworden stelsel van sociale zekerheid dringend herdacht en ten gronde hervormd dient te worden.

Meer nog dan tegenover het nijpend energietekort, meer nog dan tegenover de dreiging van een onleefbaar wordend milieu, meer nog dan tegenover de tot barstens toe oververzadigde consumptie-economie past tegenover de groeiende ontoereikendheid van een ondoelmatig en zelfs onrechtvaardig-herverdelende sociale zekerheid het dwingende « anders gaan leven »-imperatief.

Niet zozeer om de beweegredenen die de regering in haar regeerakkoord blijken te hebben bewogen, namelijk de budgettaire noodzaak, maar veel eerder en hoofdzakelijk, en er zelfs onmiddellijk bij aansluitend, omwille van de frappante ondoelmatigheid die uit de feitelijke gegevens meer en meer blijkt.

Immers, slechts wanneer de sociale uitkeringen niet onder socio-vitale minima komen te liggen, kan men van een financiële doelmatigheid van de sociale zekerheid spreken.

En met deze essentiële norm houdt de voorgenomen zogenaamde « hervorming van de sociale zekerheid » — als wij de holle opsomming van fragmentarische kunstgrepen in het regeerakkoord die naam mogen geven — in geen enkel opzicht rekening. Bovendien duiden de herhaaldelijke verwijzingen in het regeerakkoord om de haverklap naar nog te voeren gesprekken met de sociale partners. Wat uiteraard wijst op de bedoeling van deze regering op dezelfde weg als voorheen verder te gaan, met de besteding van de daarstraks beschreven scheefgetrokken toestand tot gevolg.

Het hoeft ons dan ook nauwelijks te verwonderen dat, op het ogenblik, terwijl iedereen de mond vol heeft over het solidair dragen van de crisislast, het weer de kansarmen blijken te zijn die, nu reeds, hun bijdragen hebben ingeleverd! Zijn het immers niet onze gehospitaliseerde zieken die, geruisloos, en dit al van bij het begin van deze maand, hun dagelijkse tussenkomst in de hospitalisatiekosten zagen opgedrongen? Daar waar zij toch, op de ladder van de sociale draagkracht, op de laagste sport moeten staan! Hulpeloze gehospitaliseerde zieken hebben immers geen syndicaat en hun, numeriek te verwaarlozen, anonieme groep is electoraal onmondig.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, geachte collega's, het terugbrengen van de sociale zekerheid tot haar essentiële taak is broodnodig wil men niet komen tot sociale onzekerheid en sociale afbraak. Het was oorspronkelijk de wezenlijke opdracht van de sociale zekerheid de werknemer te verzekeren tegen de gevolgen van bepaalde arbeidsrisico's. Daar, ingevolge de druk van de sociale partners, die de grote middengroep van de zogenaamde sociale verzekerden vertegenwoordigen, de sociale zekerheid geleid heeft tot 25 pct. bestaansonzeker en daer de voorhanden zijnde financiële middelen van het nationaal inkomen de « grenzen van de groei » hebben bereikt, dient er, van overheidswege, ernstig aan herverdeling en herschikking te worden gedacht. Als men met een grotere selectiviteit te werk gaat, kan, met dezelfde middelen, een hogere sociale — en ook economische — doelmatigheid worden verwezenlijkt.

In de huidige stand verdient het waarborgen van minimuminkomen dan ook prioriteit op de toekenning van proportionele vervangingsinkomen. De financiële armoede kan worden uitgebannen door het waarborgen van minimum-gezinsinkomen per gezinstype op een behoorlijk hoog niveau en administratief eenvoudig te bekomen. Een betere selectiviteit kan bovendien worden bereikt door de vervangingsinkomen principieel te voegen bij het belastbaar inkomen.

De kern van de sociale zekerheid zou, in dit licht, een verplicht *self-supporting* stelsel dienen te zijn van sociale voorzieningen, gebaseerd op horizontale solidariteit tussen de verzekerden. Om een rechtvaardige en doelmatige herverdeling naar socio-vitale gezinsminima toe te bewerkstelligen zou, vanuit de overheid, dit verplicht stelsel van sociale verzekeringen dienen te worden aangevuld met sociale programma's die in bepaalde, collectieve, niet-arbeidsgebonden behoeften dienen te voorzien. Immers, het waarborgen van een gewaarborgd inkomen volgens de staat van behoefte van bepaalde gezinscellen, indien deze niet of niet meer de voorzieningen van de sociale verzekeringen kunnen genieten, hoort thuis in het algeheel sociaal-economisch beleid van de overheid. Het is niet de taak van de sociale verzekering om de inkomensherverdelende rol van de fiscaliteit op zich te nemen.

Aan deze essentiële preliminaire criteria getoetst blijken de regeringsvoorstellen ten zeerste partieel. Alleen de inkomsten worden behandeld. Bovendien druisen zij regelrecht in tegen het algemene principe dat de sociale zekerheid wezenlijk een verzekering is, *self-supporting* en gebaseerd op horizontale solidariteit. Eveneens verzwaren zij de sociale zekerheid met meer en meer sociale programma's met inkomensherverdelende doeleinden, daar waar de overheid zelf haar rol zou dienen te vervullen en haar verantwoordelijkheid zou moeten nemen.

Bovendien zal dit alles dan nog ter bespreking op tafel worden gebracht met de sociale partners, sociale partners die alleen de grote middenmoot van onze bevolking vertegenwoordigen, met als gevolg de besteding van de, daaruit juist, reeds scheefgegroeide toestand van onrechtvaardige en ondoelmatige herverdeling, herverdeling die toch de basisfunctie van de sociale zekerheid moet zijn.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, geachte collega's, wij dienen dan ook te besluiten dat dit regeerakkoord, daar waar het de hervorming, de rationalisering en de sanering van de sociale zekerheid betreft, op geen enkele wijze de doelmatigheid van ons stelsel van sociale zekerheid aanpast aan de sociale noden, waaraan het zou dienen te beantwoorden. Bovendien biedt het geen enkele zinnige oplossing voor de gekende astronomische budgettaire tekorten waartoe ons huidig stelsel van sociale zekerheid heeft geleid en, in een exponentieel-stijgende curve, zal blijven leiden.

In deze tijd van economische crisis en van dagelijks pathetische oproepen tot solidariteit in de crisis zijn de alternatieven nochtans duidelijk en onafwendbaar.

« De grenzen aan de groei » zijn bereikt.

Het feest is — inderdaad — afgelopen. »

De vierde regering van de Martens-dynastie steekt echter, eens te meer, de spreekwoordelijke struisvogelkop in het evenzo spreekwoordelijke zand... en blijft ziende blind. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Gillet.

Mme Gillet. — Monsieur le Président, Monsieur le Premier Ministre, Mesdames, Messieurs, je me réjouis de trouver en toutes lettres dans la déclaration du gouvernement le Comité ministériel pour le statut de la femme, qui figurait déjà à l'état d'ébauche dans la précédente déclaration.

Mais, sans transition, je vous dirai ma profonde déception à l'égard de la composition de l'actuel gouvernement.

En effet, les femmes sont exclues du Conseil des ministres au moment même où des options importantes devront être prises. Ces décisions concernent autant les femmes que les hommes de notre pays.

De plus, cette situation met le gouvernement en contradiction avec la convention sur l'élimination de toutes les formes de discrimination des femmes, signée à Copenhague en juillet 1980.

A ma déception profonde succède une vive inquiétude. Cette inquiétude, les femmes l'ont déjà manifestée, mais je tiens à la redire fermement aujourd'hui. Elle concerne l'éventuelle modification de la réglementation du chômage basée sur la notion de « non-chef de ménage ».

Je veux réaffirmer deux principes :

1. Le droit individuel aux allocations de chômage, qui appartient à tous ceux, travailleurs et travailleuses salariés, qui ont exercé une activité professionnelle et versé la cotisation retenue à la source;

2. L'égalité de traitement entre les hommes et les femmes, qui implique l'absence de toute discrimination basée sur le sexe soit directement, soit indirectement, par référence notamment à l'état matrimonial ou familial.

Sur la base de ces deux principes, je refuse cette mesure qui touchera principalement les femmes chômeuses. De plus, elle met le gouvernement en contradiction avec le projet de loi-cadre sur la réforme de la sécurité sociale déposé sur le bureau des Chambres en août 1980.

Néanmoins, je suis consciente que des mesures concrètes doivent être prises, avec courage et équité, pour sauver l'avenir du pays.

Les femmes pensent donc qu'il faut notamment lutter contre les abus de toutes sortes. Elles croient qu'en ce qui concerne plus particulièrement le chômage, la législation existante et les mesures proposées dans l'accord de gouvernement, appliquées avec vigueur, devraient permettre l'élimination d'une grande partie de ces abus.

Il faut revoir le régime fiscal des revenus de remplacement afin d'éliminer les discriminations susceptibles de pénaliser les revenus du travail. Mais je crois surtout qu'il faut accorder une priorité absolue à une politique vigoureuse de l'emploi, et je ne peux que me réjouir de voir inscrites des mesures d'assouplissement en matière d'organisation du temps de travail : temps partiel, horaires variables, interruptions de carrière...

J'aurais cependant souhaité voir l'accord de gouvernement plus concret et plus positif en ce qui concerne le chômage de longue durée. Ce chômage connaît une nette progression et il apparaît à ce niveau une très forte corrélation entre le niveau de formation et le chômage de longue durée. Celui-ci se situe à 80 p.c. parmi les chômeurs n'ayant pas dépassé le primaire ou le professionnel inférieur.

Il y a donc une action spécifique à mener à propos de la formation et de la reconversion de ces chômeurs. Ceci est aussi particulièrement vrai pour les femmes qui se situent massivement parmi les chômeurs les moins qualifiés et sont concentrées dans un petit nombre de professions ou de secteurs où les difficultés sont les plus grandes à l'heure actuelle. Elles ont donc moins que les hommes la possibilité de retrouver un emploi.

L'autre volet de mon intervention concerne les personnes handicapées.

Dans le chapitre 5 de la déclaration gouvernementale, il est dit au point 2 que les efforts en faveur des handicapés seront poursuivis, notamment afin de réaliser leur intégration totale dans la société, entre autres par la promotion de leur emploi.

Un grand nombre de travailleurs en atelier protégé me demandent de vous signaler que beaucoup de problèmes existent. Ces travailleurs

n'acceptent plus qu'on galvaude le travail dans les ateliers protégés. Ils réclament un vrai salaire qui atteigne le montant du salaire minimum interprofessionnel, un salaire qui donne droit à l'entièreté de la sécurité sociale. Ils exigent l'application stricte de la réglementation en matière de sécurité et d'hygiène et la recherche de véritables moyens de protection adaptés à la population des ateliers protégés. Si nous voulons que les personnes handicapées soient considérées comme de vrais travailleurs capables de faire entendre leur point de vue dans la vie de l'atelier, il est indispensable que la réglementation sur les organes de concertation soit vraiment effective : comité de sécurité et d'hygiène, conseil d'entreprise, commission paritaire. De plus, ces organes de concertation doivent permettre à ceux qui sont atteints dans leurs facultés mentales d'exprimer leurs intérêts propres.

Des formules originales sont à rechercher à ce sujet. Prioritairement, une commission paritaire spécifique pour ateliers protégés doit être organisée.

La déclaration gouvernementale annonce aussi que le revenu de base pour les personnes handicapées sera relevé. Qu'entend-on par là ? Et comment seront définies les notions de frais extraordinaires et difficultés exceptionnelles ? Pour moi, ramener le revenu de base des personnes handicapées à la notion minimex n'est pas valorisant et ne reflète pas suffisamment un souci de promotion sociale.

Pourquoi ne pas appliquer le système en vigueur dans les pays scandinaves ? Ce système prévoit que le montant minimum de chaque indemnité, auquel une personne a droit, se situe au-dessus du minimum vital. Cette manière de procéder prévoit un recours ultime, pour ceux qui malheureusement passent à travers les mailles de tous les filets de la réglementation. L'alignement des allocations sur le taux du minimex me paraît une théorie dangereuse pour les personnes handicapées. En effet, nous ne devons pas oublier que le montant du minimex n'est que la prolongation du droit à l'aide accordée par les CPAS. Cette aide a toujours été considérée comme un dépannage.

Il est d'ailleurs prévu dans la loi de juillet 1976 qu'on peut fractionner le montant de l'aide en fonction de semaines ou de jours.

Or, la situation de la personne handicapée qui ne travaille pas n'est pas une situation de dépannage.

Les allocations doivent donc permettre aux personnes handicapées d'organiser leur vie à plus long terme. Il ne s'agit vraiment pas de dépannage et on ne peut donc pas assimiler les deux notions.

En résumé, je rappelle que mon intervention porte, d'une part, sur le peu de place et d'intérêt qu'on accorde à la femme et notamment dans la législation concernant le chômage et d'autre part, sur la situation du travailleur en ateliers protégés et le régime d'allocations actuellement en vigueur et dont les bases sont néfastes à la promotion des personnes handicapées. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — Mesdames, Messieurs, je vous propose d'interrompre ici nos travaux et de les reprendre à 20 heures précises.

Dames en Heren, ik stel u voor hier onze werkzaamheden te onderbreken om ze te 20 uur stipt te hervatten. (*Instemming.*)

— La séance est suspendue à 19 h 05 m.

De vergadering wordt geschorst te 19 u. 05 m.

Elle est reprise à 20 heures.

Ze wordt hervat te 20 uur.

M. le Président. — La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

Nous reprenons la discussion en cours.

La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, Monsieur le Premier Ministre, chers collègues, depuis dix-huit mois, voici la quatrième déclaration gouvernementale et le quatrième accord de gouvernement. Cela nous facilite d'ailleurs la tâche car la situation reste la même, le déficit des finances publiques et l'état de la sécurité sociale sont inchangés, et nous pouvons donc reprendre les mêmes remarques. De gouvernement Martens en gouvernement Martens, et même, précédemment, de gouvernement Tindemans en gouvernement Tindemans, rien n'est résolu.

Certes, les trois premiers gouvernements Martens ont mis l'accent sur les problèmes communautaires et régionaux avec le résultat que l'on sait : une minirégionalisation qui est loin de répondre aux besoins de la Wallonie et la mise entre parenthèses — pour combien de temps ? — de la problématique bruxelloise.

Aujourd'hui, le gouvernement déclare qu'il faut un plan de redressement social et économique, mais lorsqu'on aborde le contenu de ce

plan, on y trouve pêle-mêle quelques recettes de cuisine fiscale, desquelles on attend d'ailleurs des rentrées supplémentaires estimées — on se demande comment — à quinze milliards de francs en 1981; des mesures éparpillées d'aide aux entreprises; en matière de politique industrielle et de politique énergétique, une série de souhaits et de vœux pieux plutôt qu'une réelle politique coordonnée, cohérente et volontariste.

Finalement, le point le plus important, aux yeux de la presse comme de l'opinion publique, est la modération des revenus. Mais, curieusement, c'est dans le chapitre de l'emploi que l'on trouve cette mesure, ce qui est un comble.

Passons brièvement en revue ces quelques points que nous avons déjà eu l'occasion d'évoquer à de nombreuses reprises lors des déclarations gouvernementales précédentes ainsi qu'à l'occasion de la discussion de divers budgets.

C'est bien de cuisine fiscale, de recettes, qu'il faut parler parce qu'en vérité il n'existe pas de mesures concrètes contre la fraude fiscale ou l'évasion des capitaux. Il est question de « l'application stricte des mesures légales ou réglementaires existantes », et, alors, on peut se demander logiquement pourquoi il n'y a pas eu d'application stricte jusqu'ici. Et que va-t-on pouvoir faire de plus ?

Pour le reste, il n'y a aucune mesure nouvelle. Cela signifie que la fraude fiscale et l'évasion des capitaux vont continuer comme elles se manifestent depuis plusieurs mois, voire depuis plusieurs années. La seule mesure nouvelle est de modifier, déjà, la loi budgétaire qui a été votée par la même majorité il y a quelques mois à peine. En fait, on nous dit que le décumul sera limité à un milliard et demi.

M. Martens, Premier Ministre. — Un million et demi.

M. de Wasseige. — Vous avez raison, un million et demi, alors qu'il allait plus haut antérieurement.

Chez nous, dans les usines, quand une direction hésitante prend de mauvaises décisions, on dit : « Faire et défaire, c'est toujours travailler. » J'apprends aujourd'hui, que faire et défaire, c'est toujours gouverner.

M. Martens, Premier Ministre. — Vous êtes contre ?

M. de Wasseige. — Absolument pas.

Nous avions à l'époque déposé un amendement qui limitait précisément le décumul à un million et demi.

M. Martens, Premier Ministre. — Donc, vous êtes pour ?

M. Bonmariage. — C'est la méthode de gouverner et non la mesure que nous discutons.

M. de Wasseige. — Je suis pour cette mesure, mais je constate qu'elle est la seule à figurer dans la politique fiscale.

M. Martens, Premier Ministre. — Non, il y en a d'autres.

M. de Wasseige. — Il s'agit plutôt d'intentions, de déclarations, de vœux pieux mais qui ne sont pas, Monsieur le Premier Ministre, des mesures concrètes.

Quant aux autres entreprises, on aurait pu s'attendre à un tout cohérent. Or, qu'y trouve-t-on ? Que l'on va, une fois de plus, appliquer strictement les programmes de restructuration relatifs aux secteurs dits nationaux tels la sidérurgie, le textile, la construction navale, et ce, sous le chapeau de politique de l'emploi. Or, tout le monde le sait, ces mesures ne peuvent aboutir qu'à des réductions d'emplois. En outre, on ne trouve pas les mesures de reconversion ou de développement qu'on était en droit d'espérer.

Ce fait nous révèle deux injustices flagrantes.

La première est le traitement différent des entreprises suivant qu'elles se trouvent au nord ou au sud du pays. J'ai déjà eu l'occasion, depuis dix-huit mois, de revenir sur ce problème. J'ai donné des exemples de la sidérurgie et les chiffres que j'ai cités à cette tribune n'ont jamais été démentis. Ils sont la preuve que les entreprises wallonnes sont moins bien traitées que les entreprises flamandes.

La deuxième injustice touche les travailleurs. Des restructurations, telles qu'elles sont opérées dans les différents secteurs, visent à sauvegarder et à maintenir en vie des entreprises qui seraient, sans cela, en faillite, entraînant des pertes considérables pour les groupes financiers ou industriels actionnaires de ces sociétés, plutôt que de maintenir l'emploi. On se trouve en fait devant la même logique gouvernementale que celle qui a présidé à la fermeture échelonnée des charbonnages wallons. Cette mesure a abouti à la perte de plus de cent mille emplois, sans reconversion et instauration d'aucune nouvelle activité créatrice

d'emplois, tandis que les groupes financiers, actionnaires de ces charbonnages, pouvaient retirer élégamment leur épingle du jeu, refaire leurs capitaux et continuer à gérer un patrimoine immobilier, ce qu'ils font encore actuellement.

Pas un mot et pas de mesure concrète en ce qui concerne la reconversion.

A ce sujet les seuls éléments figurant dans l'accord de gouvernement consistent en quatre lignes : « Les moyens financiers nécessaires seront mis à la disposition du Fonds de rénovation industrielle. » Pas d'autres mesures. Le vide absolu. La reconversion est laissée à l'abandon. Par contre, comment le gouvernement va-t-il relancer l'emploi ? Il donne lui-même la réponse : par une modération réelle des revenus. Les mots sont soulignés dans l'accord de gouvernement. Comment est-il possible que des gens sensés, des gens qui devraient connaître la situation économique du pays et des régions puissent croire qu'une politique de déflation, parce que c'est bien de cela qu'il s'agit ici, va pouvoir relancer l'emploi ?

Déjà le système économique lui-même, au travers de sa propre crise, est dans une phase de déflation : ralentissement net de l'activité économique, diminution de l'emploi, diminution des revenus salariaux.

Le poids gouvernemental s'ajoutant à cette réalité économique va approfondir encore la déflation, ce qui ne peut avoir qu'un seul résultat : diminuer la demande privée et les investissements privés et par là, provoquer de nouvelles pertes d'emploi tant parmi les travailleurs que parmi les commerçants, les artisans, les indépendants, les agriculteurs et les petites entreprises. Toutes personnes et activités directement liées à la consommation privée.

Voilà comment le gouvernement poursuit une politique de l'emploi !

Pour lui, concrètement, si nous lisons les textes, c'est réduire la charge salariale des grandes entreprises des secteurs déjà forts, des multinationales ou d'autres groupes financiers et faire payer la note par un chômage accru. C'est, hélas, la réalité que recouvrent les mesures proposées.

J'en arrive à la politique industrielle et à la politique énergétique.

Bien que déclarées plus que jamais au centre des préoccupations, les mesures proposées en vue d'une reconversion, d'une rénovation industrielle une fois de plus favorisent ou tendent à favoriser les entreprises et groupes existants et l'on sait combien dans l'ensemble cela inclut un certain nombre d'entreprises dynamiques, on sait combien traditionnelles sont nos groupes financiers qui détiennent la plus grande part du pouvoir économique. Ici, on va leur attribuer des aides financières supplémentaires.

Il est douteux que tout cela se traduise en activités nouvelles pour le pays, pour les régions qui en ont tant besoin, surtout en Wallonie.

Ne serait-il pas plus utile de faire surgir de nouvelles entreprises plutôt que d'arroser encore celles qui existent ?

Par ailleurs, curieusement rien n'est dit dans tout l'accord gouvernemental de la politique monétaire. Il y est question de modération des revenus mais pas de modération des taux d'intérêts.

On sait combien les taux d'intérêt extrêmement élevés que nous connaissons pèsent lourdement sur les comptabilités des entreprises. On nous dit que notre charge salariale est trop élevée et que cela met en question la compétitivité de nos entreprises. On peut se demander si cette compétitivité n'est pas aussi gravement mise en question par nos taux d'intérêt trop élevés. C'est pourtant le point essentiel d'une véritable politique industrielle.

En ce qui concerne la politique énergétique, l'accent est mis très fortement, et l'on peut s'en réjouir, sur les mesures d'économie et de meilleure utilisation de l'énergie. Cependant, on se trouve ici, par rapport aux déclarations antérieures, devant une intention dont il faudra mesurer la valeur aux actes concrets qui seront posés.

En effet, nous lisons dans le texte de la déclaration que cette politique ne portera ses fruits qu'à plus long terme et que c'est à l'issue du débat parlementaire sur les options fondamentales de la politique énergétique, qu'on élaborera un plan global énergétique. Une fois de plus, cela signifie, en clair, que les décisions sont reportées à plus tard et que nous sommes dans une situation de non-décision. Le livre blanc date d'il y a deux ans; le gouvernement précédent préparait aussi un livre blanc. Finalement on promet depuis trois ans un débat sur la politique énergétique et entre-temps, cet état de non-décision profite aux entreprises existantes; celles-ci continuent, qu'il s'agisse de sociétés d'électricité, de sociétés pétrolières ou de vendeurs d'énergie, à exercer leur stratégie antérieure. Voilà où nous mène l'absence de décision.

Cela signifie tout aussi clairement que le développement actuel du secteur nucléaire continuera à s'accroître, malgré la réaffirmation une fois de plus du moratoire.

M. De Bondt. — Quel moratoire ?

M. de Wasseige. — C'est vrai, on pourrait d'ailleurs se demander quelle est la signification réelle du moratoire. J'ai posé à plusieurs reprises, à cette tribune, des questions très précises à ce sujet. Je n'ai jamais obtenu de réponse quant à savoir ce que signifiait l'affirmation du maintien du moratoire en ce qui concerne l'énergie nucléaire. Cela veut-il dire qu'on mettra en route Doel III, Doel IV en ensuite Tihange II et Tihange III ? Après cela, ne créera-t-on pas d'autres centrales sur le territoire belge ou en mer ? Cela signifie-t-il que ni l'Etat, ni les organismes publics belges, ni les sociétés belges, ni les sociétés privées belges, ne prendront plus de participation dans les centrales nucléaires étrangères ? Le problème est d'une grande actualité puisque les sociétés d'électricité belges pourraient, dit-on, prendre une participation dans la centrale de Chooz que l'EDF se propose d'installer à nos frontières.

Cela signifie-t-il que le gouvernement s'opposera au projet d'implantation d'une nouvelle centrale nucléaire, précisément à Chooz ? N'y aura-t-il plus d'engagements nouveaux dans le prototype surrégénérateur de Kalkar, puisque tous les engagements antérieurs ont été tenus ? Cela signifie-t-il que les travaux de remise en marche de l'usine Eurochemic n'auront pas lieu ?

Voilà une série de questions, et l'on pourrait en ajouter d'autres, qui méritent une réponse si l'on veut que le mot « moratoire » et la décision du moratoire sur le nucléaire aient un sens concret.

En conclusion, le point principal de la politique économique du gouvernement reste, de toute évidence, la modération des revenus. Personne ne s'y est d'ailleurs trompé. C'est là non seulement une erreur d'appréciation grave de la situation économique actuelle et de la nature de la crise, mais aussi une injustice profonde.

Penser que le Belge vit au-dessus de ses moyens est une erreur. Ce qui est vrai, c'est que l'Etat vit au-dessus de ses moyens parce que, depuis des années, les majorités qui ont fait les gouvernements successifs, et surtout les partis de ces majorités qui se sont toujours trouvés au pouvoir ont été incapables de gérer l'Etat, c'est-à-dire, en termes de gestion, de faire et d'opérer des choix réels. Au contraire, ils ont accepté de cumuler, sur les budgets de l'Etat, les revendications de tous les groupes et surtout de la région flamande.

Voilà la réalité. Et maintenant, loin de reconnaître ces faits et d'y apporter les correctifs nécessaires, le gouvernement fait croire aux citoyens qu'ils sont, eux, responsables des difficultés.

Ce faisant, le gouvernement se fait le relais, avec tout le poids qu'il peut encore apporter dans ce pays, d'un discours et d'une politique de droite, celle qui est intéressée à l'ordre pour tous et aux privilèges pour certains. De cela, il faut être conscient.

Mais une telle politique économique ne peut rétablir l'équilibre des finances publiques, non seulement parce que le gouvernement ne fait aucun choix dans les dépenses, en sacrifiant ce qui peut l'être, mais parce que, en elle-même, elle va contribuer à augmenter les charges et à diminuer les rentrées.

En effet, je l'ai prouvé, une politique déflationniste entraînera une réduction d'activité et donc de rentrées pour l'Etat, qu'il s'agisse de la TVA, d'impôts sur les revenus ou d'impôts sur les sociétés.

Par contre, l'effet négatif d'une telle politique sur l'emploi avec pour conséquence l'accroissement du chômage aura pour résultat d'augmenter les dépenses.

Telles sont, à mon avis, les graves erreurs de cette politique économique.

Mais c'est aussi une injustice, parce que, finalement, quoi qu'on dise, la charge en retombera sur les revenus les plus modestes. Les chiffres sont d'ailleurs là pour le démontrer. Les revenus les plus bas augmentent plus lentement que les plus hauts revenus. Les données publiées par le ministre des Finances en ce qui concerne les déclarations fiscales le prouvent à suffisance.

Chacun sait en outre, que la fraude fiscale est plus importante sur les hauts revenus, ce qui accentue encore l'écart. Finalement, c'est là une politique qui accroît les inégalités.

Telles sont, Monsieur le Premier Ministre, les raisons économiques et sociales pour lesquelles nous ne pouvons pas vous suivre ni avoir quelque confiance que ce soit dans le programme que vous nous proposez aujourd'hui, malgré les bonnes intentions qu'il contient. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van den Eynden.

De heer Van den Eynden. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Dames en Heren Ministers en Staatssecretarissen, waarde collega's, de socialistische Senaatsfractie, waarvan ik fier ben deel uit te maken, heeft met veel genoegen vastgesteld dat eindelijk een

regering zich bij prioriteit wil bezighouden met de sociaal-economische toestand van ons land. Het verheugt ons dat eindelijk weer de weg van de rede werd ingeslagen en dat de fundamentele problemen opnieuw op de voorgrond komen. De hachelijke sociaal-economische toestand waarin België verkeert, vereist inderdaad een ijzersterke wil en een doortastende creativiteitszin vanwege een regering, die bij voorrang een herstel van onze economie wil bewerkstelligen. Aangezien verschillende keren in de regeringsverklaring en het regeerakkoord gerefererd wordt naar die wil, zal de socialistische senaatsfractie deze regering steunen.

Het zij mij nochtans toegestaan, Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Dames en Heren, enkele kanttekeningen te maken. Ik ben het volmondig eens dat het belangrijkste punt van het herstelplan, ongetwijfeld het tewerkstellingsbeleid is. Dat de regering daarom beziel is met de zorg om nieuwe arbeidsplaatsen te scheppen en de teruggang van de bestaande werkgelegenheid af te remmen, lijdt geen twijfel. Soms blijkt echter bezieling niet voldoende te zijn en blijven concrete daden wel eens achterwege.

Deze besluiteloosheid heeft dan ook tot gevolg dat een belangrijke werkloosheid zich manifesteert in voor onze economie vitale sectoren en dat een gewest als de provincie Antwerpen, dat voor circa 20 pct. bijdraagt tot het bruto nationaal produkt en voor circa 34 pct. tot het Vlaams regionaal produkt, bedreigd wordt met een crisis, vergelijkbaar met de staalcrisis in Wallonië.

Inderdaad drie industriële sectoren schragen de zogenaamde groeipool Antwerpen : de chemische industrie, de telecommunicatienijverheid en de automobielmontage. Daar waar verhoopt wordt dat de chemische en petrochemische nijverheid in de eerstkomende vijf jaar stand zal houden, zal voor beide andere sectoren een bijzondere waakzaamheid aan de dag gelegd moeten worden, wil een ineenstorting worden voorkomen. Zowel de telecommunicatie als de automontage moeten kunnen vertrekken van een vrij stabiele minimale binnenlandse afzetmarkt, ten einde creatief en ononderbroken buitenlandse markten te kunnen ontginnen. Deze binnenlandse markt is voor hen echter niet meer gegarandeerd, enerzijds omwille van besluiteloosheid te wijten aan budgettaire toestanden en regionaal gekibbel, anderzijds omwille van een beleid gericht op het zoeken naar nieuwe fiscale ontvangsten en de bevordering van het openbaar vervoer.

Deze beweringen kracht bijzetten, lijkt mij niet zeer moeilijk. Beschouwen we eerst even de telecommunicatie. In een nota van 3 maart 1980 verklaart de toenmalige minister van PTT, de heer Baudson, dat bepaalde technologische vernieuwingen, gekend onder het 140 M bit-systeem, een dringend karakter vertonen voor onze ganse Belgische telefoniesector. Mag ik enkele passages uit deze nota citeren : « Er dient inderdaad dringend tegemoet gekomen te worden aan de belangrijke toename van het interzoonale telefoonverkeer waarvan het verloop problemen stelt te wijten aan een kritische situatie op dat domein. » Mag ik er namens de socialistische fractie aan toevoegen dat recente persartikels en vakbondsstandpunten deze schrijnende situatie hebben aangeklaagd ?

Verderop in de nota stelt de heer Baudson het volgende : « Wordt deze bestelling nog verder vertraagd, door namelijk een programma-studie, dan betekent dit dat de reeds aangekochte 250 kilometer kabel voor de verbindingen tussen Brussel en Aalst, Gent, Mechelen, Antwerpen, Leuven, Borgworm, Luik en Bergen gedurende geruime tijd niet zullen worden uitgebaat. »

Alhoewel het Ministerieel Comité voor Economische en Sociale Coördinatie hiervan op de hoogte was, besliste het toch een programma-studie toe te vertrouwen aan het Coc. In het vervolg van de nota benadrukt de minister van PTT dat, ik citeer : « Een verder uitstel van de installatie van de digitale uitrustingen leidt tot een onaanvaardbare verzadiging van het interzonale telecommunicatienet. »

Tenslotte besluit de heer Baudson zijn nota, ingediend bij het MCESC op 3 maart laatstleden, met de woorden : « Kortom, de bestelling van de voornoemde uitrustingen moet zonder verder uitstel geschieden. »

De heer De Bondt. — U citeert een vertrouwelijke interne regeringsnota !

De heer Van den Eynden. — In mijn besluit zal het u duidelijk worden waarom ik daar naar verwijst.

Wel, Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, waarde collega's, tot op heden is ter zake nog steeds geen beslissing gevallen omwille van het feit dat sommigen, die ook vandaag deel uitmaken van deze regering, uw bezieling inzake tewerkstellingsbeleid, Mijnheer de Eerste Minister, gewoon wensen te beperken tot overheidspromotie op gewestelijk niveau. Wanneer deze regering onder haar tewerkstellingsbeleid verstaat dat de schepping of het behoud van arbeidsplaatsen moet bevorderd door miskenning van wetgeving en

economische realiteiten, dan zeg ik u bij voorbaat, Mijnheer de Eerste Minister, dat heel uw opzet tot mislukken gedoemd is. Tot de verantwoordelijken daarvoor wil ik de waarschuwing richten dat ons land en finaal ook de ganse bevolking niet gediend is met dergelijke kleinschalige visie.

Het is trouwens deze bekrompen benadering die ook gevolgd wordt bij de problemen van de automobielenindustrie. Hoe anders verklaren dat regeringsleden de crisis waar deze sector mee kampt en die, tussen haakjes, op rechtstreekse en onrechtstreekse wijze circa 335 000 mensen tewerkstelt, hetzij 10 pct. van de actieve bevolking, afschilderen als een regionaal probleem? Hoe is het mogelijk dat dergelijke misplaatste reacties worden opgebracht wanneer aangevoerd wordt dat het niet uitgesloten is dat in deze sector tegen 1985 vijftigduizend arbeidsplaatsen zouden kunnen verloren gaan? Mag ik dan niet de vraag stellen, Mijnheer de Eerste Minister, of bij dergelijke mentaliteit van sommige leden van uw regering, uw bezieling voor een waarachtig tewerkstellingsbeleid wel enige kans maakt?

Gelukkig voor ons was een ieder het in dit land eens dat de scheepsbouw-, scheepsherstelling, textiel en staalsector, basisindustriën voor België betekenden. Op grond daarvan heeft de regering ondersteuning kunnen verschaffen aan de in crisis verkerende staalsector, voornamelijk in Wallonië geconcentreerd, en aan de, vooral in Vlaanderen gecentraliseerde, textiel-, scheepsbouw- en scheepsherstellingssectoren.

Stel u even voor, Mijnheer de Eerste Minister, wat er van deze voor België vitale sectoren zou geworden zijn, indien ook daar hoofdzakelijk regionale overwegingen een rol zouden hebben gespeeld.

Het verheugt ons dan ook, Mijnheer de Eerste Minister, eindelijk een regeringsverklaring en regeerakkoord te mogen ontvangen waar de communautaire problemen op het achterplan worden gedrongen, en wij verhopende evenzeer dat bij de benadering van de economische problemen waar ons land mee kampt, de objectieve ontleding van de feiten, mag zegvieren op de communautaire passie en berekeningen.

Aansluitend daarbij, Mijnheer de Eerste Minister, zou ik, wat de scheepsbouw en scheepsherstelling betreft, uw vorige regering, en meer in het bijzonder de ministers van Arbeid en Tewerkstelling, Verkeerswezen en Economische Zaken, willen gelukwensen met hun initiatieven tot herstructurering. Mag ik echter voor de scheepsherstelling aandringen op speed in de uitwerking van de voorgestelde maatregelen en voor de scheepsbouw vragen naar een snelle afhandeling van de gedane studies en de uitwerking van concrete maatregelen, zoals ik er gesuggereerd heb bij mijn tussenkomst ter gelegenheid van de bespreking van de begroting van het departement Economische Zaken op 16 mei 1979?

Tenslotte moet het mij, Mijnheer de Eerste Minister, eveneens van het hart dat de beslissing van de regering van 9 augustus laatstleden in verband met de maximale uitbouw van de haven van Zeebrugge, evenzeer in tegenspraak lijkt met de regeringsopties inzake het te voeren tewerkstellingsbeleid. Dat men mij niet verkeerd begripe.

Het scheppen van enkele duizenden arbeidsplaatsen in Zeebrugge is een toe te juichen initiatief, voor zover vanzelfsprekend dit niet ten koste gaat van de tewerkstelling in andere delen van het land.

Ik verklaar mij nader :

Het zou inderdaad best mogelijk zijn dat de compensering van het verlies van ettelijke duizenden arbeidsplaatsen in het gewest Antwerpen door deze verstrekende regeringsbeslissing, door enkele duizenden nieuwe arbeidsplaatsen in het gewest Brugge een negatieve balans zou weergeven. Bovendien kan de vraag gesteld worden of het noodzakelijk is de grootst mogelijke uitbouw in zee voor Zeebrugge te beslissen om arbeidsplaatsen aldaar te scheppen.

Het lijkt even onwaarschijnlijk dat België nood heeft aan twee ultramoderne ertsoverslagterminals, aan scheepsherstellingsbedrijven in Antwerpen, de bestaande, en nieuwe in Zeebrugge. Hoe kleinschalig ook, aan container en ro-ro-accommodatie die zich richt tot dezelfde klanten, en dergelijke meer. Mijn vrees is, Mijnheer de Eerste Minister, dat door de beslissing van 9 augustus miljarden ter beschikking van de Zeebrugse haven worden gesteld, die uiteindelijk het beoogde rendement niet zullen bereiken.

Ik zou mij echter niet kunnen inbeelden dat de haven van Antwerpen de absoluut noodzakelijke miljardeninvesteringen om haar concurrentiepositie op internationaal vlak te kunnen vrijwaren, laat staan te verbeteren, nu zou moeten ontberen omwille van de krappe budgettaire situatie van ons land.

Een dergelijke beslissing zou inderdaad tot gevolg kunnen hebben dat België nog uitsluitend zou beschikken over zuivere tweederangshavens. Daarom acht ik de beslissing inzake de maximale uitbouw van Zeebrugge en de opgelegde voorwaarden voor de Antwerpse investe-

ringen een onverantwoorde en ondoordachte handelwijze, waarvan ik vurig verhoop, Mijnheer de Eerste Minister, dat zij zal kunnen omgebogen worden.

De heer Windels. — Is dat een nationale visie?

De heer Van den Eynden. — Tot besluit wens ik u en uw regering, Mijnheer de Eerste Minister, veel succes toe in het durvend initiatief dat erin bestaat in dit land een reëel tewerkstellingsbeleid te willen voeren. Het zal van u en uw medewerkers echter doortastendheid, visie en snelheid van handelen vereisen, maar vooral is er dringend nood om van de kleinschalige gewestpolitiek af te stappen naar een economische mentaliteit die ten gunste zou werken van de gehele arbeidersklasse en bevolking van dit land. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Payfa.

M. Payfa. — Monsieur le Premier Ministre, je désire attirer votre attention sur quelques points de votre déclaration, principalement en ce qui concerne la sécurité sociale et la politique du bien-être.

Je ne reprendrai pas, bien sûr, les remarques qui ont déjà été formulées sur ces sujets par d'autres membres de mon groupe et notamment par M. Delpérée qui a émis quelques critiques très pertinentes, puisque émanant d'une personnalité on ne peut plus compétente en ce domaine.

Tout d'abord, laissez-moi vous dire que je m'attendais à un document plus rénovateur que celui que vous proposez au Sénat à propos des « principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs »; je n'y ai trouvé qu'une répétition des principes qui sont ou devraient être d'application actuellement. Toutefois, ce projet sera, dites-vous, complété après avoir consulté les interlocuteurs sociaux.

A plusieurs reprises, vous annoncez ainsi certaines prises de décisions, mais après une concertation sociale préalable. Beaucoup de ces propositions me paraissent très importantes, notamment en matière de chômage, de pensions, dans le secteur assurance maladie-invalidité.

Ne croyez-vous pas, Monsieur le Premier Ministre, qu'il eût été préférable d'obtenir l'accord des interlocuteurs sociaux avant de faire de telles propositions parce que, s'il y a refus, rien d'important ne pourra être réalisé dans ces secteurs clefs et il ne restera rien dans ces domaines de votre déclaration et de votre accord de gouvernement?

Dans le secteur Ami, je relève encore que les partenaires de la Saint-Jean seront associés à la prise de certaines mesures. Associés, cela veut-il dire qu'ils pourront, comme dans toute concertation, influencer une décision ou bien seront-ils là pour entendre annoncer une décision déjà prise? Cela s'est déjà passé et a été la raison du refus de la poursuite des négociations avec le corps médical.

Dans le chapitre qui prévoit des économies à effectuer, pour un montant de huit milliards, vous prévoyez des profils médicaux et des contrôles quantitatifs en matière de prestations médicales; je suis d'accord, cela est nécessaire, mais j'ai déjà demandé au ministre de la Santé publique si les profils des patients ne pouvaient pas aussi être réalisés, ce qui aboutirait à un contrôle quantitatif des prestations par malade. Je n'ai jamais reçu de réponse. Aussi, je vous demande, Monsieur le Premier Ministre, si vous pouvez envisager ce contrôle et ce profil par patient.

Vous proposez également un renforcement des contrôles sur l'incapacité de travail. Comment allez-vous le réaliser? J'ai déjà fait une proposition dans ce sens; à mon avis, si le médecin traitant doit défendre son patient d'un point de vue santé, il n'est pas habilité à fixer le nombre de jours d'incapacité de travail; son rôle doit se limiter à déclarer son patient malade et capable ou non de se déplacer.

La durée de l'incapacité de travailler devrait être de la compétence de médecins-inspecteurs du travail. On a assisté au cours des dernières années à trop d'abus, qu'ils aient la concurrence médicale croissante en Belgique comme origine, ou qu'ils se trouvent dans le chef du patient qui a un intérêt immédiat à prolonger son congé, pour décider enfin de modifier radicalement le contrôle d'absences pour maladies.

Le chapitre III de l'accord de gouvernement concerne la politique du bien-être. Je voudrais ici, en fonction du glissement de certaines compétences aux régions et aux communautés, faire une remarque générale : les propositions que vous émettez, Monsieur le Premier Ministre, me paraissent intéressantes : meilleure organisation des soins de santé préventifs, possibilités de prestations sociales renforcées, soins à domicile coordonnés étendus; mais les moyens mis à la disposition

de ces régions et communautés seront-ils suffisants pour répondre à ces nouvelles demandes? Les CPAS qui déjà ont vu leurs missions élargies, seront-ils capables de supporter de nouvelles charges?

Je vis à Bruxelles, Monsieur le Premier Ministre, et vous connaissez bien les problèmes nés de la situation dite du statu quo et de la discrimination qui existe entre les institutions publiques et les institutions privées, des difficultés de fonctionnement du Comité de concertation, des ralentissements occasionnés par le changement de tutelle des commissions de programmation hospitalières. Croyez-vous qu'avant de réaliser la région de Bruxelles, que vous prévoyez pour la fin 1982, il sera possible de pratiquer une politique du bien-être à Bruxelles?

Je suis convaincu que non; vous n'y croyez pas.

Je terminerai en regrettant que la viabilité des hôpitaux et des établissements de soins ne soit envisagée que par la recherche de solutions aux problèmes actuels de trésorerie et des modalités d'intervention. En effet, si ces solutions sont attendues, à court terme, le problème des hôpitaux ne pourra se résoudre sans que l'on revise le système du financement. Car, actuellement, l'hôpital qui fonctionne normalement, sans répéter inutilement les actes techniques, est déficitaire: les médecins ne peuvent suppléer le prix de la journée d'entretien par ces honoraires. L'hôpital non déficitaire, s'il y en a, fonctionne avec des médecins qui ont compris l'intérêt d'une gestion commerciale poussant à l'acte médical rémunérateur.

Et c'est à cela que mène une politique hospitalière proposée par l'ancien ministre de la Santé, M. De Saegher: exploiter l'Ami et accentuer son déficit.

Soyez donc heureux, Monsieur le Premier Ministre, de constater que la plupart des institutions de soins sont encore déficitaires; et je vous demanderai de revoir le mode de financement des hôpitaux et des maisons de soins.

Mon groupe, étant donné toutes les lacunes de votre déclaration, notamment dans le secteur social, ne pourra évidemment vous apporter sa confiance. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandekerckhove.

De heer Vandekerckhove. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministers, geachte collega's, regeringscrisis en regeringsverklaringen volgen elkaar sneller op dan de seizoenen.

In dit Gezelle-jaar — ik denk dat het een Gezelle-jaar is want ik heb een aanbieding gekregen voor het inschrijven op de heruitgave van de volledige werken van Guido Gezelle — zou ik deze dichter kunnen citeren en zeggen «Hoe zeere vallen z'af».

De Romeinse cijfers, die men vroeger aan dynastieën Lodewijken, Karels en Filipsen heeft voorbehouden, worden nu gebruikt om de zoveelste regering van een zelfde Wilfried aan te duiden en dit in een tijdspanne die beter met weken en maanden, en straks misschien in dagen, kan worden uitgedrukt dan in jaren. (*Gelach.*)

Op zichzelf is dat allicht niet zo belangrijk. Het kan een teken zijn van instabiliteit, ware het niet dat het een symptoom is van een veel dieper liggende problematiek, die zich afspeelt op een achtergrond welke alsmäär angstaanjagender wordt.

Wie zijn oor te luisteren legt bij de bevolking — veel inspanning is daar momenteel niet voor nodig gezien het aantal decibels van de volkse uitleg alsmäär stijgt — merkt de groeiende onrust, uit onmacht geboren, die resulteert in een steeds meer voelbare en tastbare minachting voor politici en Parlement. De vraag naar de zin van de parlementaire democratie klinkt steeds luider. Ingevolge datzelfde gevoel van onmacht en frustratie beginnen ook velen in het Parlement zich af te vragen wat nog de zin en de inhoud is van een parlementair mandaat en of er nog een bijdrage, hetzij negatief hetzij positief, mogelijk is als men vaststelt hoe alles beperkt blijft tot een *logorrhée*, een waterval van woorden, een waterval waarbij de regering, zoals de eenden, niet eens meer nat wordt.

De ernst van deze vraagstelling naar het functioneren van die democratische instellingen is des te prangender omdat het gebeurt op een ogenblik dat ook de vraag rijst naar de toekomst zelf van deze instellingen.

Harrison Brown, auteur van het boek *The human future revisited*, vraagt zich inderdaad af of een parlementaire democratie de toekomst nog wel aankan. Hij heeft daarvoor goede argumenten:

— Vele beslissingen zijn zo complex geworden dat het niet altijd makkelijk of eenvoudig is om de diverse redenen die tot deze of gene beslissing hebben geleid, aan de bevolking duidelijk te maken;

— De meeste beslissingen die in de toekomst zullen moeten worden genomen zullen onvermijdelijk onpopulair zijn voor een of ander deel van de maatschappij, zo ze het al niet zijn voor de bevolking in haar geheel;

— Overeenstemming bekomen over de aard en de draagwijdte van de beslissingen wordt steeds moeilijker in het kader van de democratische overlegprocedures.

Hoe dan ook, alles laat voorzien dat in een nabije toekomst de democratische instellingen van de industriële landen onder steeds toenemende druk zullen komen te staan en dat de verleiding om deze instellingen en besluitvormingen voorbij te gaan altijd maar groter zal worden.

Het besluit van de schrijver is dan ook vrij somber: *Modern industrial civilisation is in mortal danger.*

Dit perspectief is eigenlijk een regelrechte uitdaging voor al wie nog wil en kan geloven in parlementaire democratie en in overlegstructuren. Dit vergt echter van ieder van de partners, zowel van het Parlement als van de regering, een uiterste behoedzaamheid voor elkaars prerogatieven.

Er wordt zoveel en sinds zoveel jaren gesproken over de herwaarder van het Parlement. En met «de Zwijger» zou ik zeggen — alhoewel «de Zwijger» en «Parlement» moeilijk met elkaar in overeenstemming te brengen zijn —: *Point n'est besoin d'espérer pour entreprendre.*

In de regeringsverklaring worden vele woorden en hoofdstukken gewijd aan de economische crisis en ook aan veel goed bedoelde voornemens.

Ik ben er mij van bewust dat het veel eenvoudiger is een diagnose te stellen dan om tot een therapie te besluiten. Veel grote therapeutische mogelijkheden zijn er niet meer. Ze zijn dan nog vrij drastisch van aard zodat de neiging *kurieren am Symptom* bijzonder voor de hand liggend is en hier dan ook wordt gebruikt.

Mijn vraag ligt eigenlijk dieper. Zijn de premissen en de uitgangspunten van deze regeringsverklaring nog wel juist? Of zijn wij in de voorbije decennia te veel gewend geworden aan de ongebreidelde groei en zijn wij deze niet als regel gaan bekijken, waar hij in de loop van de geschiedenis veelal uitzondering is geweest? Zijn de vele mooie plannen voor een nieuw industrieel beleid, hoewel het allemaal niet zo nieuw meer is, niet een weinig overenthousiast? Hoe denkt u op korte of op halflange termijn dit industriële beleid om te buigen tot een meer moderne en gesofistikeerde techniek en tegelijkertijd de tewerkstelling op peil te houden, rekening houdend met de sterke automatisatietendenzen die daaraan verbonden zijn? Is het ene niet tegenstrijdig met het andere?

Zoals Dahrendorf in *The Guardian* heeft opgemerkt heeft de onmacht van de regering om de inflatie doelmatig te bestrijden teweeg gebracht dat er meer en meer een weerzin ontstaat tegen het sparen met als gevolg een omkering van de morele waarden. Sinds enkele eeuwen was onze toekomstproblematiek en onze ethiek vooral afgestemd op de voorbereiding van de toekomst: «de betere wereld voor onze kinderen». Deze ethiek is ingestort en vervallen door een *carpe diem*-mentaliteit, de neiging om zoveel mogelijk nu te consumeren. «Wat ik gehad heb, kan men mij niet meer afnemen en laat morgen maar morgen wezen.»

Het is dus de vraag of uw premissen wel juist zijn, en of wij niet staan voor veel ingrijpende veranderingen in deze maatschappij. Is het tegenover dit somber toekomstperspectief dat wij deze regeringsverklaring moeten zien?

U noemt het een reddingsplan. Het is een wat te grootse naam voor iets dat vaak enorme wensen en goed bedoelde voornemens zijn, met misschien enkele afdoende concrete maatregelen die dan nog aan de sociale partners moeten worden voorgelegd, zodat uw reddingsplan voor een groot gedeelte erg voorwaardelijk is. De vraag is of u nog vóór het uitvoeren ervan niet zult worden overvallen door de werkelijke begrotingscijfers, door de onvermijdelijke benarde financiële situatie van dit land dat in snel tempo zijn eigen vermogen opeet. Uw reddingsplan, Mijnheer de Eerste Minister, zal dan niet eens meer een reddingsboei blijken te zijn.

Ik dacht dat het eerlijker, moediger en ook heilzamer voor onze maatschappij zou zijn wanneer wij concreet zouden durven stellen dat wij moeilijke tijden tegemoet gaan, dat de plannen om daaraan te dokteren niet eenvoudig zullen zijn, en dat wij allen aan matiging moeten doen in plaats van in veel woorden en in veel zinnen een reddingsplan te presenteren dat er geen is. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Canipel.

De heer Canipel. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Dames en Heren Ministers, geachte collega's, wij zijn het volkomen eens met de Premier wanneer hij zegt in zijn regeringsverklaring: «De regering stelt zich thans aan u voor met een globaal sociaal-economisch herstelplan, dat het sluitstuk vormt van de rege-

ringsverklaring en van het regeerakkoord.» Wij hebben al te lang gedokterd aan de institutionele hervormingen en dat tijdens een periode van een bijna uitzichtloze economische crisissituatie. Het overdadig aandacht besteden aan de communautaire problemen heeft onze budgettaire en economische toestand in versnelde trend laten verslechteren.

Als Vlaams socialist wil ik mijn medewerking verlenen aan de doeleinden vervat in het regeerakkoord, al is het dan toch met enige reserve ten opzichte van de matiging van wedden en lonen.

Het verheugt ons dat deze materie moet worden gerealiseerd via het systeem van de collectieve arbeidsovereenkomsten. Wij vinden het ook belangrijk dat zeer binnenkort de regering de sociale partners zal uitnodigen. Hopelijk worden tijdens deze belangrijke onderhandelingen efficiënte oplossingen gevonden. Hier begint nu onze twijfel, want indien resultaten uitblijven zal de regering zelf de gepaste maatregelen opleggen, hoogst waarschijnlijk steunend op één van de drie aangekondigde alternatieven.

Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, het land heeft in de huidige omstandigheden dringend sociale rust nodig en het zou onverstandig zijn bepaalde alternatieven op te dringen die de inkomensmatiging niet aan strenge voorwaarden onderwerpen. Ik verklaar me nader : geen enkel der drie alternatieven geeft een stevige waarborg dat de solidariteit onder de verschillende bevolkingsklassen kan worden gerealiseerd.

De loon- en wedde-evolutie gedurende twee jaren beperken tot de indexaanpassing, bijvoorbeeld, veroordeelt de arbeiders met minderwaardige lonen tot het cliché gedurende twee jaren van hun situatie, terwijl de uitermate hoge wedden minder gevoelig zijn voor deze matiging.

Wij zijn eerder van oordeel dat de lagere lonen de kans moeten krijgen zich te ontplooiën maar dat daarentegen een aftopping zou moeten worden opgelegd aan de zeer hoge wedden.

De heer Martens, Eerste Minister. — De bescheiden lonen zijn toch uitgezonderd, Mijnheer Canipel.

De *garde-fous*, zoals men zegt, zijn het behoud van de indexering, de uitzondering van de bescheiden lonen en, tenslotte, de lonen voor ongezond en gevaarlijk werk.

De heer De Bondt. — Dat weet de heer Canipel toch.

De heer Canipel. — Dat weet ik inderdaad. Ik geloof echter dat de zeer bescheiden inkomens juist niet ressorteren onder de industriële sector en dat er nog veel minderwaardige lonen worden uitbetaald, zoals, bijvoorbeeld, op plaatsen waar er geen strijd bare vakbondsafvaardiging is.

De heer Martens, Eerste Minister. — Wij hebben dit reeds voorzien, Mijnheer Canipel. Dit is reeds vorig jaar tijdens het sociaal overleg ter sprake gekomen. Wij hebben gesteld dat de minimumlonen zouden worden aangepast.

De heer Canipel. — Bovendien, Mijnheer de Eerste Minister, kan inkomensmatiging slechts worden aanvaard indien er een streng prijsbeleid wordt gevoerd en indien de resultaten van de inkomensmatiging integraal worden aangewend om de tewerkstelling te bevorderen.

De regeringen hebben voldoende onderstreept dat absolute voorrang diende te worden verleend aan de tewerkstelling. Het komt erop aan dat nu werkelijk in die zin wordt gehandeld. In 1980 zijn er meer dan 300 000 volledig werklozen. Het kunnen er 500 000 worden in 1985.

Het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen is zeker de meest wenselijke oplossing om de werkloosheid te bestrijden. Dat veronderstelt echter een belangrijke en aanhoudende groei, wat op korte termijn onhaalbaar lijkt.

Anderzijds moet het nieuw industrieel beleid, waarvan de gevolgen geleidelijk voelbaar zullen worden, ertoe bijdragen de herstructurering en de reconversie van de traditionele sectoren te verzekeren en de industriële structuur naar hoogwaardige produkten te oriënteren ten einde duurzame werkgelegenheid te scheppen.

De opslorping van de huidige werkloosheid en de toevloed van bijkomende werkzoekenden in de komende jaren eisen een actief tewerkstellingsbeleid dat zorgt voor een betere inkomensverdeling en een hoofdfactor vormt voor de ondersteuning van de vraag. Wegens de context van de crisis en de hoge werkloosheid is het dus van belang, dat vlug rechtstreekse acties voor de uitbreiding van de werkgelegenheid worden ondernomen, onder meer door te streven naar een billijke verdeling van het arbeidsvolume. In dat verband menen wij dat een blijvende aandacht dient verleend te worden aan de vermindering van de arbeidsduur.

Dit beleid is een daad van interprofessionele solidariteit, die onontbeerlijk is in de strijd tegen de werkloosheid en voor een rechtvaardiger verdeling van het beschikbaar werk.

Verder komen in aanmerking : behoud en verbetering van het brugpensioenstelsel; organisatie van de deeltijdse arbeid volgens het advies van de Nationale Arbeidsraad; strijd tegen de cumulatie; strijd tegen sluik- en zwartwerk; strijd tegen overuren; grotere soepelheid in verband met het werk (glijdende uren — tijdelijke onderbreking van het werk — soepele overgang naar de pensioengerechtigde leeftijd).

Bovendien dringen wij aan op een harmonisering van de verschillende statuten die er bestaan bij de tewerkstelling van werklozen door de organisatie van een nieuw arbeidscircuit om de structurele werkloosheid aan te passen.

Het recht op arbeid zal voor zowat 100 000 werklozen die sinds meer dan twee jaar zonder werk zitten, een abstracte slogan blijven. Speciale openbare programma's zouden die structurele werklozen een sociaal nuttig werk moeten geven in een speciaal circuit.

Terwijl we het hebben over de zorg voor de tewerkstelling op nationaal vlak durven we het aan, de aandacht te vestigen op een gewestelijk probleem. De Genste kanaalzone is niettegenstaande de economische recessie een expanderend industriegebied. De inspanningen aan te trekken, werden met succes bekroond. Willen we echter deze trend bestendigen, dan kunnen we niet blind zijn voor de verdere uitbouw van de Gentse zeehaven.

Mijnheer de Eerste Minister, Gent is bezorgd over de toekomst van haar haven, voornamelijk in het licht van recente gebeurtenissen.

Gent heeft een tienjarenplan in verband met de uitbouw van de haven uitgewerkt. Gedurende deze periode worden er elk jaar werken gepland, die echter volledig afhankelijk zijn van het normaal doorstromen van de door de Staat verleende subsidies. Sommige werken worden door de Staat voor 100 pct., andere voor 60 pct. gesubsidieerd. Iedereen weet dat we ons in volle crisisperiode bevinden en dat de staatsfinanciën er zeker niet schitterend voorstaan.

Daar er echter ontzaglijke bedragen naar Zeebrugge gaan, worden de voor Gent — en ook voor Antwerpen — bestemde kredieten beperkt. De financiële achterstand, die hierdoor wordt opgelopen maakt dat de werken in het vooruitzicht gesteld voor 1981 voor driekwart onuitvoerbaar zullen zijn. Dit is geen veronderstelling, maar een harde realiteit.

Er is ook geen einde te voorzien aan deze toestand want, eens dat de Zeebrugse uitbreiding zal zijn gerealiseerd, zal men er steeds meer geld moeten blijven inpompen om de zaak rendabel te houden en te maken.

Denken we hier alleen nog maar aan de noodzakelijke baggerwerken, die het mogelijk moeten maken de zeer grote schepen te ontvangen. Nautische deskundigen verzekeren dat een maximumdiepgang van 15,60 meter voor de haven van Zeebrugge haalbaar is, en dat deze diepgang ook volstaat voor de LNG-schepen. Voor de erstankers is een diepgang van 17 meter nodig, wat volgens dezelfde deskundigen niet haalbaar is. Eén en ander wettigt dan ook de vraag of de nieuwe zee-sluis van 125 000 ton er dan wel nodig was.

De heer Chabert, Minister van Openbare Werken en Institutionele Hervormingen. — U weet toch dat die sluis van 125 000 ton gebouwd is en in 1982 operationeel wordt?

De heer Wyninckx. — Wij weten natuurlijk ook wel door wie zij gebouwd is.

De heer Canipel. — In het Gentse tienjarenplan werd voor haven en kanaal een diepgang gepland van 18 meter. Deze diepgang wordt gewettigd door de reeds bestaande en aan uitbreiding onderhevige trajecten, die evenwel door de grootste Zeebrugse plannen in het gedrang dreigen te komen.

Een van de eisen waarop Gent staat is het optimaal kunnen benutten van de huidige toegangsmogelijkheden. Hierin speelt de Terneuzense Westsluis van 60 000 ton een belangrijke rol.

Men is van de oorspronkelijk toegelaten afmetingen afgestapt en momenteel mogen grotere schepen in de sluis schutten, namelijk 75 000 ton. Dit is echter niet voldoende. Om te beantwoorden aan de noden van de bestaande trajecten wenst Gent een nieuwe zeesluis te Terneuzen van 125 000 ton en de daaruit voortvloeiende aanpassing van kanaal en haven. Een door de Gentse autoriteiten in het leven geroepen werkgroep, maakt een uitgebreide studie over het probleem en zal de uitslag ervan omstreeks het einde van dit jaar op tafel leggen.

De heer Windels. — Die is dan wel nodig!

De heer Canipel. — Het grootste gevaar voor Gent schuilt in de achterhaven van Zeebrugge.

De heer Windels. — Dat gebied is maar 800 hectare groot. Dat is een peulschil.

De heer Canipel. — Daar bestaat het plan — er is echter nog niets definitiefs beslist — een nieuwe cokesfabriek op te richten en het massagoedoverslagbedrijf Seabulk te vestigen. In dit bedrijf zijn onder meer geïnteresseerd: Frère & Cy van Charleroi, Sidmar, Gent, en de NMBS. Indien deze vestiging er komt, dan zouden voor Gent, en voor Antwerpen, belangrijke kolen- en ertstrafieken verloren kunnen gaan, te meer nog omdat de Zeebrugse concurrentie fel in de hand zou gewerkt worden door het eventueel toekennen van verlaagde spoortarieven, wat zou neerkomen op een oneerlijke concurrentie.

Ziedaar, Mijnheer de Eerste Minister, enkele en fundamentele Gentse opmerkingen, waarvoor wij uw aandacht vragen. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan Mevr. Bernaerts.

Mevr. Bernaerts-Viroux. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Dames en Heren Ministers, ik beperk mijn uiteenzetting tot de problemen van de zelfstandigen en tot sommige sociale aspecten.

De zelfstandigen zijn zoals de arbeiders en bedienden, doordrongen van het feit dat de welvaart en de veiligheid van de enen afhankelijk zijn van de welvaart en de veiligheid van de anderen.

De kleine en middelgrote bedrijven verschaffen werk aan 53 pct. van de werknemers in de particuliere sector en verzekeren aldus de broodwinning van ruim één miljoen mensen.

Ondanks de crisis, zou dit aantal aanmerkelijk kunnen stijgen indien zij hun bestaan niet vergeldt tegen door overdreven lasten en door een geldverslindende en kwelzieke bureaucratie.

Zij komen op voor de produktiemaking van het loon der werkers en verzetten zich dan ook tegen elk loonmatigingsbeleid, omdat dit enkel kan uitdraaien op een vermindering van de consumptie en een vergering van de crisis.

Integendeel, moet alles in het werk worden gesteld om de koopkracht van de werknemers te verhogen en de rentabiliteit van de bedrijven te herstellen, ervan uitgaande dat de oplossing te vinden is in een hervorming van het belastingstelsel waarmee de bestraffing van het bedrijfsinkomen zou ophouden.

De financiële ondergang van de sociale realisaties kan enkel worden afgewend indien het land weer echt geleid wordt, niet door showmensen maar door staatslieden, door denkers en hervormers die hernieuwingsplannen kunnen opstellen en realiseren, door beheerders die voldoende verantwoordelijkheidsbesef hebben, door economen die zich enkel laten leiden door de wil om de overheidsfinanciën te saneren.

Werklozensteun zou moeten worden verleend naar evenredigheid met het gepresterde aantal jaren arbeid en de betaalde RSZ-bijdragen.

Kinderbijslag moet degressief zijn, de kosten voor het eerste kind zijn altijd hoger dan voor de volgende.

De hervorming van de sociale zekerheid moet zodanig gebeuren dat een billijke herverdeling verzekerd wordt zonder telkens dezelfde werkende klasse te plunderen ten voordele van de beschermelingen van de vakbonden. *(Applaus op enkele banken van de Volksunie.)*

M. le Président. — La parole est à M. Noël de Burlin.

M. Noël de Burlin. — Monsieur le Président, Monsieur le Premier Ministre, Mesdames, Messieurs, l'exécutif prend donc enfin conscience et fait prendre conscience à la population de ce que le délabrement économique et donc bientôt social atteint un point tel que notre population tout entière en subira les conséquences et son avenir en sera dangereusement menacé. Cela ne se passerait pas, proclame-t-il encore, si des nouvelles mesures énergiques de redressement étaient bientôt adoptées. Les adopter, tel est le projet du gouvernement. Voilà enfin que la problématique économique et sociale passe à l'avant-plan et passe toute autre préoccupation.

Mais quelle que soit l'intention louable du plan de redressement, tout dépendra des moyens sur lesquels nous aurons, comme parlementaires, à nous pencher, mais dont il ne faudrait pas qu'ils soient circonscrits au plus petit commun dénominateur issu de la concertation sociale avec les interlocuteurs sociaux.

A ceux-ci, le gouvernement se contente souvent dans son plan de « proposer », de « soumettre » des mesures. Est-ce faire preuve d'esprit de décision ?

Peut-être, si tout devait se dérouler selon le plan, pourrait-on espérer un redressement. Mais il est un certain nombre de doutes à dissiper et de choix à trancher dans la transparence pour tabler sur un redressement.

Avant d'épingler quelques techniques douteuses, que penser du plan en général ? Son style n'est pas « emballant » et n'a rien pour électriser l'esprit d'entreprise et pour motiver les travailleurs et cadres. Il mentionne trop fréquemment les concepts usés, propres à la redistribution administrative des ressources, de primes, subsides, subventions, aides, détaxation, contrats de développement, comme si les économies les plus performantes du monde y avaient jamais eu recours, comme si le Japon se complaisait dans cette philosophie interventionniste.

On y trouve inévitablement l'illusion que l'on s'en tirera à travers de nouveaux échafaudages institutionnels, de nouvelles institutions. On ne se pose pas le problème coût/bénéfice à leur égard. C'est donc, une fois de plus, de nouveaux dispositifs et institutions que l'on nous annonce et qui ne convaincront aucun agent économique dans la vie active; ainsi, par exemple, une banque de données technologiques, un élargissement du Fonds de Rénovation industrielle, le doublement de la SDRB par la SRIB, etc. Aucune institution éventuellement désuète ou qui fonctionne dans le vide par inertie n'est mise en cause, parmi toutes celles qui suscitent la douce hilarité des observateurs un peu spécialisés, par exemple l'Opi, l'Office de promotion industrielle, qui n'a de réputé que sa salle à manger.

Il est beaucoup question en revanche de traquer, réglementer et contraindre. Ainsi en va-t-il de cette obligation aux bénéficiaires de hauts revenus de souscrire à des fonds d'Etat et actions industrielles. Le grand nombre de ceux qui le faisaient librement ne le feront évidemment plus d'eux-mêmes et dès maintenant s'abstiennent pour que ce qu'ils auraient épargné le soit dans le quota. Au total, il y aura moins d'épargne, puisque les intéressés se diront : « On m'oblige à faire ce que je faisais; c'est donc que ce n'était pas vraiment autant à mon avantage que je le pensais. » Bref, l'épargne forcée de demain sera inférieure à l'épargne libre qui hier, et aujourd'hui, était abondante.

Messieurs, ne croyez pas que les gens soient des robots inconscients et manipulables; on n'attrape pas les mouches avec du vinaigre. De tels projets, qui sentent évidemment le compromis à cet égard, sont vraiment « contre-productifs ».

Quant à la modération des revenus, de tous les revenus, de ceux des administrateurs réduits de 5 p.c. et sans indexation à ceux des salariés qui se contenteront de l'indexation, on peut l'admettre, en se disant : trop peu, trop tard. Mais il faut prendre garde aux conséquences déflationnistes cumulatives sur la consommation d'une modération portant sur les revenus dépensables et pas assez sur les charges et coûts indirects.

Que d'incertitudes renouvelées, créées de toute pièce par le fait même que tous les six mois, les nouveaux plans de redressement se succèdent et se compliquent !

Prenons le cas du capital à risque investissable dans l'industrie, dont vous reconnaissez — il était temps — non sans raison, la nécessité. Pour un actionnaire potentiel, c'est à n'y plus rien comprendre, notamment dans la combinaison dividendes d'impôts, à concurrence de 60 000 francs, crédit d'impôt désormais à 100 p.c. à concurrence de 75 000 francs. Tout ceci est fort loin de l'envergure et de la simplicité des dispositifs allemands et français, je pense plus particulièrement à la loi Maunoury. De grâce, simplifions.

Il est un autre cas où des intentions confuses, semble-t-il, à moitié conjurées, ont déjà eu un effet catastrophique. C'est celui de l'électricité. Si l'on avait obtempéré à certains ukases, le financement eût été bouleversé. Voilà bien un secteur où, par la force des choses, tout est question de conventions et de modalités, telles que la répartition entre communes, Etat et sociétés, permette à celles-ci de récolter chaque année les dizaines de milliards requis par les investissements. Que signifierait, si l'on n'y prend garde, une modification des règles du jeu en cours de route, soi-disant à l'encontre du secteur privé ? Qui allait vraiment, en définitive, être lésé ? Cette multitude d'épargnants, souvent modestes, qui étaient directement actionnaires des sociétés d'électricité ou indirectement actionnaires de sociétés à portefeuille et fonds communs de placement, cotisants de fonds de pension ou assurés des compagnies d'assurances. Derrière toutes ces institutions qui ont apporté leurs capitaux au secteur, il y a une multitude d'épargnants, y compris les clients assurés à la « Prévoyance sociale », qui détenaient comme tout le monde des titres du secteur.

En moyenne, durant les dix dernières années, ces épargnants ont tiré de l'épargne en capital à risque, qu'ils ont eu le civisme et le courage d'apporter au secteur, un rendement global net de 7 p.c. soit moins que la seule inflation. Et j'exclus du calcul le récent effondrement boursier.

Et l'on aurait voulu réduire le bénéfice distribuable à ces épargnants, et l'on se serait imaginé qu'il s'en serait encore trouvé pour souscrire à des émissions de titre ? Ce dernier secteur à avoir encore pu collecter du capital à risque ne l'aurait évidemment plus pu.

Cela aurait tout simplement déplacé le financement sur les pouvoirs publics qui ont déjà toutes les peines du monde à chercher — à ne plus pouvoir chercher qu'à l'étranger et en devises — plus de cent cinquante milliards annuellement.

Je prends acte que, face à une dégression idéologique aussi inutile, dont le bon sens a fait mesurer les conséquences, toute révision des arrangements actuels respecterait trois principes : Avis d'expert sera demandé au comité de contrôle dont les membres incontestablement intelligents, comprennent; il n'y aura pas de discrimination entre divers modes de distribution et entre les communes; garantie est donnée à chacun des secteurs de recourir au marché des capitaux selon les canaux appropriés à leur statut.

Mais, entre-temps, d'aucuns ont causé déjà bien des dégâts : d'abord une augmentation du risque aux yeux des épargnants qui le feront payer ensuite, une déperdition de recettes fiscales pour l'Etat, dès cette année, car des amortissements énormes auront à être consentis sur les dévalorisations boursières des titres détenus par les compagnies d'assurances et autres sociétés, enfin, une atteinte indirecte et potentielle au franc belge par le dégoût provoqué non seulement chez les Belges, mais surtout à l'étranger.

Bien sûr, d'aucuns souhaitent, selon leur logique et leurs convictions, la mort de l'économie libre du marché, du capitalisme comme ils disent. Helmut Schmidt n'en voudrait pas dans sa sociale-démocratie, mais ici en Belgique, qu'en est-il ?

En attendant, c'est à l'économie et au franc que l'on donne des coups bas, tout en prétendant gérer.

Nous attendons que le nouveau ministre des Finances réaffirme qu'il n'est pas question de dévaluer le franc au sein du système monétaire européen.

Ce plan de redressement comporte donc bien des écueils qu'il a fallu contourner, bien des compromis qui déçoivent les uns et les autres. C'est une ultime tentative de redressement, selon les voies classiques, n'en doutons pas.

Il n'était pas superflu que je fasse état de satisfaction et encense la charte de départ de la nouvelle équipe. Le meilleur service que je pouvais lui rendre était d'incriminer les faillites possibles. A ce stade et au vu des intentions proclamées, je n'ai pas le droit de refuser ma confiance. Au niveau des moyens qui seront mis en œuvre, notre vigilance sera néanmoins sans faiblesse. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Maes.

De heer Maes. — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Eerste Minister, Heren Ministres, Mevrouw en Heren Staatssecretarissen, geachte collega's, ik weet niet of het reeds kaderde in de algemene bezuinigings- en spaarzaamheidspolitiek, maar de regeringsverklaring die hier verleden vrijdag werd voorgelezen was in ieder geval vrij bondig in vergelijking met de voorgaande keren.

Dit was daarom niet slechter en men had er mijns inziens beter aan gedaan het daarbij te laten.

Het niet te zeer in detail treden had de regering wellicht wat meer soepelheid in de verwezenlijking van haar doeleinden gelaten en de oppositie had er zich ook kunnen en moeten toe beperken globale kritiek uit te brengen.

Zo hadden wij bijvoorbeeld, en dit overigens met recht en reden, gezien de precedenten, onze twijfels kunnen uiten over het lukken van het sociaal overleg, en in tweede orde over de moed van de regering om na een eventuele mislukking van dit overleg, haar verantwoordelijkheid op te nemen.

Is het inderdaad niet zo dat de oplossing van tal van problemen in de voorbije jaren precies door gebrek aan moed is uitgebleven of in halfslachtigheid is blijven steken ?

Men denke maar aan het probleem Brussel, de zaak Komen, de financiële catastrofe, de hervorming van de RMZ en nog veel meer.

Wij hadden eens te meer globaal kunnen stellen dat van de strijd tegen de belastingontduiking — punt dat sedert vele jaren in iedere regeringsverklaring voorkomt met alleen een hoger bedrag aan verwachte miljarden — weer niet veel zou in huis komen dan een verscherping van de fiscale inquisitie, vooral ten laste van de kleinere bedrijven, met nog meer paperassen, controles en ambtshalve belastingverhogingen.

Wij hadden globaal kunnen stellen dat het geen zin heeft enerzijds in een bedrag te voorzien voor vermindering van de lasten van KMO

en anderzijds het hetzelfde tijd verder wurgen van deze sector door allerlei lastenverhogingen.

Wij hadden hetzelfde kunnen zeggen voor de bouwsector.

Wij hadden nog maar eens kunnen herhalen dat wat gezegd werd over het vraagstuk van de kernraketten even vaag gebleven is als voordien.

Tenslotte hadden wij, met nog vers in onze herinnering het gekrakeel van de laatste paar maanden — niet tussen regering en oppositie, maar tussen de regeringspartijen en hun woordvoerders onderling —, de langs alle kanten uitgedeelde ezelsstampen, de val van de regering en de daarop, in grotere omvang dan voorheen gevolgd koehandel en gesjacher, de vraag kunnen stellen of degenen die in uw regeringsverklaring de zin hebben opgenomen « institutionele hervormingen hebben een nieuw politiek klimaat geschapen » eigenlijk grappig hebben willen zijn.

Natuurlijk is het wel zo dat wij eerst gedurende een aantal jaren gehoord hebben dat er geen gemeenschapsproblemen meer bestonden in dit land, daarna dat het valse problemen waren en tenslotte dat door de schuld van onder meer de Vlaams-nationalisten, de gemeenschapsproblemen een beletsel vormden voor het ernstig aanpakken van de sociaal-economische problemen.

En wat hebben wij nu gezien ? De gemeenschapsproblemen werden, zij het dan toch in schijn, voor een groot deel opgelost en in plaats van dan gezamenlijk er de schouders onder te zetten, gaan de drie traditionele partijen onmiddellijk onder mekaar aan de slag en valt de regering.

Maar, Mijnheer de Eerste Minister, Dames en Heren, men heeft het ni. t bij de voorgelezen beknopte regeringsverklaring gehouden en ons integendeel een zeer gedetailleerde tekst overgemaakt.

Dit heeft tot gevolg dat alvast voor mij de bekoring bijzonder groot is geworden om deze uitgebreide tekst hier punt na punt te onderzoeken en af te breken, hetgeen niet eens moeilijk zou zijn, doch wel meer dan de toegestane spreektijd in beslag zou nemen. Toch kan ik het niet laten in telegramstijl op enkele punten te wijzen.

Het op bladzijde 2 vermelde overleg met de openbare sector moet toch onvermijdelijk de eerder beschamende geschiedenis met de 2 pct.-afhouding in herinnering oproepen.

Hetgeen eveneens op bladzijde 2 staat over de aanmoediging van jongeren en werklozen om zich als zelfstandigen te vestigen, is toch totaal in tegenstrijd met de sedert jaren gevolgde politiek — ik heb er al aan herinnerd — die alleen maar tot gevolg gehad heeft dat het aantal zelfstandigen voortdurend en drastisch is verminderd.

De eveneens op bladzijde 2 vermelde strijd tegen cumulaties, doet gewoonweg belachelijk aan, wanneer men weet hoe deze cumulaties in de overheidspolitieke en vakbondssectoren alle perken te buiten gaan.

Hetgeen op bladzijde 3 staat over het niet meer in stand houden van kwijnende activiteiten willen wij ook eerst zien gebeuren. Terwijl op bladzijde 4 nog maar eens sprake is van de vermindering van de verlichting langs de autosnelwegen.

Sta mij toe van met enige zelfvoldaanheid te zeggen dat ik van op deze tribune reeds 6 à 7 jaren geleden en sedertdien nog meermaals heb gepleit voor deze maatregel, dat wil zeggen, op een ogenblik dat er nog zonder al te veel moeite iets aan te doen was, maar dat men nooit naar mij heeft willen luisteren. Integendeel, men is er lustig mee doorgestaan deze deels overtollige verlichting op nog vele tientallen kilometers weg aan te brengen.

Ik zou ook nog kunnen spreken over de aangekondigde maatregelen inzake het energieverbruik der particulieren en herinneren aan het eerder ongelukkig experiment met de isolatiepremies, waar de begunstigten vaak jaren hebben moeten op wachten omdat de nodige kredieten niet waren ingeschreven en de administratie niet was voorbereid.

Ik zou ook vragen kunnen stellen over de opslorping van de NKBP door de RWP en de hoegrootheid van de mathematische reserves die men aldus in de wacht wil slepen, over het miljard komend van de verzekeringen tegen arbeidsongevallen en de manier waarop men deze reserves zal plunderen, en over de vermindering met 5 pct. van de ziekenhuisbedden.

Is het inderdaad niet godgeklagd dat men nog in de zeer recente jaren bijvoorbeeld in Brussel, waar er reeds een teveel aan ziekenhuisbedden was, verscheidene zeer dure en omvangrijke ziekenhuizen heeft bijgebouwd vaak alleen maar om politieke redenen, zoals het UCL-ziekenhuis te Sint-Lambrechts-Woluwe ?

Eerlijkheidshalve moet ik eraan toevoegen dat er natuurlijk ook enkele goede punten in het programma voorkomen waarvan wij hartgrondig hopen dat er wat zal van in huis komen, zoals remedies tegen de bestaande achterstand in hoven en rechtbanken en investeringen in

de sector van de RTT waar tienduizenden potentiële klanten op aansluiting wachten.

In tegenstelling met wat het geval was in vrijwel alle regeringsverklaringen van de jongste tien jaar, is het hoofdstuk « Hervorming der instellingen » thans zeer beknopt uitgevallen.

De heer Wyninckx. — Het werd tijd !

De heer Maes. — Ik ga er dan zelf ook niet lang bij stilstaan. Maar dit wil niet zeggen dat ik van deze gelegenheid geen gebruik zal maken om nog eens te beklemtonen dat er wat het probleem Brussel betreft vóór de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 1982, ofwel geen oplossing komt, ofwel ten koste van een nieuwe Vlaamse capitulatie. Zolang men niet terugkeert naar de logica en rechtvaardigheid en bovendien nog de reeds vroeger afgesloten compromissen eenzijdig scheeftrekt, is geen eerbare en voor de Vlamingen derhalve aanvaardbare oplossing mogelijk.

Wanneer de Franstaligen op nationaal vlak en op een zeer uitgebreid terrein alle mogelijke pariteiten opeisen, maar wat Brussel betreft vasthouden aan de evenredigheidsregel, is dit inderdaad een aanfluiting én van de logica, én van de rechtvaardigheid én van de vroeger afgesloten akkoorden.

Ten eerste : van de logica, dat spreekt nogal vanzelf en behoeft geen verdere uitleg. Geen twee maten en twee gewichten !

Trouwens wie maar even over de hoegrootheid van de theoretisch aan beide zijden gedane toegevingen nadenkt, weet dat de Vlamingen daarbij zeker niet bevoordeeld werden.

Wat anderzijds de rechtvaardigheid betreft, ziet men telkens opnieuw over het hoofd dat men voor een regeling van het probleem Brussel niet mag vertrekken van de toestanden die thans in Brussel bestaan, omdat deze alleen maar door meer dan 100 jaar onrecht tot stand zijn gekomen.

Wat tenslotte de eerbiediging van vroeger afgesloten compromissen betreft, moet mij toch nog eens van het hart dat het mij vooral verbaasde dat men aan CVP-zijde, dat wil zeggen aan de kant van uw partij, Mijnheer de Eerste Minister, de jongste twee, drie jaar bijna onophoudelijk het verwijt heeft moeten incasseren dat men steeds opnieuw woordbreuk pleegde, zonder dat daar noemenswaardige reacties op gekomen zijn.

Het antwoord dat uw partij had moeten geven lag nochtans voor de hand. Indien het dan waar zou zijn geweest — maar het is natuurlijk spijtig genoeg niet eens waar — dat men van CVP-kant de uitvoering van artikel 107^{quater} bewust zou hebben gesaboteerd, dan zou men daarop hebben moeten antwoorden dat dit alleen maar de verdomde plicht van de Vlamingen was, zolang de vervalsing van de uitslag van de agglomeratieraadsverkiezingen in 1971 met al zijn gevolgen, niet ongedaan was gemaakt en zolang de geest van de grondwetsherziening van 1970 inzake de Brusselse organen niet werd geëerbiedigd.

Dit antwoord hebben wij echter van CVP-kant geen enkele keer gehoord, en de reden daarvan is duidelijk. Men had een slecht geweten omdat men de mistoestanden, zelfs tot op de dag van vandaag, heeft laten bestaan.

Laat mij, om het probleem Brussel af te ronden nog maar eens herhalen dat een eerbare oplossing voor Brussel *conditio sine qua non* zowel voor het voortbestaan van de Belgische Staat als voor het voortbestaan van het vorstenhuis is.

Zo de Vlamingen genoeg moeten nemen met een slechte oplossing voor Brussel en het verlies op termijn van het deel van de Vlaamse gemeenschap dat deze aloude Vlaamse stad nu nog bewoont, welnu, twijfel er niet aan, dan komt er een volledige afscheiding, met alle gevolgen van dien.

En tot de Brusselaars zelf, ook tot de Franstaligen, zeg ik nog maar eens dat zij er mede, zoniet het voornaamste slachtoffer zullen van zijn.

Wat de hervorming der instellingen betreft, nog een opmerking bij de passus in het regeerakkoord, waar staat dat de gewesten bij het beheer van een aantal nationale parastatale instellingen zullen worden betrokken.

Deze vertegenwoordiging zal, daar zijn wij zo goed als zeker van, nog maar eens leiden tot een inflatie van mandaten en politieke benoemingen en bovendien zal dit de driedigheidsbestendigen. En het feit dat het taalevenwicht zal worden geëerbiedigd, doet daar niets aan af en bekijken wij met de nodige argwaan, gezien de vele slechte voorgaanden inzake dergelijke beloften.

Tenslotte zal de belofte een raming op te maken van de kostenprijs van de verplichtingen van Brussel als hoofdstad en als zetel van de

Europese instellingen, ongetwijfeld leiden tot een nieuwe financiële tegemoetkoming, die de Brusselse agglomeratie en vele Brusselse gemeenten niet verdienen wegens hun wanbeheer.

Zo het waar is dat een hoofdstad bepaalde kosten moet dragen wegens haar statuut, dan moet zij : ten eerste, dit statuut ook eerbiedigen en er de verplichtingen van aanvaarden en dan mag, ten tweede, ook niet worden vergeten dat dit statuut reeds vele voordelen met zich heeft gebracht, zoals een concentratie van financiële, economische en administratieve activiteiten.

Mijnheer de Eerste Minister, er is tijdens de bespreking in de Kamer en ook hier wel wat over te doen geweest, maar in uw regeringsverklaring hebt gij slechts zijdelings het probleem van het zogezegd heroplevend fascisme en racisme aangeraakt.

Eens te meer is er wel sprake van de wet op de private milities te doen eerbiedigen.

Als men dat zo gedrukt ziet staan, kan men niet anders dan de indruk opdoen dat de rechtbanken tot hiertoe daarbij in gebreke gebleven zijn. Welnu, dit is zeker niet juist en ik ben goed geplaatst om daarover te spreken.

Einde 1953 werd ik inderdaad zelf beschuldigd van de oprichting van een private militia. Wanneer dan, nadat ik 8 weken in voorarrest had gezeten het proces voorkwam, kon men niets anders dan deze belachelijke beschuldiging laten vallen, en ik werd daarvoor dus niet gestraft. Op dat ogenblik zijn er dan geen verontwaardigde stemmen opgegaan van de verdedigers van de rechtsstaat, van de individuele vrijheid of van de democratie en er zijn ook geen betogingen gehouden. Dit was niet zo verbazend, het ging immers toch maar om een Vlaams-nationalist. Maar u en hopelijk alle hier aanwezige collega's zullen begrijpen dat ik sedertdien er toch wel het mijne van denk, wanneer die grote woorden hier altijd opnieuw te pas en te onpas worden gehanteerd.

De heer De Bondt. — Wij ook, Mijnheer Maes.

De heer Maes. — Niettemin mag u het van mij aannemen — en ik spreek thans zeer nadrukkelijk in naam van de Volksunie — dat wat ons betreft de wetten op de private milities eerlijk mogen toegepast worden, want wij en de Vlaams-nationalisten in het algemeen, zijn niet gediend met, hetgeen onze woordvoerder Van Grembergen in de Kamer noemde : « militaristisch geklungel ». Wij kijken trouwens met belangstelling uit naar de resultaten van het onderzoek over de zogezegde oefenkampen in Wallonië. Maar als wij zeggen dat de wetten op de milities eerlijk mogen en moeten toegepast worden, dan houdt dit meteen in dat zij niet als wapen in één richting mogen gehanteerd en geïnterpreteerd worden, m.a.w. al wie zich in groep verenigt en bij die gelegenheid geweld pleegt moet dan ook maar hangen !

Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat de overtrokken reactie tegen de opgeroepen boeman van een herlevend fascisme, velen in dit land als afleidingsmanoeuvre welgekomen is. Het is toch niet zo normaal dat een hele reeks top-politici uiterst belangrijke besprekingen met het oog op een regeringsvorming in de steek laten om in zeer verdacht gezelschap aan een betoging te gaan deelnemen, betoging waarin zelf geweldplegers, partijangers van autoritaire regimes en racisten mee opstappen. Men zal misschien zeggen : het is beter te voorkomen dan te genezen, en dit is overigens volkomen juist. Dit voorkomen moet echter dan op de gepaste manier gebeuren en ik sta met deze mening blijkbaar niet alleen.

De CVP-voorzitter Tindemans heeft immers, volgens het *Beknopt Verslag*, tijdens het debat in de Kamer gezegd, dat het drama van Duitsland tussen 1919 en 1932 de werkloosheid en de economische ineenstorting is geweest, en dat het fascisme best niet met woorden, maar met een nieuwe economische aanpak moet worden bestreden.

Voor één keer kan ik de heer Tindemans haast voor 100 pct. bijtreden. Wanneer Degrelle enkele jaren voor de laatste wereldoorlog in één klap, als ik het goed voorheb, 24 kamerzetels veroverde, dan was dat niet te danken aan zijn kwaliteiten, maar aan het feit dat men de passende voedingsbodem voor zijn agitatie had geschapen.

Dit gevaar — en dat is dan heel wat anders dan het onbestaande gevaar uitgaande van Eriksson en zijn minigroep — dreigt inderdaad opnieuw. Men moet maar het oor te luisteren leggen bij de gewone man in de straat om te horen hoe zeer deze de buik vol heeft van het geklungel, de oproepen tot zuinigheid gepaard gaande met verregaande verspillingen, het slechte voorbeeld gegeven van hogerhand, het in gebreke blijven van alle gezagsorganen en dergelijke meer. Daarbij worden alle politici zonder onderscheid in één zak gestoken. Als wij nu het ongeluk zouden hebben — en deze bedreiging is, zoals wij weten, ook reëel — dat een versterkte sociaal-economische crisis werkelijke nood bij een deel van de bevolking in het leven zou roepen, dan zijn de kwalijke gevolgen inderdaad niet te voorzien en avonturen

mogelijk. Dan zal men wellicht inderdaad naar extreme oplossingen gaan zoeken en op een sterke man roepen. Voorkomen dus en tijdig de nodige maatregelen treffen.

Een reëel probleem zoals dat van de gastarbeiders, vooral dan te Brussel, niet verder zonder meer laten rotten, zodat al te simplistische oplossingen zoals « stuur ze allemaal terug » of « maak er allemaal Belgen van met stemrecht en al » steeds meer tegen mekaar zullen opbotsen.

Voorkomen dus, door de wrevel wegens al te flagrante misbruiken, zowel door machtigen en rijken als in de sociale sector, bijvoorbeeld inzake de werkloosheid, uit te schakelen.

Toegegeven : ook gewoon menselijke afgunst speelt hierbij zeker een rol, maar het mag toch niemand verwonderen dat wie nog normaal, in altijd niet zo ideale omstandigheden gaat werken met enige wrevel ziet dat sommigen, die daarom helemaal niet behoeftig zijn, haast evenveel krijgen om niets te doen.

Ter zake zou ik een concreet voorstel durven te doen. Kan het niet overwogen worden alle tot werken geschikte werklozen tot bijvoorbeeld 40 jaar en in een billijke verhouding tot de vergoeding die zij ontvangen, een aantal uren per dag in te zetten ten bate van het algemeen? Er is toch werk in overvloed, bijvoorbeeld in de verzorgingssector, de stadshernieuwing en noem maar op. Ik ben ervan overtuigd dat vele werklozen niet beter vragen dan zich nuttig te maken. Terzelfder tijd zou men alles in het werk moeten stellen om opnieuw eerbied voor de arbeid in 't algemeen, en voor de handenarbeid in 't bijzonder, in 't leven te roepen, terwijl nu, helaas ook al bij een aantal jongeren, de mening veld wint dat alleen domkoppen nog hard werken.

Daar lag, Mijnheer de Eerste Minister, ook onzes inziens een belangrijke opdracht voor uw regering weggelegd. Van dergelijke intenties vinden wij, in uw nochtans uitgebreide regeringsverklaring echter geen spoor. Het zal u dan ook wel niet verbazen dat wij, enerzijds wel wensen dat u vooral inzake de financieel-economische problemen succes zou

boeken, maar er anderzijds — zonder enig leedvermaak — zeker van zijn dat u dit met deze regering en dit programma niet zal lukken, zodat wij u ook zeker ons vertrouwen niet kunnen geven. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Wij zullen deze bespreking morgen te 10 uur voortzetten.

Nous reprendrons cette discussion demain à 10 heures.

VOORSTEL VAN WET — PROPOSITION DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De heer Verleysen heeft ingediend een voorstel van wet tot wijziging van de artikelen 76 en 78 van de wet van 5 januari 1976 betreffende de budgettaire voorstellen 1975-1976.

M. Verleysen a déposé une proposition de loi modifiant les articles 76 et 78 de la loi du 5 janvier 1976 relative aux propositions budgétaires 1975-1976.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Le Sénat se réunira vendredi, 31 octobre, à 10 et à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw vrijdag 31 oktober, te 10 en te 14 uur.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 21 h 50 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 21 u. 50 m.*)

